

K. SCHILDER

**VAN RAAD
TOT MUNICIPALITEIT**

DEEL 1
GESCHIEDENIS VAN HET
BESTUUR VAN DE STAD
KAMPEN TOT 1808

Inhoud

- blz.1 Verschillende theorieën over het ontstaan van de stad
- blz.6 De Schout
- blz.18 Schepenen en raden
- blz.33 De Gezworen Gemeente tot 1519
- blz.39 Het stadsbestuur van 1519 tot 1572
- blz.53 De landsheer en zijn vertegenwoordigers (16e eeuw)
- blz.59 De periode 1572-1581
- blz.80 Het stadsbestuur tijdens de Republiek der Verenigde Nederlanden (1581-1795)
- blz.82 Kamper regenten in de eerste jaren na de Reformatie
- blz.84 De Gezworen Gemeente na de Reformatie en haar kleine en grote onenigheden met de Raad
- blz.98 Staten-Generaal
- blz.108 Raad van State
- blz.111 Gedeputeerde Staten van Overijssel
- blz.121 Generaliteitsrekenkamer
- blz.123 Admiraliteit
- blz.127 Verenigde Oost-Indische Compagnie
- blz.130 De West-Indische Compagnie
- blz.133 De Schutterij
- blz.150 Remonstranten en contra-remonstranten
- blz.158 Het rampjaar 1672 en de gevolgen ervan voor Kampen
- blz.178 De moeilijkheden over het Reglement van Tutele
- blz.194 De periode 1795-1808
- blz.216 Stadsambten (officiën)
 - Voogd op Schonen (217)
 - Ritmeesters (217)
 - Gruitmeester, wijnheren en accijnsmeesters van wijn en bier (218)
 - Hoofdlieden (219)
 - Schutmeesters (220)
 - Ontvangers van het pondgeld (221)
 - Brug- en Welmeesters (221)
 - Steurmeesters (221)
 - Waardijns (222)
 - Assaymeesters (223)
 - Cameraars en rentmeesters (224)
 - Broodwegers (226)
 - Bierproevers (226)
 - Zegelaars (227)
 - Vlees- en vismeesters (marktmeesters) (227)
 - Paalmeester (227)
 - Tollenaar (228)
 - Muurmeesters (229)

Hoofdlieden ter zee (229)
Weert- (Where-) en straatmeesters (230)
Bewaarders van de leeuwen (230)
Weidemeesters op Seveningen (231)
Weidemeesters van de Greente (231)
Weidemeesters van de Melm (231)
Verwalter van het landgericht in Kampen (232)
Opzichter van het stadswerkhuis (232)
Scholarchen (233)
Terrameesters (233)
Gecommltteerden tot de ecolesiastlque goederen (234)
Kerkmeesters (235)
Kerkmeesters van de Sint-Nicolaas- of Bovenkerk (236)
Kerkmeesters van de Onze-Lieve -Vrouwe- of Buitenkerk (237)
Kerkmeesters van de Minderbroeders- of observantenkerk,
ook wel Sint-Franciscusker genoemd (237)
Sint-Joriaanskerk in Brunnepe (237)
Heilige-Geestgasthuis (238)
Sint-Geertruidengasthuis (239)
Sint-Catharinagasthuis (239)
Sint-Brigittenklooster (240)
Weesmeesters (240)
Armenmeesters (241)
Provisoren (242)
Stokmeesters (242)
Dijkgraven en heemraden (243)
Mastenbroek(243)
Kamperveen (243)
Zalk (244)
Oostermate (244)
Heemraad over de IJssel (245)
Kleine polders in het stadsgebied (245)
Boven en Buten (246)
Zwartendijk (246)
Stuirhoops einden (246)
Melm (246)
Haatland (246)
Seveningen, Hoge Esch en Lage Esch, Riethoop en Nijland (247)
De Heultjes en de twee slagen van Snatenrijs (247)
Raas en Ruidenhoop (247)
Warder, Welle en Modderkuil (247)
Burgel en Vloeddijk (247)
Burgel (247)

Seveningen, de Heultjes en de drie slagen van Snatenrijs (247)
Hoge Esch, Lage Esch, Riethoop, Warder en Welle tot aan de halve Gasse (247)
Buitendijkse landen (248)
Seveningen, Hoge Esch, Lage Esch, Warder en Welle tot aan de halve Gasse (248)
Heultjes, Snatenrijs en Nijland (248)
Seveningen (248)
Mandemakersweerd en Modderkui1 (248)
Seveningen en de Heupen (248)
Keulvoet en Het Oever cum annexis (248)
Vossenwaard en Kattenwaard (249)
Broeken en Maten (249)
Mandemakersland en Modderku11 (249)
Dronthen (249)

blz.250 Stedelijke ambtenaren in vaste dienst

Ontvanger van de stad (250)
Ontvanger van de ecclesiastique goederen (250)
Ontvanger van de Sint-Nicolaaskerk (251)
Administrateur of voorstander van het Ziekenhuis (252)
Administrateur of voorstander van het pesthuis op de Belt (252)
Administrateur van de stadsvolmolen (253)
Administrateurs van de watermolen in de broeken (253)
Opzichter van de stadsuur- en speelwerken (253)
Pluimgraaf (253)
Postmeester van de stad Kampen (254)
Gecommitteerden tot het Camper Diep (254)
Servies-,servitiemeester van de stad (255)
Ontvangers van het schoorsteengeld (vuurstedengeld) (255)
Ontvanger van de 50e penning (256)
Ontvanger van het mastgeld 256)
Ontvanger van de 25e penning (256)
Procurator-fidei (stads-openbare aanklager) (256)
Boekhouders van het bestiaal (257)
Inmaners van het hoofdgeld , hoorngeld, verponding e.d. (258)
Aantekenaars van de turf(pramen) (258)
Fiscaal en advocaat van de stad (258)
Gecommitteerden tot de secrete zaken, der provincie (258)
Collecteurs van de stadsaccijnzen (subalterne ontvangers van de stad) (259)
Muntmeesters van de stad Kanpen (260)
Waardijn van de stadsmunt (261)
Essayeurs van de stadsmunt (261)
Stempelsnijders van de stadsmunt (261)
Gouverneurs-commandeurs van de stad Kampen (262)
Auditeur-mi11tair (262)

Wachtmeester van de stad (262)
Ondermajoor van de stad (263)
Ondermajoor van het garnizoen (263)
Gecommitteerden tot de Bentheimer landdag (264)
Gecommitteerden tot de zaken van Mastenbroek (264)
Ontvanger van de verponding en contributie van Mastenbroek (264)
Ontvanger van de havenaccijns (264)
Ontvanger van de smalle verdeling in het kwartier van Vollenhove (264)
Collecteur van de lands-brandewijnaccijns te Kampen (264)
Ontvanger van de provinciale middelen (265)
Provinciaal gecommitteerde te velde (265)
Commissies van de convoyen en licenten (265)
Monstercommissaris van de provincie (265)
Commissies van 's Landsmagazijn te Kampen (265)
Muntmeesters van de provinciale munt van Overijssel (266)
Waardijns van de provinciale munt (266)
Assayeurs van de provinciale munt (266)
Stempelsnijders van de provinciale munt (266)
Enkele aanvullingen (267)

blz.268 Namen van officieren van het burgerregiment

blz.283 Chronologische lijst met de namen van alle bekende leden van de Raad in de periode
1286-1808

blz.305 Alfabetisch register

Inleiding

In het Kamper archief bevindt zich een geschreven lijst met namen van Kamper schepenen en raden uit vroegere eeuwen. Deze lijst, die incompleet is en waarschijnlijk dateert van vóór 1900, is door meerdere personen aangevuld.

Behalve incompleet is deze lijst ook onbetrouwbaar; hij die enigszins op de hoogte is van de genealogieën van Overijsselse geslachten, zal ontdekken dat op deze lijst namen voorkomen van Deventer, Zwolse en zelfs van Elburger schepenen. De samenstellers van de lijst hebben dus fouten gemaakt; hun werk mag echter niet worden onderschat, want ook hier gaat de stelling "beter iets dan niets" op. Tijdens het samenstellen van de stambomen van oude Kamper geslachten voelde ik deze onbetrouwbaarheid en integriteit desalniettemin toch als een gemis. Een dergelijke lijst zou de basis moet zijn van mijn stamboomonderzoek; vooral de oudste generaties van patricische geslachten zullen in de regel enkel uit bestuursfuncties naar voren komen. Daarom besloot ik in het begin van de jaren zeventig om aan de hand van oorspronkelijke registers, akten, charters, brieven en boeken, een nieuwe "regeringslijst" samen te stellen. Gedurende meer dan tien jaar heb ik bijna iedere week een avond of soms een hele dag in het archief doorgebracht en daar naast het verzamelen van genealogische gegevens ook aantekeningen gemaakt over schouten, schepenen, raden, kerkmeesters, gemeenslieden, e.d. Al lezend en schrijvend werd mij ook steeds duidelijker hoe in vroeger eeuwen het stadsbestuur functioneerde. Het zou, naar ik meende, jammer zijn als ik al die verzamelde en verwerkte gegevens alleen voor mijn eigen toekomstige genealogische publicaties zou benutten. Daarom heb ik enkele jaren geleden besloten om behalve een nieuwe lijst met namen van Kamper bestuurders, ook een overzicht over het functioneren van het stadsbestuur tot het jaar 1808 te schrijven. De grens van 1808 heb ik genomen omdat in dat jaar het systeem van één burgemeester als hoofd van een gemeente werd ingevoerd. Vóór genoemd jaar lag, met name in het oosten van ons land, het bestuur van een stad in handen van een groep personen, de allen de titel "burgemeester" voerden. Het resultaat van mijn gecombineerd onderzoek ligt voor u. In deel 1 van mijn werk, dat ik de titel gaf "Van Raad tot Municipaliteit" heb ik geprobeerd om inzicht te krijgen in de ontwikkeling en het functioneren van het stadsbestuur van de oudste tijden tot in het begin van de 19e eeuw, terwijl in de delen 2a en 2b een lijst van bestuurders wordt gegeven die, in ieder geval voor wat betreft de leden van de Raad en de Gezworen Gemeente, compleet is vanaf het jaar 1475. Uiteraard kon niet alles wat in de bronnen te vinden is, vermelden, want het is niet alleen voor één mens onmogelijk om binnen een redelijke tijd alle in het Kamper archief voorhanden zijnde stukken door te nemen, het heeft ook weinig zin om alle feiten en gebeurtenissen op te sommen. Dit werk moet niet als een geschiedenis van de stad, maar slechts als een geschiedenis van haar bestuur worden beschouwd.

De heer M. van Dam heeft onlangs in een gedegen studie de gebeurtenissen in Kampen gedurende de patriottentijd beschreven. Het zou zinloos zijn geweest als ook ik deze periode uitgebreid had behandeld; daarom heb ik slechts enkele zaken en feiten uit genoemde periode naar voren gehaald en voor de rest verwezen naar Van Dam's artikel. Verder heb ik ook weinig aandacht geschonken aan de stedelijke rekeningen. Mevr. E. G. van Vliet bestudeert al gedurende een aantal jaren deze rekeningen en publiceert regelmatig onderwerp-artikelen als resultaten van haar onderzoek.

De bouw van de Nieuwe Toren, de Schepenmaaltijd en de Gezondheidszorg in Kampen, zijn reeds door haar behandeld. In de stedelijke rekeningen vindt men ook gegevens over de salarissen die schepenen, rade, kerkmeesters, dijkgraven, e.d. genoten. Door deze bronnen niet in mijn onderzoek te betrekken, heb ik dus bewust enkele gaten in mijn publicatie laten vallen. Het opvullen van die gaten zou echter naar verhouding teveel tijd hebben gekost; de serie telt enkele honderden inventarisnummers. Daarbij kwam de gedachte dat in toekomstige publicaties van mevr. van Vliet misschien wel enkele zaken worden behandeld die strikt genomen in mijn werk niet hadden mogen ontbreken, zoals dus met name de financiële vergoedingen van de stadsbestuurders. Trouwens uit de door mij wél geraadpleegde raadsresoluties was nog wel het een en ander betreffende die vergoedingen te halen.

Ook niet geheel konsekwent ben ik vervolgens te werk gegaan met de beschrijving van de stedelijke ambten (officiën) en de vaste ambten. Een voogd op Schonen, of een stokmeester werden waarschijnlijk niet tot de officianten gerekend, terwijl een "gecommitteerde tot de secrete zaken der provincie" geen ambtenaar in vaste dienst, maar een stadsbestuurder was. De grens tussen de rubrieken, die ik niet groter in aantal wilde maken, was soms moeilijk te trekken. Voor genealogisch geïnteresseerden zijn deze onduidelijkheden echter niet storend, terwijl beoefenaars van de lokale geschiedenis tijdens het lezen van mijn werk zonder twijfel de samenhang en de verschillen tussen de functies zullen opmerken en de feiten juist interpreteren.

Veel dank ben ik verschuldigd aan drs. J. Grooten, archivaris der gemeente Kampen, mej. D. Haze, archiviste bij het Kamper archief, dr. R. J. Kolman en ing. W. Sleurink. Zij hebben een groot deel van de tekst van deel 1 gelezen en, waar nodig, verbeterd of aangevuld.

Verder heeft drs. J. Grooten veel werk gehad aan het op de juiste wijze alfabetiseren van de in delen 2a en 2b opgenomen namen der vroegere Kamper bestuurders.

Het typewerk voor die delen 2 werd voor een groot deel verricht door de heer J. van Doorn, medewerker van het gemeentelijk archief en door mevr. J. Uijt de boogaardt-Diender.

Hen dank ik mede voor hun bijdrage. Verder dank ik het gemeentebestuur van Kampen voor de subsidie van f 1500,-, waarvoor de omslagen en acht pagina's foto's konden worden gedrukt.

Kampen, februari 1986

Schepenen en raden

Zoals uit het voorgaande duidelijk zal zijn geworden, waren reeds omstreeks 1300, maar misschien nog wel veel vroeger, de schepenen en raden de feitelijke machthebbers in Kampen. Hoewel de schout er formeel nog wel bij was betrokken, waren schepenen en raden degenen die de Kamper politiek ten aanzien van andere handelssteden en ten opzichte van de voor Kampen zo belangrijke Scandinavische landen bepaalden.

De stad Kampen is tot bloei gekomen door de handel, vooral met de Oost zeelanden, maar ook met Holland, Vlaanderen, Engeland en Frankrijk.

Uit de hier korte volgende opsomming van Kamper handels- vrijheden en privileges, blijkt dit internationale karakter heel duidelijk 1).

1251 Voorrechten voor schippers en kooplieden die om kaap Skagen naar de Oostzee voeren 2).

1267 Hamburg bemiddelt voor Kampen.

1276 Voorrechten in Holland.

1285 Aanwezigheid van Kampenaren in Engeland.

1289 Handelsvrijheden in Noorwegen.

1294 Hernieuwde privileges in Noorwegen.

1298 Privileges in Denemarken.

1300 Bevestiging van de privileges in Holland.

1304 Bevestiging van de privileges in Noorwegen .

1304 Privileges in Vlaanderen.

1307 Bevestiging van oude rechten door de Deense koning.

1313 Privileges in Zweden.

Deze lijst zou kunnen worden vervolgd tot in de 15e eeuw. Er blijkt uit dat de oude Kamper bestuurders mensen moeten zijn geweest met interessen, politiek en zakelijk, die ver boven de belangen van de latere stadsbestuurders uitgingen. Op de talrijke reizen naar de Scandinavische hoven en naar bevriende handelssteden aan de Oost- en Noordzee, werd veel van hen gevergd. Die eerste stadsbestuurders zullen waarschijnlijk kooplieden zijn geweest. Zij hadden er daarom ook persoonlijk veel belang bij dat Kampen genoemde voorrechten kreeg.

Met kennis van zaken konden zij geschillen beslechten tussen Kamper en vreemde kooplieden.

1) Zie voor genoemde jaartallen en feiten: O.A.K. reg. nrs. 1,3,5a, 7, 8,9,13,14, 18, 19,22.

Dr. F. Ketner, Oorkondenboek van het sticht Utrecht, deel III, reg.nr.1707 (het jaar 1267), deel IV, reg.nr.2213 (het jaar 1285).

2) In twee charters, gedateerd 24 en 25 september 1251 geeft de Deense koning Abel aan de umlandsfar (ommelandvaarders) enkele voorrechten. Tevens bepaalt hij het tolgeld dat per koggeschip moet worden betaald. De naam Kampen komt in de beide charters niet voor, maar de wezigheid van deze stukken in het Kamper archief laat vermoeden dat onder de ommelandvaarders de Kampenaren een grote rol speelden.

Ze sloten overeenkomsten over wederzijdse bijstand met andere handelssteden en zorgden ervoor dat Kampen in feite werd beschouwd als lid van de Hanze 1).

In 1280 bewerkstelligden de schepenen van Kampen, samen met die van Deventer en Zwolle, een vrede tussen de graaf van Holstein en de stad Hamburg. In 1286 was Kampen partij bij het sluiten van de vrede van Bergen, tussen Noorwegen en de Hanze 2)

Met de landsheer, de bisschop van Utrecht, onderhandelden zij over privileges inzake het intern bestuur van de stad. Ze kregen invloed op de benoeming van de schout en kochten de bisschop enkele rechten af, zoals bijvoorbeeld het recht van de gruit 3).

Waarschijnlijk al vóór 1300 hadden de Kamper bestuurders de invloed van de bisschop op de keuze van hun opvolgers - als die invloed er ooit is geweest is - te niet kunnen doen.

Vanaf het begin van de 14e eeuw maakte schepenen en raden samen met andere burgers (leden van de Gezworen Gemeente) de stedelijke wetten, zo die zijn vastgelegd in bewaard gebleven stadsrechtboeken 4).

Schepenen en raden werden in 1301 door bisschop Guido in hun van zijn voorgangers ontvangen rechten gehandhaafd 5). Diezelfde Guido gaf in 1302 aan Kampen enkele privileges inzake de rechtspraak 6), terwijl hij die in 1309 uitbreide door te bepalen dat schout en schepenen misdadigers binnen hun rechtsgebied mochten berechten 7).

Uit het bovenstaande blijkt dat schepenen en raden van Kampen, zeker vanaf het kwart van de 14e eeuw, de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht in hun college hadden verenigd.

De oudste vermelding van schepenen en raden van Kampen, zonder dat er overigens namen of aantallen worden genoemd, is van het jaar 1267. in een brief aan de Raad van Hamburg verzoeken zij die, te bemiddelen in een kwestie tussen Kamper burgers en een zekere Nicolaas Strucrode 8). De eerste keer dat we een naam aantreffen van iemand die waarschijnlijk schepen van Kampen was, is in een stuk uit 1286. In dat jaar werd er in Bergen in Noorwegen een overeenkomst gesloten tussen koning Erik en de stad Kampen. 2). Voor de stad traden toen op Gerbertus dictus Doleman.

1) Het is niet zeker van Kampen oorspronkelijk wel formeel lid van de Hanze was. In 1441 "herkreeg" de stad haar lidmaatschap hoewel van een eerder lidmaatschap niets bekend is.

2) O.A.K regest nr.17.

3) Collectorium, fol. 53a, 91, 140. Gruit was een grondstof bij de bereiding van bier. De belasting op deze grondstof noemde men ook gruit.

4) O.A.K. inv.nr.5 (Dat Boeck van Rechte dier stat van Campen) en inv.nr.6 (Dat Gulden Boeck). Belde registers zijn In 1875 uitgegeven door de Ver. voor Overijssels Regt en geschiedenis.

5) O.A.K.reg.nr 10. 6) O.A.K.reg.nrs 11, 12. 7) O.A.K.reg.20.

8) Als noot 1 blz.18, Oorkondenboek, deel III, reg. nr.1707.

en Alexander Clericus, De eerste was waarschijnlijk schepen of raad, de laatste kan secretaris zijn geweest 1)

De Kamper gezanten Gotsiun en Johan Vorne die in 1304 naar het Noorse hof reisden, waren waarschijnlijk ook leden van het stadsbestuur 2),

In 1305 maakten de Kamper gezanten Hartwicus de Naghle en Jacobus Henemanszoon een reis naar hetzelfde hof. Het kan bijna niet anders, gezien hun belangrijke missie, dan dat ook zij leden waren van de Kamper Raad 3).

Oorspronkelijk hadden de raden waarschijnlijk enkel een adviserende taak, en waren schout en schepenen de bestuurders. Formeel bleef er een scheiding tussen schepenen en raden bestaan tot aan het einde van de 18e eeuw, maar beide groepen functionarissen waren in feite reeds vanaf de 14e eeuw, volledig geassimileerd. Bij een gelijk aantal van schepenen en van raden was het tot in de 16e eeuw gebruikelijk dat de groep die het ene jaar als schepenen, het volgende jaar als raden optrad, en omgekeerd. Beide groepen vergaderden altijd samen en werden als geheel, ook reeds vanaf de 14e eeuw, de Raad genoemd. Vanaf eind 16e eeuw noemde men de Raad ook wel de Magistraat.

Zekerheid over Kamper bestuurders hebben we als in het jaar 1314 Asso dictus Langore en Lodewicus de Ostenwolde van hertog Erik van Zweden privileges verkrijgen. Zij worden raadsleden en gezanten van Kampen genoemd 4).

Pas 10 jaar later vinden we de volgende, met name genoemde schepen, Ludeken Pelgrimszoon, die als bijzitter van de Kamper schout optrad bij het passeren van een akte. Vervolgens worden in stukken uit 1328 en 1330 respectievelijk Aalt Dobbeler en Hendrik Jonge met Lambert Boldewijnsz als schepenen genoemd. Ook zij traden op als keurnoten of bijzitters van de schout 5).

Veel meer weten we vanaf het jaar 1331, want op een lijst van hen die geld aan de stad leenden, komen voor dat jaar de namen voor van 23 personen die scabini et consules (schepenen en raden) worden genoemd.

Ook van 1336 bestaat een dergelijke lijst, nu echter met de namen van 24 schepenen en raden 6).

1) Charter en Bescheiden over de betrekkingen der Overijsselsche Steden, bijzonder van Kampen, op het noorden van Europa gedurende de dertiende en veertiende eeuw Uitg. Ver. Overijsselse Regt en Geschiedenis, Blz. 10,

2) Idem, blz. 14.

3) Idem, blz. 15 e.v.

4) Idem, blz. 25.

5) Kossmann-Putto, Schepenakten, reg nrs. 191 (1324) en 397(1328). G.A.K.reg. nr.1.

6) O.A,K, "Oudste foliant), fo. 154(1331) en 158(1336).

1331

Heric Iunior
 Ioannes Riet
 Ludekin Pelegrini
 Nicolas Snelricus
 Lubbertus de Lake
 Henric de Ense
 Nicolaus Crispiani
 Everhard Kenikin
 Goswin Beyken
 Verner Doleman
 Lambert Boldiwiní
 Hermanus Herinc
 Herman Kenneken
 Herbordus de Yselmuden
 Crispianus Ludowici
 Ioannes Wisinc
 Ecbertus Clinghe
 Laurentius
 Johannes Scursac
 Goswin de Onden
 Bole filius Goswini
 Jacob Crispiani
 Glacus Murre

1336

Goswini de Campen
 Hermanus Bleke
 Nicolaus Crispiani*
 Bolemanus Goswini*
 Ecbertus Clinghe*
 Hertwicus de A
 Iacob Crispiani*
 Hermanus Kenneken*
 Lambertus filius Boldewini*
 Iohannes Iyet*
 Everhardus Kenneken*
 Hermanus Herinc*
 Glacus Murre*
 Ihoanness Scursac*
 Nicolaus Snelrici*
 Wilhelmus Goyer
 Goswin de Onden*
 Goswin Beyken*
 Lubbertus Voerne
 Ludolfus Pelegrini*
 Petrus de Kemenade
 Hermanus filius Everhardi
 Lambertus filius Arnoldi
 Arnoldus de Lake

Vijftien van de namen op de lijst van 1331 komen ook voor op de lijst van 1336 (met een sterretje aangegeven). Hier zien we de oudst bekende samenstelling van de Raad. Uit latere bronnen weten we dat er tot in de 16e eeuw twaalf schepenen en twaalf raden waren.

Dat er op de lijst van 1331 slechts 23 namen voorkomen, is niet verwonderlijk; uit de later te behandelen wijze van Raadsverkiezing wordt duidelijk dat de Raad lang niet altijd volledig was. Na 1336 komen namen van raadsleden de eerstvolgende dertig jaren weer onregelmatig in de bronnen voor. Om een indruk te geven uit welke geslachten de leden van de Raad gedurende die Jaren afkomstig waren, volgt nu een lijstje met familienamen. Enkele namen zijn van het Latijn overgezet in het Nederlands: van der Aa, Beyken, Bleke, Boese, Brant, de Bruine, Van Duren, van Hasselt, Hering, Hirt, van Holtsende, van Isselmuden, van Junne, van Campen, Kenneken, Cinge, Kurland, Morre, van Oenden, Putte, Riet, de Rode, Schelewaard, Schilder, Zuvel, Timmerman, Touwslager, van der Vene

Schepenen en raden die onder patroniemen genoemd worden, komen in die periode ook voor, maar zij zijn veruít in de minderheid. Door bewaard gebleven lijsten van de verdeling van de stadsambten, Kennen we van de periode 1375-1410 de namen van bijna alle leden van de Raad 1).

Daarna volgt weer een tijd waarvan minder bronnen bewaard zijn gebleven, maar naargelang we verder in de 15e eeuw komen, wordt ook de hoeveelheid stukken waarin we namen van raadsleden aantreffen, groter.

Belangrijke bronnen zijn de charterverzamelingen in het Kamperarchief en in de archieven van andere Overijsselse gemeenten. De meeste van die charters zijn akten van overdracht van onroerend goed, opgesteld door de schout, in aanwezigheid van twee schepenen, of zoals later regel was door twee schepenen zonder de schout. Aan veel van deze charters hangen nog de zegels van de in de aanhef genoemde schout of schepenen 2).

De twaalf leden van de Raad die bij de aanvang van het ambtelijk jaar schepenen werden, verdeelden het voorzitterschap van de Raad in gelijke perioden. In de regel vormden de oudste en de jongste schepenen de eerste twee maanden het presidium. De op één na oudste en de op één na jongste kwamen de beide volgende maanden aan de beurt, en zo ging het verder tot het jaar om was. Onder de naam burgemeesters in der tijd vormden de beide presiderende schepenen het dagelijks bestuur van de stad 3). Zij maakten onder hen beiden uit wie de Raad zou voorzitten als die bijeen kwam. Meestal was de oudste van het tweetal de eerste maand voorzitter en de jongste de tweede maand, maar zij konden elkaar steeds vervangen. Met oudste werd altijd bedoeld diegene die het oudst in anciënniteit was.

De voltallige Raad vergaderde niet alleen periodiek, maar kwam ook bijeen als de burgemeesters in der tijd dat nodig vonden. In de regel waren het ook de beide burgemeesters in der tijd die de schepenbank spanden, dat wil zeggen dat zij het lage dagelijks gerecht voorzaten. Deze schepenbank is te beschouwen als een combinatie van het hedendaagse kantongerecht en het notariaat. Overtredingen tegen de stadskeuren (wetten en verordeningen) werden door hen bestraft, civiele zaken voor hen aanhangig gemaakt of door hen behandeld, terwijl bijna alle zaken die nu door een notaris worden behandeld, toen voor de schepenbank werden gebracht

De beide burgemeesters in der tijd hielden ook toezicht op de gang van zaken in de stad. Sommige stedelijke functionarissen waren direct aan hen verantwoording verschuldigd. Onregelmatigheden, op welk gebied ook, moesten onmiddellijk aan hen worden gemeld.

De twaalf leden van de Raad die bij het begin van het jaar raden werden, konden niet mee-rouleren bij het presidiumen waren ook niet betrokken bij de schepenbank.

1) *Collectrium, zie registers op het Collector Lum, etc.*

2) *Kamper Almanak, 1974/75 tot en met 1984/85, Kamper Schepenen en schoutenzegels, afl. I t/m XI.*

3) *Burgemeester, als aanduiding voor de schepenen die de functie*

van burgemeester in der tijd vervulden, komt al voor in 1380. Collectorium, fol. 141.

Wel deelden zij mee bij de jaarlijkse roulering van de betaalde stadsambten, terwijl ze ook wel voor de stad op reis moesten. Vergaderingen van de Raad waren altijd vergaderingen van schepenen en raden. Uit niets blijkt dat de raden mínder invloed bij de besluitvorming hadden dan de schepenen. Brieven die de stad verstuurde gingen uit onder verantwoordelijkheid van "burgemeesters, schepenen en raad" Met dit laatste werden de raden bedoeld.

Van vonnissen gewezen door de lage- of schepensbank kon men in appel gaan bij de Raad, dus bij het voltallig college van schepenen en raden. Een door de Raad gewezen vonnis was niet vatbaar voor hoger beroep.

Over het functioneren van de Raad weten we veel uit de registers van het stadsrecht. Dit recht is in de loop van veel jaren tot stand gekomen. In 1313 werden door de Raad met toestemming van de Gezworen Gemeente, een aantal, waarschijnlijk reeds lang in gebruik zijnde rechtsregels tot stadsrecht verklaard en in een register ingeschreven 1).

Vanaf dat jaar werd iedere verandering of aanvulling van deze regels genoteerd, zodat na enkele eeuwen een massa bepalingen op alle mogelijke gebieden was vastgelegd. Inbreuken op deze regels werden door de schepensbank bestraft voorzover het geen geweldsmisdrijven of andere zware vergrijpen waren, want dan kwam de dader voor de door de voltallige Raad gevormde hoge bank. Een aantal bepalingen in de stadsrechtboeken hadden betrekking op de raadsleden zelf.

Een lid van de Raad die in het schepenhuis of in het richthuis een ander raadslid aanviel, werd uit zijn ambt ontzet 2).

Een raadslid die voor de stad op reis moest, mocht bij ziekte of onmacht een ander raadslid vragen om voor hem te gaan 3). In 1366 kwam men overeen om een eventueel tijdens een dienstreis gevangen genomen raadslid, vrij te kopen voor maximaal 1000 oude schilden.

Het raadslid dat op reis moest, kreeg een met het stadszegel bezegelde akte waarin die loskoopgarantie stond. Hij gaf tijdens zijn afwezigheid die akte aan een ander raadslid in bewaring. Bij terugkeer van de reis moest hij de garantieverklaring aan de stad, te weten aan de burgemeesters in der tijd, teruggeven 4). In de 16e eeuw is deze garantiesom op een onbepaald bedrag gesteld 5).

Raadsleden op dienstreis hadden blijkbaar de gewoonte om medereizigers soms op kosten van de stad eten en onderdak te verschaffen. In 1370 werd er tenminste een verordening gemaakt die dergelijke verspilling van gemeenschapsge1d tegen moest gaan.

In het begin van de 15e eeuw kreeg een raadslid voor een reis naar Holland of Zeeland vijf gulden, naar Vlaanderen

1) *Gulden Boeck, fol.34 e.v.*

2) *Boeck van Rechte, fol.8*

3) *Idem, fol.15.*

4) *Idem, fol.23 en Gulden Boeck, fol.57.*

5) *Gulden Boeck, fol.107.*

of Brabant acht gulden en naar Hamburg of Lübeck vijftwintig gulden. De vergoeding voor verdere reizen zou per geval door de Raad en de Gezworen Gemeente worden vastgesteld.

Naast deze vaste vergoeding kregen zij die op reis moesten ook nog mijlgeld 1).

De op reis gaande raadsleden werden dikwijls vergezeld door een stadssecretaris die dezelfde vergoedingen en garanties kreeg als het raadslid. Een knecht die mee op reisgenomen werd, moest door het raadslid gedeeltelijk zelf worden betaald,

Het was niet gebruikelijk dat er werd geloot wie voor de stad op reis moest. De schepenen en raden kozen, elk uit de eigen groep, de meest geschikte persoon voor de te maken reis. Dus iemand die met de taal en de gewoonten van de te bezoeken stad of streek op de hoogte was, of iemand die er veel connecties had 2).

Voor de veiligheid in de stad tijdens de nachtelijke uren waren de wachters verantwoordelijk. Zij stonden onder bevel van de schepenen die de nachtwaakdienst had. Alle burgers waren tot waakdiensten verplicht. Overdag was de veiligheid in handen van poortwachters die onder bevel stonden van de burgemeesters in der tijd.

Soms wierf de stad soldaten aan voor een gewapende expeditie, soms ook werd hiervoor de gewapende burgerij opgeroepen. Om als aanvoerders van dergelijke expedities op te treden, werden door de Gezworen Gemeente twee raadsleden gekozen, terwijl de Raad twee leden van de Gezworen Gemeente koos. Als men optrok met aangeworven soldaten kregen de aanvoerders dubbele soldij, trok men enkel op met burgers, dan kregen ze de gewone soldij 3).

Ook aanvoerders op zee traden voor de stad op. In 1394 waren de raadsleden Johan Schilder en Wicher Schuursack hoofdlieden van de Kamper afdeling van de Hanzevloot die actief was bij Kopenhagen 4).

Hoewel de raadsleden geen volledige taak aan hun functie hadden, maakte het goed vervullen van hun ambt het toch nodig dat ze in de buurt van de stad bleven. Reeds vóór 1363 werd het de schepenen verboden om privéreizen over zee te maken. In genoemd jaar werd dit ook verboden aan de kerkmeesters van de drie hoofdkerken van de stad 5).

Behalve de Kamper raadsleden-gezanten was er nog iemand die voor de stad op reis moest, namelijk de Kamper voogd in Schonen (Skåne). In deze streek in het zuiden van Zweden hadden verschillende Hanzesteden, waaronder ook Kampen, een stuk grond in gebruik gekregen dat men "vite" noemde. Op dit stuk grond, waarop huizen en pakhuizen

1) *Gulden Boeck, fol.61 e.v.*

2) *Idem, fol.60 e.v.*

3) *Idem, fol.60.*

4) *Collectorium, fol.74.*

5) *Boeck van Rechte, fol.31.*

werden gebouwd, en van waaruit Kamper kooplieden handel dreven met het Zweedse achterland en met kooplieden uit andere steden en landen, golden de wetten van de stad Kampen 1).

De Kamper voogd was de hoogste gezagsdrager op de Kamper vite.

Het recht om in Schonen deze vite te hebben werd in 1307 bevestigd door de Deense koning Erik, in wiens rijk ook een deel van het tegenwoordige Zweden lag 2). Ook andere handelssteden hadden voor hun vite een voogd benoemd.

De Kamper voogd in Schonen moest ieder jaar de eed aan de stand doen. Hij sprak in de vite met zijn raden recht over Kamper burgers en inwoners. Hij "oorkondde" zoals in Kampen de schout of schepenen deden, waarbij twee Kamper burgers als keurnoten (bijzitters) optraden.

Kampenaren in Schonen waren verplicht om op de Kamper vite te wonen. Recht mochten zij alleen maar zoeken bij het voogdengericht of anders moesten ze wachten tot ze weer in Kampen terug waren. Een naar Schonen vertrekkende voogd mocht omstreeks het jaar 1400 slechts een beperkt bedrag aan geld naar zijn standplaats meenemen. In 1415 kreeg de voogd een som van 18 kronen als kledinggeld en een niet genoemd bedrag als kosten voor levensonderhoud en voor een knecht 3). Van enkele Kamper voogden in Schonen zijn de namen bekend, namelijk van Henrick Zack (1389) en Tideman Schuurzack (1419) 4). Zij waren lid van de Raad. Het is niet zeker of alle opvolgende voogden lid van de Raad waren, maar gezien Kampens vitale belangen in Schonen kunnen we wel aannemen dat het ambt van voogd uitsluitend onder de raadsleden rouleerde.

In het begin van de 15e eeuw kregen de schepenen een salaris van 48 gulden per jaar, te betalen in twee termijnen. De raden kregen, uiteraard omdat zij minder te doen hadden, 28 gulden per jaar 5). Behalve hun salaris ontvingen schepenen en raden ook nog vergoedingen voor het vervullen van de roulerende stadsambten als: tollenaar, paalmeesters, dijkmeesters, heemraden, accijnsmeesters, muurmeesters, weidemeesters, broodwegers, bierproevers e.d.

In het begin van de 15e eeuw varieerden die vergoedingen van 2 tot 25 gulden.

Aan het weidemeesterschap van Seveningen dat 20 gulden per jaar opleverde, waren ook nog inkomsten uit het schutgeld verbonden 6).

1) *Guiden Boeck, fol.23.*

2) *O.A.K. reg.nr.18.*

3) *Boeck van Rechte, fol.21,22,30,32,38.*

Gulden Boeck, fol.17,22,23

4) *O.A.K.reg.nr.136 (1389).*

O.A.K.inv.nr.11,fol.334 (1419)

5) *Gulden Boeck, fol.59*

6) *Boeck van Rechte, fol.52 Schutgeld was de elgenaar van loslopend vee verschuldigd als zijn beesten werden geschut (gevangen en In een omheining vastgezet).*

Voor het bezichtigen van stadsdijken, stadsviswater of andere stedelijke eigendommen, kregen de raadsleden soms in wijn uitgedrukte vergoedingen. Voor dergelijke inspecties mochten ze gebruik maken van stadspaarden. Deze paarden hadden de muurmeesters in beheer, ze werden in de stadsstallen ondergebracht en door een stadsstalmeester verzorgd. De muurmeesters konden hun mederaadsleden toestemming geven om de stadspaarden te gebruiken 1).

Schepenen die aanwezig moesten zijn bij een executie of een pijnlijke ondervraging van misdadigers, kregen daarvoor ook een in wijn uitgedrukte vergoeding. Verder kregen alle schepenen, raden en stadssecretarissen op hoogtijdagen als Pasen, Pinksteren, Sint Maarten en Kerstmis een hoeveelheid wijn 2).

Leden van de Raad moesten in de zomer om zeven uur, in voorjaar en herfst om acht uur en in de winter om negen uur 's morgens op het raadhuis aanwezig zijn op dagen dat de Raad vergaderde. Wie niet op tijd aanwezig was kreeg een boete die van het salaris werd afgetrokken 3). Ze kregen ook een boete als ze tijdens vergaderingen diegene die het woord gevraagd en gekregen had, in de rede vielen. Die boete moest direct aan de presiderende burgemeester worden voldaan 4). Soms moesten aan het einde van de vergaderingen de schepenen nog even met de beide burgemeesters achterblijven om interne zaken te regelen. De schepen die toch gelijk met de raden vertrok, verbeurde daardoor een boete die ook weer werd uitgedrukt in wijn 5). Overnacht bij te laat komen of helemaal niet komen, moest worden bewezen.

De met stadsambten als tollenaar, paalmeesters, etc. belaste leden van de Raad, moesten hun inkomsten en uitgaven nauwkeurig bijhouden en periodiek rekening en verantwoording van hun administratie afleggen. Oorspronkelijk twee keer per jaar 6), later een keer per jaar. Vanaf de 16e eeuw was het gebruikelijk om de rekeningen pas enkele jaren na het beëindigen van de ambtsperiode te laten afleggen. Men kreeg zodoende de gelegenheid om alle achterstallige vorderingen binnen te halen.

Tijdens vergaderingen van de Raad waren soms raadsleden van andere steden, lokale edelen of bisschoppelijke ambtenaren aanwezig. De opperste burgemeester, zoals de president van de Raad ook wel genoemd werd, was dan gerechtigd de aanwezigen wijn en koeken aan te bieden 7),

1) *Gulden Boeck*, fol.62, *In de 16e eeuw gaven de weide meesters de toestemming.*

2) *Gulden Boeck*, fol.52,59.

3) *Idem*, fol.59.

4) *Digestum Vetus*, reg.nr.264

5) *Gulden Boeck*, fol.59.

6) *Idem*, fol.59.

7) *Idem*, fol.106.

Al vrij vroeg schijnen er verordeningen te zijn gemaakt die de graad van bloedverwantschap regelden die mocht bestaan tussen leden van de Raad onderling en tussen leden van de Raad en de Gezworen Gemeente 1). Vader en zoon mochten niet tegelijk in de Raad zitten.

Na 1510 neven ook niet, hoewel deze laatste bepaling later weer is ingetrokken. Het blijkt echter dat men het met deze verordeningen niet altijd nauw heeft genomen. In de 15e eeuw, maar mogelijk nog wel vroeger, was het Kamper stadsbestuur een familie-bestuur geworden, waarin de zoon de vader, of de ene broer de andere opvolgde. Een voorbeeld daarvan leverde de familie Van der Vene, waarvan achtereenvolgens de broers Tijman (1465-1483), Johan (1484-1493) en Hendrik (1495-1504) elkaar opvolgden in de Raad. Opvolging van vader op zoon kwam echter het meest voor. Om maar bij de Van der Vene's te blijven; zowel van Johan als van Hendrik kwamen later weer zonen in de Raad.

Iemand die lid van de Raad was geworden, bleef in de regel tot zijn dood in dit college zitting houden. Slechts een enkele keer kwam het voor dat iemand ontslag vroeg wegens ziekte of hoge ouderdom.

Een raadslid kon worden ontslagen als hij met een mederaadslid had gevochten of als hij had gehandeld tegen zijn aan de stad gedane eed.

Omstreeks 1380 confiskeerde de stad de bezittingen van de financier Johan Johansz van den Toorne, die zich aan oneerlijke praktijken schuldig had gemaakt. Van de Toorne schijnt uit de stad te zijn gevlucht. Het raadslid Johan Riet was het met de beslissingen die de Raad in de zaak Van den Toorne had genomen, niet eens en liet dat duidelijk merken. Omdat Johan Riet, volgens zijn mederaadsleden, niet het beste voor de stad voor ogen had, werd hij beschuldigd van eedbreuk. Om gevangenneming te voorkomen vluchtte hij de stad uit. Zijn bezittingen werden verbeurd verklaard en hij werd voor de rest van zijn leven van het lidmaatschap van de Raad uitgesloten 2). Waarschijnlijk is er later tussen de Raad en Johan Riet toch weer een verzoening tot stand gekomen; in 1386 treffen we namelijk weer een Johan Riet in de Raad aan.

Het raadslid Ernst Witte (1483-1504) werd in 1488 door de Raad gewaarschuwd om zich voortaan te onthouden van kritiek op de besluiten van de Raad. Bij herhaling zou men hem straffen, zei men, zoals ook vroeger raadsleden werden gestraft die zich aan dergelijke zaken hadden schuldig gemaakt 3).

In 1493 dreigde de Raad om zijn mederaadslid Johan Coopsz (1485-1494) uit zijn ambt te ontzetten. Johan had zich met allerlei vrouwvolk afgegeven, achterbaks gehandeld en de geheimhouding van sommige besluiten van de Raad geschonden 4).

1) *Gulden Boeck*, fol.107.

2) *Collectorium*, fol.54. *Boeck van Rechte*, fol.57

3) *Rechterlijk Archief Kampen "Liber Causarus"* fol.26.

4) *Idem*, fol.36.

Dat de Raad er niet gauw toe overging om een van zijn leden te ontslaan, blijkt uit een waarschuwing aan Dirk van Holtsende (1502-1519). De Raad had Dirk al vaker gewaarschuwd om niet langer taveerne in, taveerne uit te lopen, waardoor hij iedere dag dronken was. Hij had ook zowel in besloten kring als in het openbaar, zijn mederaadsleden beledigd.

Zijn bezittingen verbraste hij. In maart 1518 geeft de Raad hem een laatste waarschuwing; als hij zijn gedrag niet verandert, zal hij uit zijn ambt worden gezet.

In 1521, als Dirk (door andere oorzaken) zijn raadszetel kwijt is geraakt, wordt hij door de Raad onder curatele gesteld 1).

Dat het de Raad niet altijd zal zijn meegevallen om zijn gezag in de rumoerige handelsstad die Kampen toen was, te handhaven, getuigen de vermaningen aan de burgerij, gedaan in 1315 door bisschop Guido en in 1318 door bisschop Frederik. Zij waarschuwen de Kampenaren om geen partijen te vormen, niet te twisten en de schepenen en raden niet tegen te werken 2).

In 1334 maakten schepenen en raden met toestemming van de Gezworen Gemeente een aantal bepalingen die twist en onenigheid onder de burgers tegen moesten gaan. Overtreders van deze bepalingen zouden door de schepenen worden gestraft..... "wantet cleine batet rechte te maken daer gheen en sijn die ze verwaren ende beschernen" 3).

Het was verboden om smalend over schepenen en raden te spreken. Een raadslid mocht voor niemand borg staan; hij was zodoende ook geen partij als er moeilijkheden door borgstellingen zouden ontstaan 4).

Een lid van de Raad of een gewezen lid die verarmd was geraakt, zou men als dat nodig was, een vrijgekomen plaats in het Heilige Geestgasthuis aanbieden 5).

Als een raadslid was overleden hield men geen vergadering. De klok van de schepentoren werd geluid en de hele Raad ging naar de kerk om voor de overledene te bidden. Ook bij de begrafenis van de overledene was de voltallige Raad aanwezig 6).

Regelmatig vergaderden afgevaardigden van de Kamper Raad met de Raden van Deventer en Zwolle. Soms kwamen commissies uit deze steden op vergaderingen van de Raad van Kampen. Ook op de "Claring", een twee keer per jaar te Deventer te houden bijeenkomst waarop de bisschop of zijn vertegenwoordiger geschillen tussen de bisschoppelijke onderdanen

1) *Liber Causarum* 1, fol. 106, 107.

2) *O.A.K. reg. nrs*, 24, 27.

3) "Het heeft Geen zin om wetten te maken als overtreders van die wetten niet worden bestraft" *Gulden Boeck*, fol. 34.

4) *Boeck van Rechte*, fol. 31.

5) *Idem*, fol. 33.

6) *Gulden Boeck, fol.65.*
Digestun Vetus, reg.nr.219.

onderzocht of bijlegde, waren gezanten van de Raden van de steden Deventer, Kampen en Zwolle aanwezig. Op de door de bisschop uitgeschreven vergaderingen waar zaken van het landsbestuur aan de orde waren, en die dikwijls werden gehouden in Wijk bij Duurstede, Vollenhove of Deventer, plaatsen waar de bisschop resideerde als hij buiten Utrecht verbleef, waren ook van elk van de drie Overijsselse hoofdsteden gezanten aanwezig. Soms kregen de Kamper afgevaardigden naar dergelijke vergaderingen van de Raad volmachten mee, meestal echter deden ze bij hun terugkomst verslag van het besprokene. De beslissingen van de Raad op verzoeken of voorstellen van de bisschop of diens hoge ambtenaren werden dan later schriftelijk of mondeling aan hen overgebracht.

Bij benoemingen van bisschoppelijke ambtenaren als drosten, rentmeesters, burggraven of schouten, hadden de steden veel inspraak. Deventer had vooral invloed op benoemingen in Twente, Zwolle in Salland en Kampen in het land van Vollenhove. Edelen uit Vollenhove, maar ook wel die uit Salland, Twente en Drente, drongen soms bij de Raad van Kampen aan om hun voorspraak te zijn bij de bisschop, als ze meedongen naar een van de ambten.

Soms werden leden van Kamper families in dergelijke ambten benoemd, zoals in 1427 Tideman Schuurzack en later in de 15e eeuw Evert Kruse en Maes Kruse als kasteleins of burggraven van Kuinre. Evert Kruse werd later drost van Vollenhove. Ook de schepen Peter van Uterwyck werd als kastelein van Kuinre aangesteld 1). Albert Kruse en Johan Kruse werden in het begin van de 16e eeuw rentmeester van Salland. Beiden waren lid van de Raad geweest.

Niet alle Kamper bestuurders kwamen voor dergelijke hoge ambten in aanmerking; slechts zij die uit zogenaamde riddermatige geslachten stamden, konden rentmeester of drost worden.

Deventer, Kampen en Zwolle, de drie hoofdsteden van het Oversticht, zoals Overijssel in de bisschoppelijke tijd meestal werd genoemd, hadden dus veel invloed. Reeds in de tijd van de bisschoppen waren Ridderschap en (Drie) Steden uitgegroeid tot de feitelijke Staten van Overijssel.

Van de keuze van de schepenen uit de tijd vóór 1520 is het volgende bekend 2): Op de eerste zaterdag na Kerstmis werd aan de stadsdienaars opdracht gegeven om de burgerij aan te zeggen dat men de volgende dag, dat was op de zondag voor Dортиendendag, buursprake (openbare vergadering) zou houden voor het righthuis 3).

1) *Tijdrekenkundig register op het Oud Provinciaal Archief van Overijssel, diverse akten.*

2) *W.Jappe Alberts, De ordinarij van Kampen uit de 15e en 16e eeuw, deel XII in de serie Fente Minores Medii Aevi.*

3) *Dortiendendag viel op 6 Januari.*

Op die zondag, nadat de schepenen de, alleen voor hen gehouden, mis hadden bijgewoond, gingen deze naar het richthuis. Als alle schepenen aanwezig waren, kwam de burgemeester in der tijd naar buiten en liet door een stadsdienaar kloppen om stilte. Tegen de toegelopen burgerij zei de burgemeester dat er een stuk zou worden voorgelezen en dat iedereen goed moest luisteren. Daarna gaf hij een stadssecretaris opdracht om voor te lezen. Deze las dan de "eerste brief" voor. De eerste brief was oorspronkelijk een met het stadszegel bezegeld charter waarin een aantal verbodsbepalingen waren opgenomen. Het stuk weg in 1334 door toedoen van de Raad met consent van de Gezworen Gemeente tot stand gekomen. Als onderdeel van het stadsrecht was de eerste brief in zijn geheel opgenomen in Het Gulden Boeck, evenals een gelijksoortig stuk, ook van 1334, dat de "tweede brief" werd genoemd.

Als de eerste brief gelezen was, zei de burgemeester tegen het volk "U heeft dit goed verstaan. Zorg er voor dat u niet tegen de voorgelezen bepalingen handelt; u hoeft dan ook niets te verantwoorden"

Daarna zei hij dat het de gewoonte was om op zondag na Dортиendendag de schepenen te vernieuwen. Hij vroeg of de zittende schepenen de nieuwe schepenen moesten kiezen of dat het volk dat moest doen. In een 15e eeuwse ordinarius staat achter deze vraag: "soe lopt dat vole thuis eten" (toen ging de burgerij huiswaarts). Het was dus een vraag waar de schepenen geen antwoord op hadden verwacht en waar ze ook geen antwoord op wilden hebben. Ze bepaalden zelf wel wie hun opvolgers zouden zijn.

Op de volgende zaterdag werd aangekondigd dat er een dag later weer een buursprake zou worden gehouden. Op diezelfde zaterdag werden er in de Sint Nicolaaskerk, alleen voor de schepenen, twee missen gelezen die moesten bijdragen tot wijsheid bij het doen van de schepenskeuze.

Na het kerkbezoek gingen de schepenen naar het richthuis en deden de verkiezing voor de nieuwe schepenen. Zonder uitzondering kozen zij dan de leden van de Raad die tevoren raden waren geweest. In de plaats van de in het afgelopen jaar overleden raden kozen ze personen die te voor het schepenambt geschikt achtten; meestal leden van de Gezworen Gemeente die het hoogst in anciënniteit stonden. Dat stond echter niet vast, want er werden ook wel aanzienlijke burgers tot schepenen gekozen die tevoren niet in de Gezworen Gemeente hadden gezeten.

Een dag na de schepenverkiezing, dus op de zondag na Dортиendendag, gingen de schepenen weer naar het richthuis. De burgemeester verscheen op de stoep en liet door een stadsdienaar om stilte vragen. Een secretaris las dan eerst de namen van de nieuwe burgers voor, waarna de burgemeester de namen voorlas van hen die voor het komende ambtelijke jaar tot schepenen waren gekozen. Daarna zond de burgemeester boden naar de huizen van de nieuw gekozen schepenen om te vragen of zij op het schepenhuis wilden komen. Als de nieuwe schepenen met de oude schepenen daar bijeen waren, werden eerstgenoemden door de burgemeester beëdigd, waarna men de schepenmaaltijd hield.

Vervolgens regelde men het bekleden van de functies van burgemeesters in der tijd. Het stadszilverwerk, het stadszegel en dergelijke werden overgedragen. Er werd nog wat gedronken, waarna men gezamenlijk ter vesper ging.

De oude schepenen werden nu zonder verdere plichtplegingen als raden beschouwd.

Schepenen die in het voorgaande jaar waren overleden, waren tussentijds niet vervangen, en omdat de raden altijd het voorgaande jaar waren, kon het dus dikwijls gebeuren dat het aantal raden kleiner was dan twaalf. Als er drie schepenen waren overleden, had men het volgende jaar maar negen raden. De voltallige Raad bestond dan bij de aanvang van het ambtelijk jaar niet uit vierentwintig, maar slechts uit eenentwintig leden.

Hij die tot schepenen was gekozen en zijn functie niet wilde aanvaarden, kreeg een boete van 100 gouden schilden 1).

Op de zaterdag volgende op de schepenenkeuze, verdeelde men de stadsambten als tollenaar, paalmeester, dijkgraven, kerkmeesters, etc. De leden van de Gezworen Gemeente deelden hierin mee.

Een dag later werd aan de opnieuw bijeengeroepen burgerij de, al eerder werd, tweede brief voorgelezen en maakte men de namen van de stadsambtenaren voor het komende jaar bekend. In de volgende dagen werden nog wat terugkerende zaken en benoemingen door de Raad geregeld.

Vanaf 1475 werden de namen van de leden van de Raad en de Gezworen Gemeente ieder jaar genoteerd in een daarvoor bestemd register 2). Dit register eindigt met het jaar 1599. De eerste dertig jaar zijn met dezelfde hand geschreven, zodat het mogelijk is dat die eerste inschrijver, die waarschijnlijk secretaris van Kampen was, deze jaren uit een ouder boek heeft overgeschreven. Volgens dit nieuwe register bestaande de Raad tot 1519 uit twaalf schepenen en twaalf raden. Voor sommige jaren vinden we de groep raden niet compleet, doch treffen we elf, tien of slechts negen raden aan. Zoals eerder vermeld, kwam dit omdat de raden niet werden gekozen of aangevuld; slechts zij die het jaar eerder schepenen waren geweest, konden raden zijn.

Voor de samenstellingen van de Raad vóór 1519 wordt verwezen naar bijlagen la tot en met lh (blz.284-291).

1) Ook het niet aanvaarden van sommige stadsambten werd met 100 oude schilden beboet. *Digestum Vetus*, reg.nr.216.

2) *O.A.K.inv.nr.282*.

Met het jaar 1475 beginnen de vroege inschrijvingen, terwijl er in 1519 ingrijpende veranderingen in de verkiezing van de Raad plaatsvonden. Hoewel genoemde jaren ook in bijlage 1 zijn te vinden, volgt hier een overzicht van de samenstelling van de Raad in genoemde jaren.

1475 Schepenen

Hendrik Paal
 Geert Borchartsz
 Hendrik van Uterwyck
 Pilgrim ten Acker
 Tijman van den Vene
 Johan Wolf
 Lodewijk Kruse
 Hendrik Aaltsz
 Pilgrim van Ingen
 Gosen van Hattem
 Bartolt van Wilsem
 Lubbert Petersz

1475 Raden

Johan Rijnvis
 Peter van Uterwyck
 Tide Clinge
 Hendrik van Oenden
 Rotger Schere
 Gosen Klinkenberg
 Jacob van den Vene
 Arent van Holtsende
 Berend Morre
 Wijchman Budel
 Hendrik Kuinreturf

1519 Schepenen

Johan van den Vene, Hendriksz
 Geert van Isselmuden
 Wolter van Uterwyck
 Geert Loeze
 Jacob Clinge
 Geert Borchartsz
 Peter Lubbertsz
 Jacob Hoppenbrouwer
 Maas Maasz
 Roelof Paal
 Gijsbert van Leeuwen
 Albert Kruse

Raden 1519

Evert van den Vene
 Geert van Ingen
 Hendrik Hoff
 Geert Arentsz
 Dirk van Holtsende
 Lubbert van Hattem
 Jacob Klinkenberg
 Jacob van Holtsende
 Tijman van Wilsem
 Johan Wolfs
 Johan van den vene Johansz
 Johan Schepelaar

Het stadsbestuur van 1519 tot 1572

Zoals uit het voorgaande is, werd de stad tot nu toe bestuurd door een Raad die, omdat hij zichzelf mocht aanvullen als er vacatures waren, als een bijna erfelijk college kon worden beschouwd. Dit moest op den duur leiden tot misstanden. Niet de bekwaamste burgers werden gekozen, maar zonen of kleinzonen van overleden stadsbestuurders. De vraag of deze, soms nog jonge mannen, op verantwoorde wijze met de inkomsten van de stad konden omgaan, werd in het geheel niet gesteld. Hoe mis de toestand was blijkt uit een ongedateerde brief aan de bisschop van Utrecht. Blijkens de inhoud moet de brief in 1519 zijn geschreven door de gezamenlijke gilden, gesteund door een deel van de burgerij 1).

In het kort volgt de inhoud van deze brief:

In Kampen bestaat een erfelijke Raad, maar niemand weet meer hoe de stad hieraan is gekomen. Regenten sturen hun zonen naar hogere scholen. Als de vaders zijn overleden, worden deze zonen, hoe jong ze ook zijn, in hun plaatsen gekozen. Tot groot nadeel van de stad kunnen ze echter niet met geld omgaan. Door dit regeringssysteem wordt gehandeld tegen het meer dan tweehonderd jaar oude Gulden Boeck.

Geert van Ingen, zijn beide zwagers en zijn oomzegger zitten in de Raad, terwijl hij er voor heeft gezorgd dat zijn broer en een andere zwager in de Grote Gemeente zijn gekozen. Verder heeft Geert de man van zijn bastaardzuster aan het baantje van poortsluiter geholpen.

In de Raad zitten twee neven die beiden Jan van der Vene heten. Een van hen heeft een broer in de Grote Gemeente.

Ook Jacob en Dirk van Holtsende zijn neven. De laatste drinkt zoveel dat hij iedere dag dronken is en naar huis moet worden gebracht, zodat het een schande voor de stad is.

Gijsbert van Leeuwen zit in de Raad, evenals zijn oom Geert Arentsz.

Een dergelijke familiekliek overstemt altijd de zeven of acht raadsleden die niet aan elkaar verwant zijn. In andere steden zouden men die nauwe graden van bloedverwantschap in één college, niet dulden.

Omdat de Raad vroeger schuldbrieven in de plaats van soldij heeft afgegeven aan soldaten, worden kooplieden overal waar zij komen, voor deze schulden gevangen genomen en van hun goederen beroofd. Wordt er bij terugkomst in Kampen, bij de Raad een klacht ingediend, dan krijgt men tot antwoord dat men in andere steden niets te zoeken heeft.

De Raad heeft een stuk dijk die men de dijk bij Harkemolen noemt, als een stedelijk eigendom in onderhoud. Deze dijk is echter door de familie Van der Vene geërfd van de familie Van Uterwyck.

1) De brief is in extenso afgedrukt In: Kamper Kronieken, deel II, De kroniek van Johan van Breda, Uitg. V.O.R.G. (Deventer 1864). Blz.40.

Voor het steeds weer repareren van deze dijk heeft de stad in enkele jaren al 7000 goudgulden uitgegeven. Geen van de burgers kan er achter komen hoe de stad aan het onderhoud van die dijk is gekomen. Geld dat de stad van de burgers heeft geleend, wordt niet alleen niet teruggeven, maar er wordt ook geen rente meer over uitgekeerd.

De Raad heeft geld verduisterd van de Sint Nicolaaskerk, het Heilige Geestgasthuis en van het Sint Franciscus-klooster.

De Raad liet een heistelling bouwen omdat de kade langs de IJssel verbeterd moest worden. Om aan geld te komen voor materialen en arbeidsloon voor werk aan die kade en tevens voor het herstel van de stadsmuren, kreeg de Raad van de beide Gemeenten consent om een accijns in te voeren op het malen van koren. Toen die accijns eenmaal was ingevoerd, was op een dag de heistelling spoorloos verdwenen en ging al dit werk niet door.

Het raadhuis (bij de Sint Nicolaaskerk) is verkocht en het vleeshuis is als onderpand gesteld voor een geldlening door de stad.

Een bedrag van 1200 gulden dat door de koning van Denemarken was geleend van Kamper kooplieden en dat weer aan de stad teruggegeven is, werd door de Raad gehouden. Bij navraag werd gezegd dat men die het had uitgegeven in de oorlog met Gelre.

Recht kan men in Kampen niet meer krijgen, want de Raad houdt sommige zaken wel vier of vijf jaar slepende, terwijl hij ook niet onpartijdig is.

Meer dan 24 jaar geleden is er een accijns ingevoerd die de muuraccijns wordt genoemd. De opbrengst zou worden bestemd voor het herstel van muren en poorten. Deze accijns die men zou invoeren voor een periode van zes jaar, bestaat nog steeds. De muren en poorten zijn echter niet hersteld maar integendeel, zeer vervallen. De balken in de torens en poorten zijn verrot. Bij hoog water door noordwesten wind drijven de schepen op de kade of de wor-den beschadigd tegen de slechte steigers.

De Burgel is zo ondiep geworden dat er in de zomer geen water meer in staat om eventuele branden mee te blussen. Komt er 'snachts brand, dan moeten de stadspoorten worden geopend om aan water te komen. De stad is zo arm dat als de bisschop gewapende hulp nodig heeft, men op zijn hoogst 100 soldaten gedurende één maand kan onderhouden.

Zelfs als we maar de helft van de klachten geloven, krijgen we toch sterk de indruk dat de Raad en een deel van de Grote Gemeente er een janboel van hadden gemaakt.

Oproer door de burgerij, met name door gildeleden en kooplieden, kon niet uitblijven. Op een bloedige revolutie was de burgerij echter niet uit. Men wilde slechts bestuurd worden door een Raad de uit bekwame mensen bestond, die aandacht aan hun grieven schonken en hun belangen op het oog hadden.

De omwenteling is begonnen bij de val van de Grote Gemeente, die overigens voor een deel uit mensen die met de klachten van de burgerij instemden.

Op 10 januari 1519 bood een afvaardiging uit de burgerij de Raad een petitie aan waarin verzocht werd om de muuraccijns af te schaffen. Ook wilde men dat er een door de gilden gekozen Grote Gemeente zou komen die voortaan de Raad zou kiezen uit geboren, zowel als ingekochte burgers. Verder wilde mannen een betere controle op de stedelijke financiën, en de vrijheid voor de burgers om de stadswelden met hun vee te mogen beslaan 1).

De volgende dag, dat was op dinsdag na Drie Koningen (11 januari 1519), kwamen vertegenwoordigers van de gilden weer bij de Raad en verzochten om nog enkele veranderingen. Ook vroegen ze de Raad om hun schriftelijk toe te zeggen dat er aan de wensen van de burgerij gevolg zou worden gegeven.

De onder druk gezette Raad kon of durfde niet te weigeren en gaf de gilden een stuk waarin dat aan alle wensen zou worden voldaan. De leden van de Grote Gemeente, die hierdoor ten dele hun eigen vonnis hielpen voltrekken, stemden ook toe 2).

Op dezelfde dag werden er door 28 gecommiteerden uit de gilden en de burgerij, 48 burgers gekozen die "ten ewigen dage" de Gezworen Gemeente zouden zijn. Zij werden direct door de Raad beëdigd. Het waren 3):

Henric Croeser	Henrick van Steenre	Werner Robertsz
Goesen van den Dam	Henrick Wijnkensch	Jan van Bommel
Peter Muller	Henrick van Diefholt	de cremer
Johan Rijnvisch	Arent de Milde	Claes Dubbeltsz
Nenne Roede	Roelof Alferdinck	Hermen Kistemaker
Jan Glauwe	Arent Pigge	Jacob Bolhoren
Alert Brant	Cornelis Joestsz	Otto Stegeman
Mathijs Henricsz	Luytgen Olthoevinck	Henrick Jacobsz
Jacob Doedensch	Johan Hermensch van	Peter Evertsz
Claes ten Toren	van Harderwijck	Albert van Nymwegen
Jasper Jansz	Gheert van Hengelen	Roelof Muerlinck
Henrick Cuyntorf	Dirck to Boecop	Geert Rycoltz
Jacob van Vorden	Jan ten Holte	Henrick Vrije
Thonijs vd Grave	Elerdt Cromme	Wyllem Petersz
Thonijs Jansz	Dirck Tripmaker	Peter Sticker
Geert van Rees	Ricolt Arentsz	Hans Hermensch
	Johan Seysinck	Arent Petersz

Arent Petersz is in de loop van het jaar overleden, waar na Johan Stelling in zijn plaats werd gekozen. Zo gauw er vacatures in deze Gezworen Gemeente zou ontstaan, moest die door de op dat moment in Kampen aanwezige leden worden aangevuld; bij overlijden zelfs nog vóór de dode was begraven.

- 1) *Kroniek van Johan van Breda, blz.25.* 2) *Idem, blz.27.*
3) *O.A.K. inv. nr.282. De oorspronkelijke spelling werd gehandhaafd.*

Deze 48 personen moesten voortaan op de eerste zondag na Drie Koningen de schepenen en raden kiezen uit eerlijke burgers, die naar behoren gegoed waren en binnen Kampen bezittingen hadden. Ze mochten elkaar niet nader verwant zijn dan in de derde graad. Hij die gekozen werd en weigerde zijn raadszetel te aanvaarden, zou worden beboet met 100 gouden schilden. Door het betalen van die boete was men echter maar voor één jaar gevrijwaard van het bezetten van de raadszetel.

De nieuwe Grote Gemeente koos twee leden van de Raad als cameraars voor het komende jaar. Deze zouden worden geassisteerd door vier rentmeesters uit de Grote Gemeente. De laatsten zou om de negen weken worden vervangen.

De in mei 1518 ingevoerde accijns op het malen van koren werd afgeschaft en de stadswelden zouden voortaan vrij door de burgers mogen worden beslagen.

De leden van de Raad beloofden op hun aan de stad gedane eed, zich te houden aan het overeengekomene.

Op verzoek van de nieuwe Grote Gemeente werd een publicatie aangeplakt waarin de burgerij werd vermaand zich rustig te houden 1).

Op 14 januari werd door de Raad, de Grote Gemeente en de gilden een verordening op de stadswacht gemaakt 2).

Een dag later kwam de Grote Gemeente met de vertegenwoordigers van de gilden overeen om voor dit jaar de schepenen en raden nog te salariëren volgens de bestaande regeling. De bepalingen voor raadsleden inzake het afwezig zijn van vergaderingen, het niet tijdig komen, rechtspreken, e.d., werden aanzienlijk verscherpt. Voortaan moesten rechtzaken van hen die ze het eerst aanhangig hadden gemaakt, ook het eerst worden behandeld. Er zou streng op worden gelet dat er geen onderscheid werd gemaakt tussen arm en rijk.

In het vervolg zou men nog slechts een gezamenlijke maaltijd mogen houden op de dinsdag na de raadsverkiezing.

Om verspilling van stadsgeld te vermijden, zouden andere maaltijden, zoals die welke eerder werden gehouden bij de keuze van kerkmeesters, waardijns, bierproevers, etc., worden afgeschaft. Ook de hoogtijswijnen voor leden van Raad, Grote Gemeente en secretarissen werden afgeschaft. Slechts uitheemse heren of prelaten zouden nog niet op kosten van de stad onthaald mogen worden, terwijl men ook nog wel wijn zou mogen presenteren aan burgerzonen die na hun priesterwijding de eerste mis opdroegen.

Voor zaken die als het even kon, schriftelijk af te handelen waren, zou men geen raadsleden meer op reis sturen. Het aantal stadsrijpaarden zou tot vier worden teruggebracht.

Na het vaststellen van deze saneringen van de stedelijke uitgaven, die voor een deel ten koste van de raadsleden ging, dacht de Grote Gemeente ook nog aan zichzelf; leden van de Grote Gemeente zouden namelijk in het vervolg bij meer stadsambten meerouleren dan vroeger. Vervolgens werden de uit de hand gelopen zaken van de gasthuizen geregeld.

- 1) *Kroniek van Johan van Breda, blz.27.*
2) *Idem, blz.28.*

Het aantal proveniersplaatsen was in de loop de jaren veel groter geworden dan volgens de reglementen was toegestaan. Hier zou verandering in worden gebracht. Ook zou de financiële toestand van die gasthuizen, maar ook van de kerken, nauwkeurig worden onderzocht 1).

Van de twintig met name van de Kleine Gemeente van 1518, waren op 11 januari 1519 er zestien gekozen in de nieuwe Grote Gemeente. Daardoor had de Kleine Gemeente in feite opgehouden te bestaan.

Toch is er weer een dergelijk college gevormd, want de hoofdliden van de gilden, die de Grote Gemeente hadden gekozen, waren als een toezichhoudende groep bijeen gebleven. Deze 28 hoofdliden moeten we waarschijnlijk zien als de nieuwe Kleine Gemeente. Ook vacatures in dit college moest direct worden vervuld 2),

Voorlopig was de burgerij, met name de leden van de gilde, tevreden. De Grote en Kleine Gemeente werden niet langer door de Raad gekozen en bij de eerstvolgende verkiezing van de Raad, die zou plaatsvinden in januari 1520, mocht de Grote Gemeente een complete, uit schepenen en bestaande Raad kiezen .

Toch bleef er gedurende het gehele jaar 1519 wrijving staan bestaan tussen de Grote Gemeente, gesteund door de gilden, als vertegenwoordigers van de burgerij, en de Raad.

Op 11 oktober haalden leden van de Grote Gemeente zelfs, onder protest van de Raad, 200 haakbussen (vuurwapens) van het raadhuis en verdeelden die onder de burgers. Een dag later werden nog eens 100 haakbussen verdeeld 3).

Het omstreden raadslid Geert van Ingen werd volgens een aantekening in een stuk uit 1519, uit de Raad verwijderd, doch volgens andere bronnen is Van Ingen zeker nog tot het einde van 1519 lid van de Raad gebleven. Wel is het waar dat de beide Gemeenten hem, voor wat betreft zijn geldelijk beheer als stedelijke ambtenaar in enkele voorgaande jaren, het vuur na aan de schenen hebben gelegd.

Op 1 september wilde de Gemeenten dat Geert zijn rekening als dijkmeester in een eerder jaar, nog eens liet nazien; hij had een verschil van 200 ponden. Ook een rekening die hij als wijnaccijnsmeester had opgesteld, moest worden herzien. Dit ambt had Geert vervuld samen met Gijesbert van Leeuwen. Nog in 1520 drongen de Gemeenten er bij de Raad op aan om de administraties van Van Ingen en Van Leeuwen opnieuw na te zien. Onder druk van de Gemeenten heeft de Raad dit blijkbaar gedaan. De tekorten moesten worden aangezuiverd, hoewel de personen in kwestie beweerden dat zij het verdwenen geld tot nut van de stad hadden aangewend.

1) *Kroniek van Johan van Breda, blz.28,*

2) *Ledenlijsten van de Kleine Gemeente zijn onder andere te vinden in O.A,K. Inv. nr.275.*

3) *Kroniek van Johan van Breda, blz.34.*

De beide toen ex-raadsleden legden in Gemeenten in 1520 hun zaak aan de bisschop voor; die stelde hen in het gelijk. De Raad wilde daarop afzien van het laten aanzuiveren van de tekorten, maar de Gemeenten trokken zich van de bisschoppelijke uitspraak niets aan en bleven bij hun voornemen om de heren te laten betalen. Het uiteindelijke afloop is niet bekend, maar dat de familie Van Ingen pas twintig jaar later via een plaats in de Kleine Gemeente weer wat greep op het gebeuren in Kampen kreeg, spreekt voor zich.

Ook de afloop van de kwestie met Jacob Klinckenberg is niet bekend. Hij werd, ook al vanwege zijn beheer in de voorafgaande jaren door de Gemeenten aangevallen. In april 1520 kreeg hij opdracht om een reeds afgesloten rekening nog eens te laten nazien.

In de laatste helft van 1519 werd op aandringen van de Gemeenten een onderzoek ingesteld naar de dijk bij de Harkemolen waar de stad volgens de gemeente ten onrechte het onderhoud van had. Het ging niet om de gehele dijk, maar enkel om het stuk dat afkomstig was van Herman van Uterwyck. Dit dijkvak zou volgens zeggen via Beerte van Uterwyck (een natuurlijke dochter van Herman), die was gehuwd met Johan van der Vene, gekomen zijn aan haar zoon Johan van der Vene Johansz, die ook wel "de jonge" werd genoemd.

Deze was raadslid vanaf 1516.

De stad liet de dijk opmeten van de Venepoort tot aan de Koeburcht. Zowel joffer Beerte als haar zoon Johan moesten onder ede enkele verklaringen over het eigendom van een deel van de dijk afleggen. De Van de Vene's bleken uiteindelijk een aantal roeden van deze dijk te bezitten en dus ook te onderhouden.

Het blijkt niet dat men direct geld van hen gevorderd heeft als compensatie voor eerder door de stad verricht onderhoud, maar wel moest Johan zich in deze zaak in april 1520 voor het Kamper gerecht verantwoorden. Kwam hij niet, zo staat er in een memorandum, dan zou men beslag leggen op zijn bezittingen.

Op het einde van het ambtelijk jaar 1519, namelijk op 4 april 1520, werd Jacob Dodensz, die vanaf 1505 lid van de Grote Gemeente was, daaruit verwijderd. Hij had burgemeester Lubbert van Hattem en ex-burgemeester Johan Kruse zwaar beledigd 1).

Het bleef verder rommelen onder de nu gewapende burgerij.

De Raad had veel aan gezag ingeboet. De meeste raadsleden zullen waarschijnlijk wel hebben vermoed dat hun laatste dag op het raadskussen in zicht was. Want dat was inderdaad het geval. Op de zondag na Drie Koningen (dat was op 8 januari 1520) gaven de beide Gemeenten en vertegenwoordigers van de burgerij aan het volk te kennen dat er nieuwe schepenen en raden gekozen waren.

1) Aantekeningen over de zaken Van Ingen, Van der Vene, Klinckenberg, Dodensz, etc., en andere zaken betreffende de beschreven gebeurtenissen, zijn te vinden in het "Liber Memorandum, Vetus", 0.AKInv.nr.21.

Het waren:

Schepenen

Hendrik Hoff

Anthonis van den Graf

Evert van den Vene

Jaspar Jansz

Geert Arentsz

Hendrik Wijnkensch

Lubbert van Hattem

Hendrik Kroeser

Maas Maasz

Mathijs Hendriksz

Geert van Isselmuden

Willem Brant

Raden

Roelof Paal

Thonis Jansz

Johan Schepelaar

Johan van der Vecht

Johan Wolfsz

Gosen van den Dam 1)

Twaalf schepenen en slechts zes raden waren er gekozen. De verandering was lang niet zo ingrijpend geweest als veel van de burgers misschien hadden gehoopt. Negen leden van de oude Raad waren ook weer teruggekeerd in de nieuwe Raad. Slechts zij die in de klaagbrief aan de bisschop waren genoemd, en enkele andere leden uit oude regentengeslachten waren uit de Raad verdwenen. Voor hen in de plaats waren echter wel capabele mannen gekozen: Hendrik Kroeser, Henrik Wijnkensch, Mathijs Hendriksz, Thonis Jansz en niet te vergeten Gosen van den Dam; zij waren kooplieden en reders, ze konden met geld omgaan en zij zouden de stedelijke financiën ongetwijfeld beter beheren dan hun niet-herkozen voorgangers. Zes leden van de in januari 1519 gekozen achtenveertig leden van de Grote Gemeente waren in de nieuwe Raad gekozen. Een Grote Gemeentelid was in het afgelopen jaar overleden. In zijn plaats was, zoals de nieuwe verordeningen dat vereisten, onmiddellijk iemand anders gekozen. Men zou dus kunnen verwachten dat de Grote Gemeente in januari 1520 met slechts zes nieuwe leden moest worden aangevuld. Dit was echter niet het geval, want behalve de zes in de Raad gekozenen, waren er nog negen anderen die in de Grote Gemeente anno 1520, niet meer werden aangetroffen; de reden daarvan is niet bekend. Er moesten dus vijftien nieuwe leden worden gekozen.

Een van de eerste publicaties die na de keuze van de nieuwe Raad werd aangeplakt, was een waarschuwing van de beide Gemeenten en de hoofdlieden van de gilden aan de burgerij. De burgerij moest de nieuwe Raad voortaan voor hun stadsbestuurders houden en gehoorzamen. Vanuit de Raad verwijderde leden mocht men geen kwaad spreken, terwijl men hen ook op andere wijzen niets tekort mocht doen. Men wilde vergeven en vergeten en de rust in de stad zo snel mogelijk hersteld hebben.

Uit deze publicatie blijkt ook wie precies de nieuwe Raad gekozen hadden, namelijk vier leden van

de Grote Gemeente en vier leden van het tot Kleine Gemeente geworden college van de 28 gildehoofdliden.

1) *Kroniek van Johan van Breda, blz. 35. O.A.K. inv. nr.282.*

46

Deze acht waren door het lot aangewezen. Tevoren was er een hoge boete in het vooruitzicht gesteld voor de kiesman die zou weigeren aan de keuse mee te werken. De rest van de beide Gemeenten en alle vertegenwoordigers van de burgerij beloofden aan de kiesmannen dat zij nooit ofte nimmer schade zou lijden vanwege het feit dat ze bij de keuze een aantal raadsleden hadden weggestemd. De nieuwe Raad deed deze belofte ook 1).

Op 10 maart 1520 werd er door de Raad een kies- en regeringsreglement vastgesteld, waarin beide Gemeenten en de gilden consenteerden. Het reglement van 11 januari 1519 was hierdoor vervallen. Ook dit nieuwe reglement zou evenals het vorige, eeuwig duren 2).

Voortaan zouden vier van de aanzienlijksten uit de beroepsgilden, vier leden van de Sint Anna Schutterij en vier van de Sint Joriënsschutterij, de Kleine Gemeente kiezen.

De Kleine Gemeente zou voortaan de Grote Gemeente kiezen.

Met kiezen werd bedoeld, het opvullen van vacatures. Een gemeensman die eenmaal gekozen was, zou ook in dit systeem, voor zijn hele leven zitting blijven houden.

Ieder jaar op zondag na Drie Koningen zouden de beide Gemeenten de schepenen en raden kiezen. Daartoe zouden alle gemeenslieden 's morgens om zeven uur op het raadhuis komen. Er zouden dan zes leden van de Grote en drie van de Kleine Gemeente door middel van zilveren bonen kunnen worden uitgeloot. Dit gebeurde in tegenwoordigheid van de beide burgemeesters in der tijd.

Deze negen zou onmiddellijk voor Raad en beide Gemeenten de eed moeten doen dat ze goed zouden moeten kiezen. Daarna gingen ze in de schepentoren, die achter hen werd gesloten.

Ze mochten er niet eerder uit dan wanneer ze door middel van een teken hadden laten weten dat ze de keuze gedaan hadden. Ze waren vrij om geboren zowel als ingekochte burgers te kiezen; eerlijke mannen die de raadszetel waard waren en elkaar niet nader dan in de derde graad verwant waren.

In de praktijk zou de vrije verkiezing echter neerkomen op het kiezen van de zittende raadsleden. Als hun namen één voor één vielen in het kiesmannencollege, werd hun gedrag en hun functioneren besproken, en als daar niets op aan te merken was, koos men hen weer voor een nieuw jaar in de Raad. Om een zittend raadslid weg te krijgen waren ten de vijf van de negen stemmen van de kiesmannen nodig. Zij die waren gekozen en weigerden in de Raad zitting te nemen, verbeurden 100 gouden schilden. Voor de Grote en Kleine Gemeente waren die boeten respectievelijk 50 en 25 goudguldens.

Het reglement regelde ook de stedelijke financiën. Zoals al eerder bepaald was, zouden twee cameraars uit de Raad, geassisteerd door vier rentmeesters uit de Grote gemeente, negen weken lang de stedelijke inkomsten en uitgaven regelen.

1) *Kroniek van Johan van Breda, blz.35.*

2) *Idem, blz. 36.*

Aan het einde van elke negenweekse periode moest er rekening en verantwoording worden afgelegd ten overstaan van Raad en Grote Gemeente. Daarna zouden vier nieuwe rentmeesters voor een volgende periode van negen weken de cameraars assisteren, enz. De beide cameraars zouden het hele jaar in functie blijven.

Andere officianten, zoals de stedelijke functionarissen ook wel werden genoemd, zouden door de Raad worden gekozen uit zijn eigen leden en uit leden van de Grote Gemeente. Alleen de tollenaar zou door Raad en Grote Gemeente samen worden gekozen.

Stadsdienaren zouden volgens oude gewoonte door de Raad worden aangesteld. Tot waardijns met het drapeniersambacht niets hadden uit te staan.

Verder werden nog de hoogte van enkele accijnzen geregeld en bepaalde men ook hoe de stad geld zou opnemen.

Tenslotte sprak men nog niet af dat Raad en beide Gemeenten niet zouden dulden dat iemand met woorden of met daden iets tegen hen zou ondernemen.

Begin 1520 begon er tussen de Raad en Gemeenten, die naar buiten toe zo eendrachtige optraden, een geschil over de salarissen van de raadsleden van het jaar 1519.

De Gemeenten wilden dat een deel van dat salaris niet zou worden uitbetaald. De Raad, die voor een aanzienlijk deel uit mensen die in 1519 ook in dat college hadden gezeten, wilde uit eigen belang, maar ook uit oogpunt van rechtvaardigheid, dat dit salaris geheel werd uitbetaald,

De Gemeenten bleven bij hun standpunt waardoor enkele belanghebbende raadsleden, namelijk Hendrik Hoff en Evert van den Vene zich daarom zo kwaad maakten dat ze op 30 april 1520 hun burgerschap en daarmee ook hun raadszetel, opgaven.

De Raad schrok hier nogal van en besloot de volgende dag om deze opzegging te negeren en de beide heren op straffe van 100 gouden schilden boete, te gelasten weer op de raadsvergaderingen te verschijnen.

Van der Vene kwam direct opdagen, misschien wel blij dat zijn mederaadsleden zijn onbesuisde stap ongedaan wilden maken, maar Hendrik Hoff weigerde.

Op 5 mei bleek Hoff toch weer in de raadsvergadering te zijn verschenen; tot groot ongenoegen van de Gemeenten. Die eisten dat hij, omdat hij de burgerschap had opgezegd, uit de Raad verwijderd moest worden. De Raad verzocht daarop de Gemeenten om de raadszaal te verlaten, want men wilde apart overleggen. Nadat de Gemeenten in de raadszaal waren teruggekeerd, kreeg zij ten antwoord dat men Hoff wilde handhaven, want toen hij de burgerschap opzegde, handelde hij ondoordacht en was hij nog niet dronken bovendien.

Tot eind mei vinden we in de bronnen nog aantekeningen over deze onenigheid, maar het blijkt niet wie de machtsstrijd won, hoewel Hendrik Hoff in het volgende jaar niet meer in de Raad gekozen werd. De Gemeenten hadden dus wat dat betreft hun zin gekregen. Niet voor lang echter, want reeds in 1523 keerde Hendrik Hoff in de Raad terug,

Evert van der Vene, die na de eerste oproep weer in zijn college was verschenen, mocht van de Gemeenten blijven. Die eisten wel dat hij opnieuw de eed aan de stad zou doen 1).

Lang zouden enkele artikelen van het eeuwigdurend-reglement niet van kracht blijven, want op 18 december 1521 werd door een commissie van vier raadsleden en acht gemeenteleden een ontwerp voor een nieuw reglement ter bespreking aangeboden 2). Het behelsde het volgende:

Omdat de zaken van de stad steeds moeilijker, en groter in aantal werden, zou men het aantal raden in de Raad weer op het volle aantal (12) moeten brengen. De Raad zou de vrije verkiezing moeten hebben als de Gemeenten moesten worden aangevuld. Dit zou moeten gebeuren in de week voorafgaande aan de raadsverkiezing. De keuze van schepenen en raden wilde men niet wijzigen, maar overlaten aan de beide Gemeenten.

Verder was de commissie van mening dat openbaar vergaderen slecht was voor de stad. Door het grote aantal gemeenslieden waren de vergaderingen bijna openbaar en stelde men voor om in elk van beide Gemeenten maar 24 leden te kiezen.

De negenweekse perioden van het rentmeesterschap zouden moeten verdwijnen. Voortaan moestentwee cameraars uit de Raad en vier rentmeesters uit de Grote Gemeente de stedelijke financiën een vol jaar beheren. Zij zouden, gezien het vele werk dat ze moesten doen, een behoorlijke vergoeding moeten hebben. Verder was het nodig om een register te laten aanleggen van alle vorderingen die de stad had, zodat men eindelijk eens uit de schuld zou raken.

Aan het slot van het ontwerp-reglement werd er op aangedrongen om de Raad die over ieder recht en justitie moest doen, altijd te achten en te eren.

Een deel van de gemeenslieden was het met het voorgestelde niet eens en had dit duidelijk laten merken. Geen wonder, want hun positie als gemeensman stond op het spel. De Raad die het met alle punten wel een was, het stuk was duidelijk op zijn aandringen tot stand gekomen, vroeg de tegenstanders om dan maar met een beter plan te komen. De Raad wilde in ieder geval niet langer op de oude voet verder gaan. Als de voorgestelde veranderingen niet zouden worden geaccepteerd, wilden zijn leden na de aanstaande verkiezingen niet langer aanblijven.

Nu kreeg het stadsbestuur steun van de gilden. Op 2 januari 1522 verklaarden de gildemeesters dat zij het met alle voorgestelde veranderingen eens waren. Zij zouden de Raad steunen bij zijn plannen.

Een aantal gilden had in het afgelopen jaar van Raad en Gemeenten nieuwe gildebrieven gekregen. Misschien wilden zij daarom de Raad niet tegenwerken 3).

1) *O. A.K. inv.nr.21.*

2) *Kroniek van Johan van Breda, blz.47.*

3) *O.A.K. inv.nr.21. Gildebrieven voor cremers, smeden, goudsmeden, brouwers, linnenwevers, rijnschippers, dragers, wevers, vollers, bakkers, timmerlieden.*

De volgende dag gingen ook de beide Gemeenten, op zes leden na, akkoord met het beoogde. Alleen het op volle sterkte brengen van de Raad stuitte bij de Gemeenten op zulke grote bezwaren, dat men daar van af zag.

De zes leden van de Gemeenten die niet akkoord met de veranderingen, stond onder leiding van Lambert Santvoerer, lid van de Kleine Gemeente. Deze man was ook al in de belangstelling gekomen toen hij als woordvoerder van de Kleine Gemeente wist te bewerkstelligen dat Nenne Rode in 1521 uit de Grote Gemeente werd gezet.

Toen Nenne hem verweet dat hij op de verkeerde gronden had gehandeld, merkte Lambert op dat de enige reden voor zijn ontslag, gelegen lag in het feit dat de Kleine Gemeente Nenne niet langer wenste te handhaven. Een nogal zonderlinge formulering 1).

Op aandrang van de beide Gemeenten gaf de Raad aan Lambert Santvoerer, mogelijk al in 1522, de functie van tollenaar. Hierdoor verdween hij uit de politiek 2).

Nu had men gedeeltelijk de toestand van vóór 1519 terug.

De Raad zou weer als vanouds de nieuwe leden voor zowel de Grote als de Kleine Gemeente kiezen. Wel bleef de jaarlijkse verkiezing of liever gezegd revisie van de Raad, voorbehouden aan beide Gemeenten. Men had dus de mogelijkheid om slecht functionerende raadsleden weg te stemmen, en dat was ten opzichte van het systeem van vóór 1519, toch een pluspunt.

Er werd besloten om alles wat sinds het begin van het oproer van 1519 was gebeurd, te vergeven en te vergeten. Er was een bestuursvorm geaccepteerd waarin de eerste vijftig jaar weinig verandering zou komen.

1) *O.A.K.inv. nr.21*

2) *O. A.K.inv. nr.91, brief van 23 januari 1540, Hierin staat dat Lambert Santvoerer ten tijde van het oproer, door toe- doen van de Gemeenten, tollenaar is geworden.*

Bij de aanvang van het ambtelijk jaar 1522 waren de volgende personen lid van Raad, Grote Gemeente en Kleine Gemeente 1).

In de Raad als schepenen

Johan van der Vecht
Tijman van der Vene
Evert van der Vene
Thonis Jansz
Maas Maasz
Willem Brant
Geert Borchartsz
Johan Wolfsz
Johan Schepelaar
Claas Dodensz
Roelof Paal
Mathijs Hendriksz

In de Raad als raden

Lubbert van Hattem
Anthonis van den Grave
Jasper Jansz
Hendrik Kroeser
Gosen van den Dam
Hendrik Wijnkensz

In de Grote Gemeente

Johan Glauwe
Johan Rijnvis
Johan Hermensz
Jacob van Vorden
Geert van Hengelen
Arent Pigge
Hendrik van Diepholt
Dirk toe Boecop
Herman Kistemaker
Hendrik van Steenre
Luitgen van Wilsem
Otto Stegeman

Roelof Alferdinck
Geert Rycoltz
Dirk ten Gronde
Hans Hermensz
Jan van Bommel
Jan van Olst
Willem Rippersz
Geert Ruter

In de Kleine Gemeente

Johan Mouwersz
Claas Dubbeltsz
Jan Stellingck
Dirk van Hattem
Dirk van Zwolle
Hendrik Hoeve
Schipper Jan ter Helle de oude
Cornelis Pottebakker *
Jacob Bolhoren
Tielman Backer *
Herman Nest *
Engbert ten Berge *
Peter van Elven *
Michiel Willemsz *
Jan Sasse
Willem metten Roden Hart (Willem Hermansz) *
Geerlof Claasz
Peter Cremer opreider
Geert Baack
Hendrik Bergenvaarder *
Peter ten Holte *
Hendrik Verwer *
Herman Struve *
Hendrik Mertensz

Johan Seysinck
Johan Thonisz
Elart Cromme
Hendrik Jacobsz

Zij die een sterretje achter hun naam hebben, waren ook in 1520 of 1521 lid van de Kleine Gemeente.

Van de jaren 1520 en 1521 ontbreken helaas de ledenlijsten van de Kleine Gemeente, maar uit diverse aantekeningen dat onder anderen de volgende personen in één of beide van die jaren, in dat college zitting hadden 2):

Lambert Arentsz, Dirk Blauwe, Hendrik Blauwe , Luytken van Hasselt, Reiner ter Helle, Ulrick Henricksz (misschien dezelfde als Coepman Ulrick), Schipper Hessel, Jan ten Hove, Pelgrim Jansz (misschien dezelfde als Pelgrim Brouwer), Egbert Roberts, Peter Salm, Lambert Santvoerer, Luytgen Smit, Lange Tijmen, Gelis Valkenaar, Herman van Voorst, Tijmen van Voorst, Jan Wegge.

1) O.A.K. inv. nrs. 275 en 282.

2) O.A.K. inv. nr.21,

Na 1522 veranderde, zoals gezegd, aan het stedelijk bestuurs- systeem maar weinig meer. De functie van muurmeester was, waarschijnlijk gelijk met de omstreken muuraccijns, afgeschaft. Het aantal rentmeesters, dat al tot vier per jaar gebracht was, werd in 1535 terug gebracht tot twee; beiden lid van de Grote Gemeente. De twee cameraars, beiden lid van de Raad, en de rentmeesters moesten ieder jaar rekening en verantwoording afleggen aan Raad en Grote Gemeente.

Leden van de Kleine Gemeente werden soms na een korte tijd, maar dikwijls ook pas na vele jaren, in de Grote Gemeente gekozen.

Uiteraard kon ook in het nieuwe systeem protectie niet geheel worden uitgesloten; de Raad koos immers vanaf 1522 de nieuwe leden voor beide Gemeenten, en men zal in veel gevallen de voorkeur hebben gegeven aan een familielid of een boven een onbekende.

In de regel werd de Raad aangevuld met leden van de Grote Gemeente die het oudst in anciënniteit waren. Toch kwam het voor dat mensen in de Raad gekozen werden die pas een dag tevoren in de Grote Gemeente waren gekozen. Voorbeelden hiervan zijn: Engbert ten Bussche , Arent van Hattem, Geert van Essen, Jacob Hoff, Mr. Johan Mathijsz, Mr. Godschalck ten Indyck en Hendrik Mathijsz, in de jaren 1537-1543 1)

In deze jaren valt er weinig meer te merken van de invloed die de Gemeenten op hadden op de Raad, zoals in de jaren 1519-1522. Meestal liepen de leden in het gareel. Dat was natuurlijk voor een groot deel van het gevolg van het kiessysteem; dwarsliggers wilde men niet hebben en werden daarom niet gekozen.

Toch gebeurde er nog wel eens iets dat de harmonie danig kon verstoren.

In 1546 heeft Evert van den Grave die lid van de Raad was vanaf 1544, en daarvoor vele jaren in de Grote Gemeente had gezeten, zijn burgerschap en daarmee ook zijn raadszetel, opgezegd. Hij kon in een jarenlang slepende erfeniskwestie, zo hij zei, in Kampen, dus van zijn mederaadsleden, geen recht krijgen. Zijn moeder, die zich nog tot het Hof in Brussel had gericht in dezelfde zaak, werd omdat ze hiermee tegen het stadsrecht had gehandeld, uit Kampen verbannen 2).

Ook Joachim van Ingen verdween uit de Raad. Na in 1539 via de Kleine Gemeente direct erna in de Grote Gemeente te zijn gekozen, werd hij in 1548 raadslid. Gedurende het aanhangig zijn van een civiele procedure, had hij secretaris Reinier Bogerman weten over te halen om hem inzage te geven in enkele stadsregisters. De laatste was, naar hij verklaarde, geheel te goeder trouw te werk gegaan. Het hilep echter niet; de Raad was nergens in gekend en daarom hadden Van Ingen en Bogerman gehandeld tegen hun aan de stad gedane eed. Ze verloren beiden hun positie 3).

1) *O.A.K. inv.nr.282.*

2) *R.A.K. inv.nr.106, 1523-1548, proces tussen de familie Van den Grave als eiser contra de erfgenamen van Geert Borchartsz als verweerders.*

3) *Register van Charters en Bescheiden, deel 3, reg. nr.2039. Bijlage 1j. 1553 is het laatste jaar waarin Van Ingen lid van de Raad is.*

Meester Geert Glauwe gaf in 1547 zijn raadszetel op omdat hij zich tot priester had laten wijden 1). In 1540 verloor Dirk ten Gronde zijn plaats in de Grote Gemeente; hij werd beschuldigd van meineed.

Willem van der Schere werd in 1542 niet beschuldigd van meineed, maar van ongehoorzaamheid. Hij had tegen de wil van de Raad iets openbaar gemaakt in een zaak aangaande de Karthuisers op de Zonnenberg. Hij moest de Grote Gemeente verlaten. In 1547 werd hij daar opnieuw in gekozen, terwijl hij later zelfs nog lid van de Raad werd 2).

Hendrik van den Dam in 1558 uit de Grote Gemeente verwijderd op aandringen van het raadslid Bartolt van Wilsem. Dit verwijderen men met een verzachtend woord ook wel "vergeten". In 1562 toen Bartolt van Wilsem uit de Raad verdwenen was, koos men Van den Dam opnieuw in de Grote Gemeente, doch in 1565 "vergat" men hem voor de tweede keer 3).

Gijsbert van Bronckhorst moest in 1565, misschien wel omdat hij ketterse sympathieën had, de Grote Gemeente verlaten.

In 1561 verdween Thonis van Neerden uit de Grote Gemeente omdat zijn volle broer Geert van Endoven in de Raad werd gekozen 4).

De Grote Gemeenteleden Johan Rijnvis en Hendrik Jacobsz kwamen door geweld om het leven. Rijnvis, die in 1521 genoemd werd als een der Kamper aanvoerders bij het ontzet van Hasselt, verbrandde op 14 januari 1527 op de Koeburcht toen die versterking door een Gelders leger van 2500 man werd aangevallen. Er kwam brandend materiaal in het kruit van de Kamper verdedigers. Aanvoerder Rijnvis en zijn dertig soldaten kwamen om toen de Koeburcht geheel in brand raakte 5).

Hendrik Jacobsz kwam in hetzelfde jaar om het leven toen iemand hem met een dolk stak.

In 1551 koos men Hendrik van Erp en Anthonis van Doorninck in de Grote Gemeente. Toen ze eenmaal gekozen waren kwam men er achter dat de heren geen burgers van Kampen waren, daarom werden ze weer uit de Gemeente gezet.

Johan toe Boecop overkwam hetzelfde in 1553. Hij is later burger van de stad geworden en zelfs nog in de Raad gekozen 6).

1) *Jhr. Mr. Dr. E.A. van Beresteyn, Genealogie van het geslacht Glauwe, Kamper Almanak 1948/49.*

2) *O.A.K. inv.nr.282. Grote Gemeente van 1542.*

3) *Idem, Grote Gemeente van 1558 en 1565.*

4) *Idem, Grote Gemeente van 1561. Beiden waren zonen van Johan Thonisz (van Neerden) en Alijt van Endoven.*

5) *O.A.K. inv.nr.202, Grote Gemeente van 1527. W.Nagge, Historie van Overijssel, deel 2, blz.55*

6) *O.A.K. inv.nr.282, Grote Gemeente van 1551 en 1553.*

De landsheer en zijn vertegenwoordigers (16e eeuw)

De bisschop van Utrecht, Filips van Bourgondië (1517-1524), die als landsheer van Overijssel de gebeurtenissen in Kampen ongetwijfeld nauwlettend volgde, heeft zich volgens de kroniekschrijver Nagge 1) persoonlijk met de omwenteling van 1519 bemoeid.

De aan hem gerichte klaagbrief van de Kamper gilden bevat echter geen verzoek om in te grijpen. Het tegendeel zal eerder waar zijn, want de verandering van de Grote Gemeente had waarschijnlijk net plaatsgehad en de klaagbrief zou een rechtvaardigen van het gebeurde kunnen zijn.

Zij die verdere wensten, waren mogelijk bang voor ingrijpen door de bisschop in hun nadeel. Door het zeer zwart schilderen van de toestand in Kampen, moesten de komende gebeurtenissen en dat wat al was gebeurd, onvermijdelijk lijken.

De bisschop is in 1519 zelf naar Kampen gekomen en heeft geprobeerd de problemen op te lossen. Hoe groot echter zijn aandeel in de veranderingen is geweest, is niet te zeggen.

Het moet de bisschop er overigens veel aan gelegen zijn geweest dat er in een van de belangrijkste steden van zijn bisdom rust en welvaart heerste. Hij had de stad al eerder bezocht. Toen hij in 1517 van Utrecht via Enkhuizen naar Deventer ging om daar te worden ingehuldigd, zond Kampen hem op de Zuiderzee zes bewapende schepen tegemoet, onder aanvoering van de burgemeesters Lubbert van Hattem en Johan Kruse. Van Kampen voer de bisschop met een Kamper schip naar Deventer. Die stad moest als oudste en aanzienlijkste van de Drie Steden van Salland, volgens oude gewoonte, het eerst de eed en hulde aan de bisschop doen.

Toen in Deventer de plechtigheden achter de rug waren, keerde de bisschop terug naar Kampen om daar te worden ingehuldigd. Vervolgens was het de beurt aan Zwolle, waarna hij op de Spoolderberg de hulde en eed kreeg van de drosten advies hij op de Spoolderberg de hulde en een eed kreeg van de drost, schouten en kleine steden van Salland.

De moeilijkheden voor de nieuwe landsheer begonnen al op de laatste dag van de plechtigheden. Toen ze aanzaten aan een banket, kwam het bericht dat Twente door een grote troep uit Munsterland afkomstige ruiters en soldaten werd aangevallen. Dit was de eerste van een groot aantal moeilijkheden die de nieuwe kerkvorst en landsheer nog te verduren zou krijgen. Met de uit Munsterland afkomstige ruiters en soldaten, die er op uit waren om hun in een eerdere oorlog verdiende soldij, waarvan de betaling op zich liet wachten, binnen te krijgen, kwam Overijssel tot een vergelijk.

In hetzelfde jaar echter viel hertog Karel van Gelre met een leger van 7000 soldaten Overijssel binnen, waar hij voornamelijk onder de plattelandsbevolking veel onheil aanrichtte. Een jaar later waren er moeilijkheden met een troep afgedankte soldaten van de hertog van Saksen. Die troep bende al plunderend van Friesland naar Twente.

1) W.Nagge, *Historie van Overijssel, 2 delen, bewerking van F.A. Hoefer, uitgegeven door de V.O.R.G. (Zwolle 1908).*

In 1519 werd er vrede gesloten met Karel van Gelre, maar die was maar van korte duur, want terwijl het intern in Kampen rommelde, brak er tussen deze stad en Zwolle een conflict uit over de Kamper to1, die door de Zwollenaren werd omzeild door via het Zwarte Water van en naar de Zuiderzee te varen. Dit conflict liep uit op een regelrechte oorlog waarin Kampen op een gegeven ogenblik een leger van 1500 man op de been had gehad. De aanvoerders van deze soldaten, die voor de helft gerecrueteerd waren uit Kamperburgers, waren onder anderen Roelof Paal en Johan Rijnvis. De kwestie tussen Kampen en Zwolle kon door de bisschop niet worden opgelost, waarna men de zaak aan de keizer heeft voorgelegd. Deze deed een uitspraak waar beide partijen het niet mee eens waren. In 1521 wendde Zwolle zich tot de hertog van Gelre waardoor de moeilijkheden voor bisschop Filips en de hem trouwe steden toenamen. Er moest opnieuw tegen die oude vijand van het bisdom worden gevochten.

In juli 1521 werd Hasselt door de Zwolsen en Geldersen belegerd. De Kampenaar Tijmen Evertsz van der Vene die in Hasselt was, werd in het geheim over de muur geholpen en wist Kampen te bereiken waar hij hulp voor de belegerden vroeg. Een leger van 1000 burgers onder aanvoering van Roelof Paal, Johan van der Vecht en de Kamper schout Klaas Kruse, die veldheren werden genoemd, wist in samenwerking met troepen uit Vollenhove, Hasselt te ontzetten 1)

De geschillen tussen Kampen en Zwolle bleven onopgelost en daardoor kreeg Gelre de kans om zich in het verdeelde Overijssel vast te vestigen. De bisschop was niet bij machte Zwolle weer in het gareel te krijgen, laat staan de Gelders te verdrijven.

De oud-burgemeester van Kampen Johan Kruse, die rentmeester van Salland was geworden, heeft met wisselend succes nog pogingen ondernomen om de Geldersen afbreuk te doen, maar hij kon uiteindelijk nog maar weinig uitrichten. Hij werd in september 1522 tijdens een strooptocht op de Veluwe gevangen genomen en in Hattem opgesloten in een ijzeren kooi. In november 1522 lieten de Geldersen hem tegen een losgeld vrij.

Bisschop Filips stierf op 7 april 1524, zijn bisdom in grote ellende achterlatend. Hij was, vooral vanwege zijn besluiteloosheid, geen al te beste landsheer geweest.

Zijn opvolger, de elect Hendrik van Beieren (1524-1528) deed het al niet beter. Het kwam uiteindelijk zover dat men om niet geheel aan Gelre overgeleverd te raken, in 1528 de bisschop dwong om zijn wereldlijke macht af te staan aan keizer Karel V..

Hiermee was een einde gekomen aan een bestuursvorm die zeker zeven eeuwen had bestaan.

Karel V kon zich nu behalve keizer van het Heilige Roomse Rijk (de Duitse landen, Oostenrijk, Italië, etc.), Koning van Spanje, heerser over de Spaanse gebieden in Azië, Amerika en Afrika, hertog en graaf van een groot aantal Europese vorstendommen, ook heer van Overijssel noemen.

1) *Kroniek van Nagge. Zie ook O.A.K. inv, nr.21, aug. 1521.*

In 1524 hadden de Friezen keizer Karel al als hun landsheer aangenomen. De keizerlijke stadhouder in Friesland, Georg Schenck van Toutenburg, die ook stadhouder van Overijssel werd, zorgde er voor dat vanaf 1528 overal in deze provincie de Geldersen werden verdreven en dat de rust werd hersteld.

Uit naam van de keizer tekende en bezegelde Schenck de akten waarin de overdracht van het wereldlijk gezag werd geregeld. Voor de steden Deventer, Kampen en Zwolle, maar ook voor andere delen van Overijssel was het vooral van belang dat er ondanks de grote verandering, niet aan hun oude privileges worden getornd.

De Habsburger Karel zette de politiek voort die zijn Bourgondische voorouders, wiens gebieden hij geërfd had, al bijna twee eeuwen hadden gevoerd, namelijk het streven naar centralisatie van het bestuur op alle gebieden. Hij wilde tot één muntslag, tot uniforme belastingen en accijnzen en tot een betere rechtspraak voor al zijn gewesten zien te komen. Door het bezegelen van de stedelijke privileges, die juist met een dergelijke centralisatie in tegenspraak waren, werd de kiem gelegd voor latere conflicten. Bij iedere verandering die in latere jaren door het te Mechelen of Brussel zetelende landsbestuur werd voorgesteld, werkten de Overijsselse steden tegen door zich op hun oude, ook door de keizer bezegelde privileges te beroepen.

Na de machtsoverdracht vormde Overijssel binnen de Bourgondische landen een zelfstandige eenheid, waar Ridderschap en de Drie Steden regelmatig, als voorlopers van de Provinciale Staten, samen of met de stadhouder vergaderden over gewestelijke zaken. Ook werden alle door de overheid genomen besluiten en voorstellen op de vergaderingen van Ridderschap en Steden besproken.

Drente dat pas in 1536, gelijk met Groningen en de Ommelanden, onder het gezag van de keizer kwam, behoorde formeel tot Overijssel maar bleef in eigenlijk een afzonderlijk gebied. Een status als die van de andere provincies heeft Drente echter pas enkele eeuwen later gekregen.

De eerste stadhouder van Overijssel was George Schenck van Toutenburg. Vanaf 1524 was hij al stadhouder in Friesland, terwijl hij vanaf 1536 ook Groningen en Drente bestuurde. Hij stierf in 1540, zo men zegt als gevolg van een verwonding die hij in 1528 tijdens het beleg van Genemuiden had opgelopen.

Zijn opvolger werd Maximiliaan van Egmond, graaf van Buren en Leerdam, heer van IJsselstein (1540-1548).

De derde stadhouder was Jean de Ligne, graaf van Arenberg (1549-1568). Behalve in genoemde gebieden was De Ligne vanaf 1551 ook stadhouder van het graafschap Lingen.

Hij sneuvelde in de slag bij Heiligerlee.

Hij werd opgevolgd door Charles de Brimeu, graaf van Megen (1568-1572). Deze was vanaf 1560 al stadhouder te Gelderland. Hij bestuurde nu dus vier van de zeven oorspronkelijke provincies van

"de landen van herwaarts over", zoals de Nederlanden door het Habsburgse hof wel genoemd werden.

De Habsburgers bestuurden hun Nederlanden niet zelf, maar deed dit door middel van landvoogden of landvoogdessen.

De eerste, Margaretha van Oostenrijk of van Savoye, was een zuster van Filips de Schone, de vader van keizer Karel. Zij werd in 1507 al als landvoogdes aangesteld over de bezittingen die de toen nog maar zeven jaar oude Karel in de Nederlanden had. Haar residentie was Mechelen.

Zij werd opgevolgd door Maria van Hongarije (1530-1555), een zuster van keizer Karel V.

Daarna werd Emanuel Philibert van Savoye (1555-1559) landvoogd en kapitein-generaal over de Nederlanden.

Vervolgens kreeg Margaretha van Parma, de natuurlijke dochter van Karel V, het directe bestuur over deze landen (1559-1567).

Toen Filips II, die in 1556 zijn vader Karel in al zijn titels (behalve die van keizer) was opgevolgd, de gevreesde hertog van Alva naar de Nederlanden zond, verzocht landvoogdes Margaretha om van haar post te worden ontheven.

Dat was in 1567. Het jaar dat daar op volgt, dus 1568, wordt beschouwd als het beginjaar van de 80-jarige oorlog.

Hoewel Ridderschap en Steden van Overijssel onder het Habsburgse bewind dikwijls protesteerden tegen de door het Hof in Brussel genomen besluiten, moesten ze zich in de regel toch bij de daar genomen besluiten neerleggen. Een botte weigering zou wel eens militair ingrijpen tot gevolg gehad kunnen hebben en daar was Overijssel niet mee gediend.

Alles wat in Brussel werd besloten, gold in de regel voor alle gewesten. In de vorm van ordonnanties of plakaten gingen deze besluiten naar de erkende vertegenwoordiging en van de gewesten. In Overijssel waren dat Ridderschap en Steden. Dit college moest de ordonnanties openbaar maken en zorgen voor de uitvoering ervan.

Dikwijls kwamen Ridderschap en Steden in Deventer, Kampen of Zwolle bijeen om de ordonnanties te bespreken. Soms ook werd er in het klooster van Windesheim vergaderd.

Vaak werd het uitvoeren van opgeschort en hielden de afzonderlijke leden van Ridderschap en Steden eerst ruggespraak met hun principalen. Voor de Kamper was dat uiteraard de Raad van Kampen.

De Raad betrok bijna altijd de beide Gemeenten in het raad over de ordonnanties. Dikwijls gingen de afgevaardigden van Kampen, en dat gold in dezelfde mate voor de beide andere steden, terug de opdracht van hun Raad en Gemeenten om er bij de stadhouder op aan te dringen een ingevoerde maatregel in Brussel ongedaan te maken of om uitstel te verzoeken. Soms werd door Kampen, een ander stad of een lid van de Ridderschap voorgesteld om een commissie uit hun midden naar het Hof te sturen om de Overijsselse zaak te bepleiten 1).

Veel moeite had men in Overijssel met het accepteren van de ordonnantie tegen het uitvoeren van

graan bij misoogsten. Omdat ook de doorvoer van graan onder deze bepaling viel, was men bang dat de handel een zware klap zou krijgen.

1) O.A.K inv. nr.22. In dit register staan aantekeningen over in Ridderschap en Stedenvergaderingen besproken zaken en deliberatiën hierover tussen Raad en Gemeenten

57

Toen in 1553 het Hof van Kanselier en Raden voor Overijssel, Drente en Lingen werd ingesteld, was er ook verzet. Dit Hof moest de stadhouder bijstaan in bestuurszaken en zou hem vervangen bij zijn afwezigheid. Ook zou het Hof competent zijn in het beslechten van bezitsgeschillen. Dit was tegen de oude privileges van zowel de steden als de drosten. Er werd daarom heftig geprotesteerd. Hoewel het niet gelukte de invoering van het Hof te verhinderen, werd door lijdelijk verzet te plegen toch bereikt dat het Hof nauwelijks functioneerde. Vanaf 1578 was het met die instelling zo goed als gedaan.

Een belangrijke factor was, dat de leden van het Hof, hoe wel geschoolde en competente juristen, buitenlanders waren; mensen van buiten Overijssel. Dit wekte wantrouwen en naijver. Ook het invoeren van de Criminele Ordonnantiën, dat waren regelingen betreffende de strafrechtspraak die juridisch waarschijnlijk veel beter waren dan het oude recht dat voor veel delen van Overijssel verschilde, wekte enorme weerstanden op. Vooral de bepaling hierin dat bij doodstraf of verbanning de goederen van de veroordeelde werden geconfisqueerd ten behoeve van de koning, bracht nogal wat consternatie te weeg 1).

De plakaten tegen de ketterij, die al onder Karel V waren ingevoerd en onder zijn zoon Filips regelmatig weer in herinnering werden gebracht of verscherpt, beroerden de meeste Overijsselaars echter weinig.

Wat wel weer opschudding was, waren de onder Alva ingevoerde belastingen die 10e, 20e en 100e penning genoemd. Raad en Gemeenten van Kampen vergaderden op 8 juli 1570 over die ongehoord hoge belastingen. Men besloot hierin niet te zullen toestemmen want dat zou tegen de eed zijn die men aan de stad en haar burgers had gedaan. Trouwens, zo zei men, het landschap Overijssel kon een dergelijke belasting onmogelijk opbrengen. Men wilde in Kampen, evenals in de andere Overijsselse steden wel een redelijke eenmalige heffing betalen. Bij de eerstvolgende vergadering van Ridderschap en Steden zou men er bij de stadhouder op aandringen om het doorgaan van die belastingen te verhinderen 2).

Naast andere door de Nederlanders als drukkend gevoelde maatregelen, hebben bovengenoemde ordonnanties er toe geleid dat mannen in de Lage Landen tegen het Spaanse gezag in opstand kwamen.

1) De heer E.D.Eijken, De Staten in bewoordingen. Artikel in: In alle Staten (Zwolle 1978).

2) O.A.K. inv.nr. 22.

Bij de aanvang van het jaar 1572 zaten de volgende personen in de Raad en beide Gemeenten 1).

In de Raad als schepenen

Claas Kruse
 Caspar van Breda
 Arent Brant
 Geert van Endoven
 Bartolt van Wilsem
 Coenraad van der Vecht
 Hendrik Kistemaker
 Hugo van der Gruithuis
 Arent toe Boecop
 Hendrik van Ens
 Simon Glauwe
 Kaarle Knoppert

In de raden als raden

Hendrik de Wolfs
 Caspar Schepelaar
 Jorgen van Haersolte
 Gerbrant ten Bussche
 Jacob Claasz
 Roelof Buiten

In de Grote Gemeente

Leffert Sticker
 Albert van Wieringen
 Herman ter Bruggen
 Geert Hoyer
 Johan Kasse
 Jonge Reijner
 Johan Theusz
 Gosen van der Schere
 Bartolt Lulofsz
 Frans van der Kuerbeke
 Herman van Assendorp
 Hendrik Jacobsz

Hendrik Crachtsz
 Claas Bouwensz
 Hans Worst
 Albert Maler
 Willem van Winsen
 Hendrik van Averenck
 Jaspar Seysinck
 Tijman Schulte

In de Kleine Gemeente

Frans Vos
 Herman Vette
 Christoffel ten Napel
 Willem Jansz Kremer
 Johan Mathijsz
 Geert Vrese
 Evert Baars
 Johan ter Helle
 Peter Woltersz
 Reijner Boltenhouwer
 Willem van Zwolle
 Lucas Isebrantsz
 Reijner van der Hoeve
 Tijman Arentsz
 Govert Telvoren
 Johan Hendriksz Maler
 Thijs Crijnsz
 Jacob Evertsz
 Anthonis Stip
 Peter Goijkensz goudsmid
 Steven Joostsz
 Jacob van Uterwyck
 Geert Loese

Albert Voet
Jacob Annesz
Goedsfrundt ten Indick
Herman van den Clooster

1) *O.A.K. inv.nrs.276 en 282.*

123

Admiraliteit

Tijdens de Republiek berustte het beheer van de zeetaken bij de verschillende admiraliteitscolleges. Er bestonden vijf van dergeleijke instellingen; twee in Holland (Amsterdam en Rotterdam), één in Hollands Noorderkwartier (eerst in Enkhuizen, later in Hoorn), één in Friesland (eerst in Dokkum later in Harlingen) en één in Zeeland (Middelburg).

De eerste Hollandse admiraliteit functioneerde sinds 1573 voor het zuidelijk deel van die provincie. Later werden de vier overige colleges opgericht. De instellingen functioneerden niet uniform en voldeden niet altijd even goed. Daarom werd in 1597 een instructie opgesteld die zou gelden voor alle vijf colleges, die toen samen het gehele territoir van de Unie bestreken. Het ressort van Amsterdam omvatte Utrecht, Overijssel en de Gelderse IJsselstreek. Onder Rotterdam, het belangrijkste en oudste van de colleges, dat ook het recht had om het vlaggeschip van de opperbevelhebber uit te rusten, ressorteerden Zuid-Holland, de Gelderse Rijnstreek, het gebied van Maas en Waal en de Landen van Overmaze.

Het Friese college omvatte Friesland en Groningen met de Ommelanden. Zeeland bestreek het eigen gebied, terwijl onder het Noorderkwartier (Hoorn), behalve het eigen gebied, ook de omgeving, van Kampen ressorteerde 1).

De Staten van Overijssel nomineerden iemand uit hun provincie om in een Admiraliteitscollege zitting te nemen; de commissiebrieven werden echter door de Staten-Generaal afgegeven. Al in 1589 zat Johan van Voorst tot Grimbergen, drost van Twente, namens Overijssel in het college van de Admiraliteit van Amsterdam. In maart 1597 stelden de steden voor om hem niet in de Admiraliteit te continueren maar zijn functie aan een bekwaam persoon uit een van de steden te geven. Van Voorst zou dan zijn drostambt beter kunnen waarnemen. Het voorstel werd aangenomen; op 5 augustus 1597 benoemden Ridderschap en Steden de Deventer burgemeester Dirck Sticke in de Admiraliteit van Amsterdam en de Kamper burgemeester Roelof Lambertsz in de Admiraliteit van het Noorderkwartier in Hoorn 2). Er werd bepaald dat hun ambtsperiode twee jaar zou duren, ook al werden ze in die periode uit de Raad van hun stad gezet.

Over de ambtstijd van de eerste Overijsselse gedeputeerde in de Admiraliteit van het Noorderkwartier, Roelof Lambertsz, ontstond in 1600 onenigheid tussen Kampen en Zwolle. Die stad die even als de beide andere steden al hadden, ook wel een gedeputeerde in de Admiraliteit wilde hebben, maakte bezwaar tegen de continuatie van Lambertsz tot mei 1601. Eigenaardig genoeg werd over de verlenging van de ambtstijd van de Deventenaar Sticke, die tot 1611 in functie bleef, door Zwolle geen bezwaar gemaakt.

1) *O.A.K., inv.nr.2522, fo.18, fo.117. O.A.K., inv.nr.2523, fo.68, fo.177, O.A.K., inv.nr.28, fo.63v 7.4.1655.2) O.A.K., inv.nr.2522, fo.45, fo.183v, fo.234, O.A.K., nr.2523, fo.26, fo.107v, fo.168v, fo.191v, fo.200v, fo.219.*

Vanaf 1597, het jaar waarin de instructie voor de Admiraliteiten werd opgesteld, moesten altijd gedeputeerden van buiten het gebied dat bestreken werd, zitting in de colleges hebben. Maar pas in 1628 zond Overijssel, op zoek van de Staten-Generaal, een gedeputeerde naar het uit elf leden bestaande college van de Admiraliteit van Rotterdam. Ridderschap en Steden besloten als eerste gedeputeerde iemand uit Deventer te zenden, daarna iemand uit Salland en dan iemand uit Twente. De overige drie leden van de Staten van Overijssel zouden daarna, in de gebruikelijke volgorde, iemand mogen nomineren 1). De toerbeurten zouden, zoals al in het begin van de 17e eeuw was vastgesteld, om de drie jaar veranderen.

In april 1646 besloten Ridderschap en Steden om met ingang van 1 mei 1647 iemand uit Overijssel te deputeren naar de Admiraliteit van Friesland 2). De eerste Overijsselaar in dat college was de Sallandse edelman Willem van Broekhuizen.

Het vijfde Admiraliteitscollege, dat van Zeeland, functioneerde iets anders dan de vier bovengenoemde colleges, want vanaf de oprichting in 1574 werd het gevormd door de Gecommitteerde Raden van Zeeland. Maar ook van dat college werden de functionarissen geacht in dienst te staan van de generaliteit en niet in die van de provincie.

De admiraliteitscolleges waren belast met en verantwoordelijk voor de bouw en het onderhoud van oorlogsschepen en het aannemen van de bemanningen.

Zij zorgden verder voor de wacht- en transportdiensten op de binnenwateren en voor de beveiliging van de kust en de zeegeaten. Ook behandelden zij geschillen in zeezaken en delicten als zeeroverij en mouterij. Tevens hadden ze de jurisdictie inzake de buit die de gelegaliseerde kaapvaart binnenbracht.

De inkomsten van de colleges bestonden onder andere uit het konvoogeld, dat moest worden betaald voor het begeleiden van koopvaardij-schepen en uit het lichtgeld, dat moest worden betaald als men handelde met de vijand (!) wilde de drijven.

Omdat de leden van de admiraliteitscolleges in de regel belanghebbende waren in koopvaardij-ondernemingen, vierde de corrupte hoogtij. De koopvaardij werd bevoordeeld ten koste van de oorlogsvloot. Vooral in de 18e eeuw takelde de oorlogsvloot door het slechte en corrupte beleid enorm af.

In 1795 werden de colleges opgeheven en werd hun taak overgenomen door het Comité tot de zaken van de Marine.

1) *O.A.K., inv.nr.2527, niet gefolieerd (17.4.1628) en (18.4.1629).*

2) *O. A.K., inv.nr.2531, fo.165.*

Namen van Kamper burgemeesters die namens Overijssel zitting hadden in de Admiraliteitscolleges.

Admiraliteit van Amsterdam

Engbert Claasz, 1.5.1615- 30.4.1618.

Johan Jacobsz Vene, 1.5.1633-30.4.1636.

Johan Roelofsz Eeckholt, 1.5.1651-30.4.1654.

Everwijn van Bentheim, 1.5.1669-februari 1671 (overleden in Amsterdam in februari 1671).

Heimen Vriese. Hij heeft de resterende zittingstijd van zijn voorganger Van Bentheim afgemaakt, deze periode liep tot 30 april 1672.

Bernhard Vollenhove, 1.5.1681-30.4.1684.

Diederik van Romunde, 1.5.1699-30.4.1702.

Gerhard David Daendels, 1.5.1717-30.4.1720.

Erasmus van Romunde, 1.5.1735-30.10.1736.

Gosuinus van der Linde, 1.11.1736-30.4.1738.

Dirk Stennekes, 1.5.1753-30.10.1754.

Reinier Willem van Hemert, 1.11.1754-30.4.1756.

Arnold Hendrik ten Oever, 1.5.1771-30.4.1772.

Altetus Coops, 1.5.1772-30.4.1773.

Petrus Diederik van Heimenberg, 1.5.1773-30.4.1774.

Johan Lenker van Breda, 1.5.1789-30.4.1792.

Admiraliteit van Rotterdam 1)

Albert van der Hell, 1.5.1636-30.4.1639.

Johan Gansneb genaamd Tengnagel, 1.5.1654-30.4.1657.

Peter Eeckholt, 1.5.1684-30.4.1687.

Gosen Erckelens, 1.5.1702-30.4.1705.

Hendrik Eeckholt, 1.5.1720-30.4.1723.

Luijer Egbert Daendels, 1.5.1738-30.10.1739.

Erasmus van Romunde, 1.11.1739-30.4.1741.

Abraham Vestrinck, 1.5.1756-30.10.1757.

Guilliam Bruinier, 1.11.1757-30.4.1759.

Martinus Valencijn, 1.5.1774-30.4.1775.

Pilgrom van Ingen, 1.5.1775-30.4.1776.

Arnold Hendrik ten Oever, 1.5.1776-30.4.1777.

Johan Lemker van Breda, 1.5.1792-30.10.1793.

Willem Jan Nessink, 1.11.1793-1795.

1) Werd ook wel “admiraliteit op de Maas” genoemd.

126

Admiraliteit van het Noorderkwartier 2)

Roelof Lambertsz, 1597-1601, 1.4.1605-30.4.1610.

De zittingstermijn van Roelof Lambertsz sou op 30.4.1609 aflopen, doch volgens een brief die Zwolle 25.5.1609 aan Kampen schreef, weigerde Lambertsz zijn zetel aan de Zwolse burgemeester Campherbeecke af te staan (Charters en Beacheiden, etc. nrs.3635, 3637, 3683).

Johan Sarisz, 1.5.1624-30.4.1627.

Evert Rijnvisch, 1.5.1642-30.4.1645.

Everhard Ram, 1.5.1660-30.4.1664.

Francois van Ingen, 1.5.1687 -....

Peter Eeckholt- 30.4.1690.

Rijck Ridder, 1.5.1705-3.2.1706 (overleden op 3.2.1706).

Anthony Eeckholt, 1706-30.4.1708.

Gerhard David Daendels, 1.5.1723-30.4.1726.

Gosuinus van der Linde, 1.5.1741-nov.1742 (overl. Nov.1742).

Giliam Bruinier, 1742-30.4.1744.

Giliam Bruinier, 1.5.1759-30.10.1760.

Luier Egbert Daendels, 1.11.1760-30.4.1762.

Altetus Coops, 1.5.1777-eind juli 1778 (overleden).

Petrus Diederik van Heimenberg, 28.8.1778-30.4.1780.

Admiraliteit van Friesland

Dirk Hendrikoz Vrese, 1.5.1656-30.4.1659.

Arend van den Vene, 1.5.1684-1685 (overleden).

Pieter Sabé, 1686-30.4.1687.

Reinier van Marle, 1.5.1702-30.4.1705.

Johannes Tollius, 1.5.1720-30.4.1723.

Giliam Bruinier, 1.5.1738-30.4.1741

Herman Jan Roelinck, 1.5.1756-30.10.1757.

Reinier Willem van Hemert, 1.11.1757-30.4.1759.

Altetus Coops, 1.5.1774-30.4.1775.

Petrus Diederik van Heimenberg, 1.5.1775-30.4.1776.

Hendrik Lodewijk van der Merwede, 1.5.1776-30.4.1777.

Fokko Willem Stennekes, 1.5.1792-30.4.1793.

Barend Frederik Schultz, 1.5.1793-30.4.1794.

Johan Otto van Ingen, 1.5.1794-1795.

2) *Werd ook wel “admiraliteit van West-Friesland” genoemd.*

Bij de Hagenpoort.
Tekening van A. Beerstraten (17^e eeuw).
Archief Kampen; Prentenverzameling.

Een duidelijk aanwijsbare oorzaak voor ontslag uit de Raad en de Gezworen Gemeente vinden we in de jaren 1615-1620, toen de tegenstellingen tussen remonstranten en contra-remonstranten in het politieke vlak werden getrokken 1).

Jacobus Arminius, die vanaf 1603 hoogleraar in de theologie in Leiden was, verkondigde naar de mening van sommige theologen stellingen die in strijd waren met de gereformeerde geloofsbelijdenis. Vooral Arminius interpretatie van het stuk der predestinatie -de Goddelijke voorbeschikking of uitverkiezing van de mens- week sterk van de tot nu toe gevolgde leer af. Arminius vond een felle tegenstander in zijn ambtgenoot Franciscus Gomarus. Beide professoren hadden hun aanhang, en na enige tijd was de gereformeerde (hervormde) kerk in twee kampen verdeeld. In 1610 richtten de Arminianen of rekkelijken een remonstrantie aan de Staten van Holland waarin zij om herziening van de officiële belijdenis verzochten. De Gomaristen of preciezen volgden in 1611 met een contra-remonstrantie waarin werd aangedrongen op vasthouding aan het tot nu toe aanvaarde standpunt. Aan deze remonstranties ontleenden de partijen hun namen. Aanvankelijk bleef de godsdiensttwist een tamelijk rustig verloop houden, maar vanaf omstreeks 1615 werd de strijd heviger en meer openlijk uitgevoerd. In de jaren 1616 en 1617 zaten de contraremonstranten in de hoek van de verdrukten en werden, vooral in Holland en Utrecht, hun samenkomsten verstoord en hun predikanten gemolesteerd.

Prins Maurits die zich omdat zijn politieke tegenstander Johan van Oldenbarnevelt remonstrant was openlijk bij de contra-remonstrantse partij aansloot, riep in 1618 op tot het houden van een nationale synode waar de geschillen uit de weg zouden moeten worden geruimd. De prins ergerde zich niet alleen aan de vervolgingen waaraan de contra-remonstranten van de zijde van de stedelijke in Holland bloot stond, maar ook aan het feit dat deze in 1617 door de Staten van Holland, na sterke aandrang van de raadpensionaris Van Oldenbarnevelt, waren gemachtigd om waardgelders in dienst te nemen.

1) Veel van de voor dit hoofdstuk gebruikte gegevens werden ontleend aan:

E. Moulin. Oorspronkelijke aantekeningen betreffende de oude, ware gereformeerde gemeente te Kampen, in de jaren 1618 en 1619. (Kampen 1841)

Jurriaan Moulin. De remonstranten te Kampen; Een geschiedkundige schets uit gedrukte en ongedrukte bescheiden. (Kampen 1853)

Deze soldaten behoefden alleen te gehoorzamen aan degenen die hen betaalden -de stadsbesturen dus. Maurits die als kapitein-generaal het bevel over de Staatse troepen had, beschouwde dit als een

aanslag op zijn macht. Het was niet denkbeeldig dat de godsdiensttwisten op een burgeroorlog zouden uitlopen waarin deze stedelijke troepen zouden worden ingezet.

De Staten-Generaal die in meerderheid contra-remonstrants waren, verleenden daarom aan Maurits verstrekkende volmachten: Hij mocht de waardgelders afdanken, in de steden de besturen afzetten en vervangen door andere, en hij mocht eventueel zijn tegenstanders gevangen nemen.

De twisten eindigden met de executie van de gevangen genomen wegens hoogverraad ter dood veroordeelde Johan van Oldenbarnevelt. Op de Nationale Synode die in de jaren 1618-1619 in Dordrecht werd gehouden, zegevierden de contra-remonstranten; zij werden aangewezen als de enige, ware gereformeerden. De remonstranten werden veroordeeld als dwalers en mochten hun godsdienst niet langer uitoefenen.

In Kampen was in de aanvang van het jaar 1615 nogal wat deining ontstaan nadat een van de predikanten een preek had gehouden over de predestinatie, het onderwerp waardoor juist de strijd tussen Arminius en Gomarus was ontbrand. Onder de aanhangers van beide stromingen waren de gemoederen door de preek en de daaropvolgende twistgesprekken zo verhit geraakt dat de Raad het nodig vond de Kamper predikanten op het raadhuis te ontbieden en te waarschuwen in het vervolg kans geen disputeren over de predestinatie vanaf de predestinatie te houden. Enkele ouderlingen, diakenen en lidmaten werden ook vermaand zich van dergelijke geschillen te onthouden, want aldus de Raad, het onderwerp ging hun verstand ver te boven.

In juni 1615 hield de enige van de vier Kamper predikant die de contra-remonstrantse zijde hield, een preek die tegen de remonstranten was gericht. Na afloop van de preek ontstond er in de stad een opschudding die op straatgevechten uitliep. De desbetreffende predikant, dominee Souterius, werd uitgescholden en bedreigd. De Raad liet drie van de ergste belhamels arresteren, maar liet hen tengevolge van de dreigende houding van een groot aantal remonstrantse burgers, de volgende dag al weer vrij.

Dominee Souterius, die zich waarschijnlijk bedreigd bleef voelen, vertrok enige tijd na het voorval naar Haarlem. De in zijn plaats beroepen, ook rechtzinnige dominee Wilhelmus Stephani, hield het ook niet lang vol. Hij wenste zich niet te onderwerpen aan het door de Staten van Overijssel uitgevaardigde plakkaat waarin het werd verboden de godsdienstgeschillen, zowel in als in ge schrift, te bespreken. Stephani verliet Kampen reeds in 1616.

De in de minderheid verkerende contra-remonstranten ondervonden vanaf dat ogenblik zoveel hinder in de uitoefening van hun godsdienst, zowel van de overgebleven predikanten als van de

stedelijke overheid, dat ze zich genoodzaakt zagen in het geheim te vergaderen of buiten Kampen naar een rechtzinnige voorganger te luisteren. Ze trokken dikwijls naar Hasselt waar dominee Hieronimus (rechtzinnig) predikant was.

In de loop van 1616 stichtten een aantal contra-remonstrantse Kampenaren in het geheim een eigen kerkelijke gemeente die aanvankelijk als de "cruyskerck" bekend stond. De leden van deze gemeente kozen in het volgende jaar, ook weer in het geheim, een aantal ouderlingen en diakenen die door dominee Vogellius werden bevestigd 1).

Tot ouderlingen koos men de beide ex-burgemeesters Rutger van Breda en Geurt Petersz en de heren Jan Geertsen Steenberch en Peter Bertens. Als diakenen werden gekozen Lubbert van Hardenberg, Geert Jacobsz Vene, jonker Arent Sloet en Wolter Jansz Wissinck.

Dat de meerderheid van de stadsbestuurders niet aan de zijde van de contra-remonstranten stond - voorlopig althans- blijkt uit de weigering om mee te werken aan het houden van een Nationale Synode. Prins Maurits had deze medewerking gevraagd in een brief van 21 april 1618, maar in een vergadering van 25 april 1618 besloten Raad en Gezworen Gemeente om hierin niet te bewilligen. Men meende dat door een Synode de tegenstellingen eerder zouden kunnen worden vergroot dan verkleind.

Doch in augustus 1618 gaf Kampen, voornamelijk omdat deze stad in Overijssel alleen was komen te staan inzake haar opvattingen over een Synode, de gevraagde steun alsnog.

De "cruysgemeente" had haar heimelijk optreden in de loop van 1618 laten varen. Op hun verzoek stond de Raad de gemeenteleden in augustus 1618 toe om bijeen te komen in de Waalse kerk waar de rechtzinnige Waalse predikant Pipardus twee per week voor hen in het Nederlands zou preken. Een deputatie van deze gemeente wist op 2 september nog betere concessies van de Raad te verkrijgen, namelijk het gebruik van de Broederkerk. In dit kerkgebouw preekte dominee Petrus Plancius uit Hasselt voor het eerst voor de contra-remonstranten op 6 september 1618.

Daarna ging dezen verder in de aanval; in dezelfde maand september stuurden ze ouderling Geurt Petersz met de diakenen Lubbert van Hardenberg en Geert Jacobsz Vene naar Dordrecht om de moeilijkheden die de Kamper predikanten, aan de Synode kenbaar te maken.

1) Deze dominee Vogellius werd naderhand lid van de Nationale Synode.

De contra-remonstrantse gemeente, die intussen was uit gegroeid tot 200 belijdende, aan het avondmaal deelnemende leden, ging het van toen af steeds beter. Ze kozen op 26 november 1618

Lubbert van Hardenberg en jonker Arent Sloet, die tevoren diakenen waren, tot ouderlingen. Tot nieuwe diakenen koos men Teunis Roelofsz Steenberch, de olieslager, Johan Sabé, Johan Coenraads en Jan Jansz. Zelf had men geen predikant; men leende rechtzinnige voorgangers van andere gemeenten, doch met de komst van de al eerder genoemde Petrus Plancius, die een hem uitgebracht beroep in april 1619 aannam, was ook dat probleem voor de contra-remonstranten opgelost.

De Kamper remonstranten kregen in mei 1619 een zware klap te verduren. Hun predikanten door de Synode van Dordrecht uit het ambt ontzet. De Boven- en Buitenkerk bleven ze nog in gebruik houden, doch slechts voor het houden van lees oefeningen die door ouderlingen, met name door Jacob Gelijs en Peter Berends, werden geleid.

Hun kinderen lieten ze dopen op Kamperveen door de gelijkgezinde predikant Nikolaas Johannis. Tegen het houden van de lees oefeningen maakte de Nationale Synode zodanige bezwaren dat de Raad in juni 1619 genoodzaakt werd -mede onder druk van prins Maurits de beide door de remonstranten gebruikte kerken te sluiten. Hierdoor werd het onrustig in de stad. De remonstranten die nog altijd de overgrote meerderheid van de burgerij uitmaakten, vergaderden tegen de wil van de Raad voortaan op het Sint-Brigittenkerkhof.

Eind 1619 zond overste Smelsinck, die de militaire commandant in Overijssel was, op bevel van prins Maurits drie vendels soldaten naar Kampen.

Op 16 november 1619 vroegen de remonstranten onder leiding van een aantal gildemeesters aan de Raad om de uitoefening van hun godsdienst niet te laten verhinderen, doch het stadsbestuur -bang voor Maurits en de Staten Generaal- was hiertoe niet genegen. Op de dag van de weigering kwam het nog tot een oploop door ongeveer 400 remonstranten waardoor zelfs overste Smelsinck in het nauw werd gebracht. Doch het hielp de remonstranten niet. Zij hadden op godsdienstig gebied het onderspit gedolven.

De contra-remonstranten hadden het heft enorm in handen gekregen. Voor de drie afgezette predikanten beriepen zij rechtzinnige opvolgers, terwijl zij vanaf september 1619 ook de Boven- en de Buitenkerk met namen. Zij hadden in de strijd voor "de ware gereformeerde religie" gezegevierd.

Welk standpunt namen nu de leden van de Raad en de Gezworen Gemeente in?

Het antwoord op deze vraag kan niet direct worden gegeven; van enkelen is bekend welke stroming ze aanhingen, doch van de meeste van hen kan slechts op een indirecte wijze hiervan uitsluitel worden verkregen.

Het schijnt dat in de jaren 1617-1618 een aantal leden van de Gezworen Gemeente, ongetwijfeld aanhangers van Gomarus, uit hun college werden verwijderd, want een resolutie van 22 september 1618 hield in dat de gemeenslieden die inzake de religie waren ontslagen, met de eerstkomende verkiezing (januari 1619) weer in hun college zouden kunnen worden toegelaten. Deze resolutie kwam enkele weken nadat de stad overstag was gegaan naar de te houden Nationale Synode. Helaas ontbreken de geregelde inschrijvingen van de Gezworen Gemeente uit de betreffende tijd, maar uit een indirecte bron 1) valt op te maken dat Jacob Hendriksz Goesdey, Geert Jacobsz Vene, Johan Joosten en Johan Louwsen in 1617 en 1618 niet in de Gezworen Gemeente zaten. Tevoren waren ze wel lid van dat college geweest, terwijl we hen ook in 1619 weer onder de gemeenslieden aantreffen. Vene, Joosten en Louwsen werden respectievelijk in 1620 en 1621 in de Raad gekozen zodat we niet aan behoeven te twijfelen hier met onverdachte contra-remonstranten te doen te hebben. Geert Jacobsz Vene was overigens, zoals uit het voorgaande is gebleken, in 1617 als diaken van de kruisgemeente gekozen, zodat we over hem al zekerheid hadden. In 1619 bestond de Gezworen Gemeente dus uit mensen van beide godsdienstige -nu tevens politieke- stromingen, terwijl het ook niet ondenkbaar is dat er libertijnen in zowel de Gezworen Gemeente als in de Raad zaten. De libertijnen vormden de derde stroming in de politiek ; zij stonden weliswaar neutraal ten opzichte van het leerstuk van de predestinatie, maar waren niettemin tegenstanders van een te houden Nationale Synode. Uit de gebeurtenissen van januari 1620 zal blijken wie van de Raad en Gezworen Gemeente uiteindelijk voor de contra-remonstranten aanvaardbaar bleven. Vóór de Kamper raadsvernieuwing van januari 1620 had prins Maurits op verzoek van de Raad het garnizoen versterkt. Enige remonstrantse burgers hadden aan de Raad om een kerkgebouw gevraagd, en omdat dit geweigerd was, vreesde men dat er bij de aanstaande raadsvernieuwing moeilijkheden zouden ontstaan. De Staten-Generaal die van de zaken op de hoogte waren, machtigden Maurits als stadhouder van Overijssel maatregelen te nemen ter voorkoming van rellen 2).

1) O. A.K. inv.nr.277.Register van stedelijke functies die door leden van Raad en Gezworen Gemeente bij tourbeurten werd bekleed.

2) Resolutiën van de Staten-Generaal, 1619-1620, registratienummer 2373. (9.1.1620). Volgens deze resolutie waren de militaire versterkingen al In Kampen aangekomen.

Maurits nam geen halve maatregelen. Hij zond van 5 tot 9 januari 1620 graaf Ernst Casimir van Nassau, overste Smelsinck en de afgevaardigden van de Staten-Generaal Van Goch en Boeckhorst naar Kampen om daar de Raad en Gezworen Gemeente te wijzigen. Dit wijzigen kwam er op neer dat men op aanwijzing van de contra-remonstrantse voorgangers en ouderlingen alle remonstrantse leden van Raad en Gezworen Gemeente zonder enige verdere vorm van onderzoek ontsloeg en verving door contra-remonstranten.

De heren Van Goch en Boeckhorst brachten op 24 januari 1620 aan de Staten-Generaal hun rapport uit over de benoeming van vreedzame en gekwalificeerde personen, die in alle stilte had plaatsgevonden, tot redelijke tevredenheid 1). De Staten-Generaal bedankten daarop prins Maurits en de beide gecommiteerden voor de gedane moeite.

In de Kamper bronnen zijn geen directe aanwijzingen te vinden die op deze regeringsverandering duiden. Slechts uit de financiële rekeningen van het jaar 1620 blijkt de aanwezigheid van Ernst Casimir en zijn gevolg. Verder blijkt uit de naamlijsten van Raad en Gezworen Gemeente, die gelukkig van 1619 en 1620 bewaard zijn gebleven, wie werden afgezet en wie werden gekozen.

1619 Raad	1620 Raad
Alart Clant	Alart Clant
Engbert Claasz	Reiner Gansneb gnt Tengn.
Reiner Gansneb gnt Tengnagel	Steven van Ruitenbergh
Steven van Ruitenbergh	Rutger van Breda
Wolf Hendriksz	Albert Hoff
Christopher Hendriksz	Caspar ter Borchorst
Albert Hoff	Johan Joostsz
Peter Hendriksz Mook	Marten Albertsz
Caspar ter Borchorst	Johan van der Laewick
Johan van der Laewick	Johan Sarisz
Johan Sarisz	Ernst van der Kuerbeke
Ernst van der Kuerbeke	Geert Jacobsz Vene
Hendrik Woltersz Wegewaart	Arent Sloet
Tijmen Vene	Hendrik Woltersz Wegewaart

De burgemeesters Engbert Claasz, Wolf Hendriksz, Christoph Hendriksz, Peter Hendriksz Mook en Tijmen Vene, werden dus uit de Raad verwijderd, terwijl voor dus hen in de plaats werden gekozen Rutger van Breda, Johan Joostsz, Marten Albertsz, Geert Jacobsz Vene en Arent Sloet.

Vier van deze nieuw gekozenen waren leidende figuren in de contra-remonstrantse gemeente, zoals uit het voorafgaande gaande is gebleken.

1) Resolutiën van de Staten-Generaal, 1619-1620, regest nummer 2459 (24.1.1620). Uit deze resolutie blijkt niet wie over de regeringsverandering "redelijk tevreden" was; mogelijk slaat het op beide partijen, dus de Raad en gezanten.

1619 Gezworen Gemeente 1)

Bovenespel
 Albert Hartsuicker
 Willem Jacobsz
 Mr. Michiel Jochemsz
 Hendrik Jansz
 Rutger Albertsz
 Wessel Jacobsz
 Dirk Engbertsz Bisschop
 Dr.Herman Baeck
 Herman Vrijdach

Horstespel

Johan Joostsz
 Johan Adriaansz
 Herman Jacobsz
 Johan Rijckholtsz
 Geert Jacobsz Vene
 Jan Geertsz Steenberch
 Reiner Hendriksz
 Gerrit Backer
 Willem Petersz

Broederespel

Jacob Hansz Worst
 Arent Stevensz
 Tijmen van Wilsem
 Johan Louwenz
 Herman Dircksz Backer
 Gijsbert Hermansz
 Johan Buijter
 Jan Sweertsz
 NN

Buitenespel

Gerrit Arentsz
 Jacob Hendriksz Goesdey
 Tijmen Hendriksz
 Johan Ras
 Engbert Eckelboom
 Berent Helmichsz
 Helmich de Wolfs

1620 Gezworen Gemeente 1)

Bovenespel
 Mr. Jelis Jacobsz Valckenaar
 Wessel Jacobsz
 Dirck Engbertsz Bisschop
 Guilliaem Harinckhoeck
 Lambert Berentsz Avercamp
 Evert Rijnvisch
 Adam Crouwel
 Dirk Duicksen
 Arent Witte

Horstespel

Johan Geertsz Steenberch
 Reiner Hendriksz
 Willem Petersz
 Teunis Roelofsz
 Claas Jacobsz
 Gerrit Lucasz
 Dirk Hendriksz Vrese
 Johan Roelofsz
 Johan Govertsz

Broederespel

Arent Stevensz
 Johan Louwenz
 Johan Buijter
 Lubbert van Hardenberch
 Geert Telvoren
 Johannis Coenradus
 Johan Jansz
 Reiner Jansz
 Johan Albertsz

Buitenespel

Jacob Hendriksz Goesdey
 Tijmen Hendriksz
 Helmich de Wolfs
 Mr.Wolter Wissinck
 Johan Sabé
 Hendrik Jansz
 Anthoni du Sainz

Johan Cock
Nicolaas van Haersolte

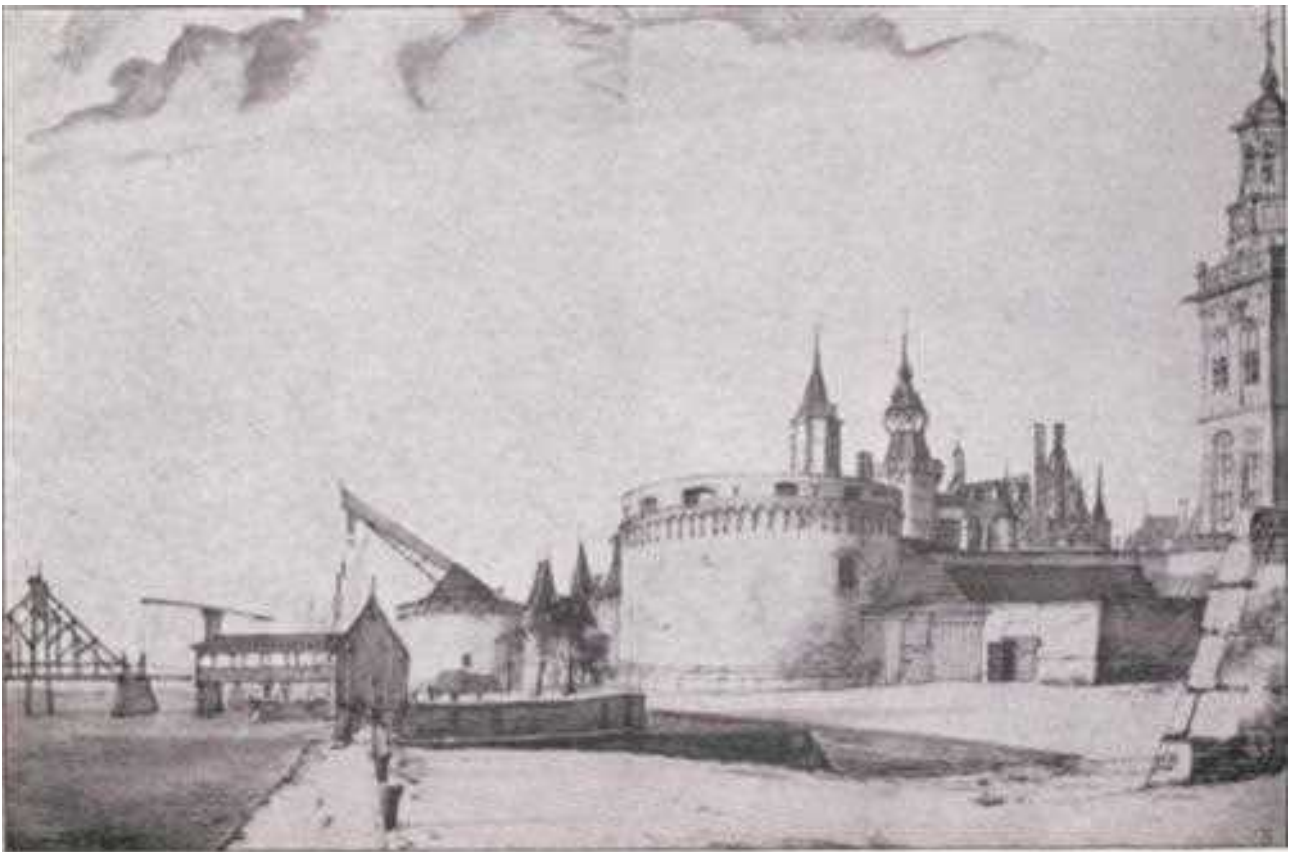
Lambert Albertsz
Evert Jacobs

Van de Gezworen Gemeente van 1619 keerden er 24 niet terug in 1620. Van deze 24 was er één in de loop van 1619 overleden en waren er twee in januari 1620 in de Raad gekozen, zodat we moeten concluderen dat 21 van de in totaal 36 gemeenslieden in de ogen van de contra- remonstrantse kiesmannen geen genade konden vinden.

1) O.A.K. inv.nr.290

In de Staten-Generaal werd in januari 1620 de vraag gesteld wie in het vervolg van opvolgers van overleden Kamper gemeenslieden moeten kiezen. Er werd aangehaald dat vóór de Raad deze bevoegdheid had, doch dat ná genoemd jaar de Gezworen Gemeente zichzelf aanvulde. Na een rondvraag aangaande deze kwestie besloten de Hoog Mogenden om de Raad voortaan deze keuze weer te laten doen. Hierdoor zou dit college meer gezag en aanzien krijgen. Maurits, als stadhouder van Overijssel moest er op toezien dat een en ander zijn beslag kreeg 1). Voor zover bekend, is aan dit besluit van de Staten-Generaal nooit uitvoering gegeven, want tot aan het einde van de 18e eeuw heeft de Gezworen Gemeente van Kampen zelf de ontstane vacatures opgevuld.

1) *Handelingen van de staten-Generaal 1619-1620, registnummer 2459.*

A. Beerstraten.

GEZICHT OP DE LEEUWENTOREN EN OMGEVING.

Gen. Archief Kampen

Bij de Leeuwentoren aan de IJsselkade.
 Tekening van A. Beerstraten (17^e eeuw).
 Archief Kampen: Prentenverzameling.

Namen van officieren van het burgerregiment aangetroffen in de resolutieboeken 1587-1795 en in enkele andere bronnen.

In de 16e eeuw en in de eerste helft van de 17e eeuw werden de benoemingen van de officieren niet regelmatig ingeschreven, zodat uit die periode veel namen zullen ontbreken. In de 18e eeuw waren de oudst in anciënniteit zijnde leden van de Raad tevens hoofdofficieren (kolonel, luitenant-kolonel, majoor) van het burgerregiment. Hun bevordering vond automatisch plaats en werd niet in de resolutieboeken vermeld.

Willem Aartsen, Broederespel, bevelhebber, vaandrig 12.5.1721,
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1723)

Marten Albertsz, Horstespel, hopman 26.7.1578.

Emanuel van Arssen, Broederespel, korporaal, vaandrig 23.5.1729,
luitenant 8.5.1731, hopman 2.3.1732.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 14.5.1771),

Berend Avercamp, Bovenespel, vaandrig 21.2.1662, luitenant 26.3.1666.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 13.3.1680)

Arent Avink, Buitenspel, bevelhebber, vaandrig 24.5.1746,
luitenant 13.9.1753. (Doet vrijwillig afstand 29.5.1766).

Wessel Avink, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 13.5.1788,
hopman (vermeld 13.5.1795 in O.A.K. inv.nr.2356).

Berend de Baeck, Bovenespel, vaandrig 5.6.1658, luitenant
21.2.1662. (Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.3.1666).

Gerhard Backer, Buitenspel, bevelhebber, vaandrig 6.6.1708,
heeft de rang van luitenant over geslagen, hopman 17.5.1718.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 14.5.1720).

Paulus Backer, Bovenespel, vaandrig 11.5.1718, heeft de rang
van luitenant overgeslagen, hopman 17.5.1765.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).

Paulus Backer Junior, kadet in het kadettenkorps, brigadier 31.7.1777.

Teunis Backer, Bovenkwartier, bevelhebber, vaandrig 6.6.1708,
luitenant 17.5.1712, hopman 5.11.1718.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 15.5.1725).

Teunis Helmichsz Backer, Bovenkwartier, luitenant 26.3.1666.

Abraham Balkman, Broederespel, luitenant 14.5.1771.

Heeft de rang van vaandrig overgeslagen.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 20.5.1779).

Bartold ter Barchorst, Broederespel, hopman 11.10.1680.

(In de Raad gekozen en van zijn functie ontheven in 1681). Opnieuw benoemd tot hopman
12.7.1695

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 21.2.1701).

Beeldsnijder, zie Steenbergen.

Everwijn van Bentheim,Cellebroederespel,hopman(vermeld 21.2.1662).
(Zijn opvolger wordt benoemd 10.3.1672).
Hendrik van den Berg,Buitenespel,vaandrig 19.5.1722,
luitenant 8.5.1728,hopman 21.2.1738.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd in 1745).
Jan van den Berg Hendrikszoon, Buitenespel, vaandrig 23.5.1739,luitenant 11.5.1745.
(Vraagt en krijgt ontslag op 5.5.1777 en wordt bedacht met een plaats als kostgever in het Heilige Geestgasthuis).
Jannes van den Berg,Cellebroederespel,vaandrig 17.6.1749.
luitenant 7.5.1755.(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.5.1768).
Geurt Berghuis,Broederespel,Vaandrig 2.5.1792.
Geurt Berghuis, Cellebroederespel, vaandrig 2.5.1792.
Harmen Berghuis,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 18.5.1780, luitenant 30.5.1782.
Jacob Berghuis,luitenant van de schutterij,krijgt 2.3.1796 ontslag uit die functie.
Berend Hendrik van Berkum,Bultenespel,hopman 10.1.1728.
(Overleden;zijn zoon volgt hem op als hopman 10.5.1751).
Claas van Berkum,Buitenespel,vaandrig 18.7.1705,luitenant 6.6.1708,hopman 15.1.1718
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1718).
Nicolaas van Berkum,Buitenespel,bevelhebber,vaandrig 11.5.1745,heeft de rang van luitenant overgeslagen, volgde zijn vader op als hopman 10.5.1751.
(In de Raad gekozen en heeft zijn hopmansfunctie neergelegd;zijn opvolger wordt benoemd 27.5.1784)
Jacobus Bijsterbos,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 18.5.1780.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 2.5.1792).
Willem Bijsterbos,Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 20.5.1779,luitenant 18.5.1780,hopman 27.5.1784. (In de Raad gekozen en heeft zin hopmansfunctie neergelegd. Zijn opvolger wordt benoemd 13.5.1788).
Dirck Bisschop,Broederespel,vaandrig 18.7.1705,luitenant 8.5.1711.
Johan Bisschop,Broederespel,vaandrig 30.5.1716,luitenant 17.5.1718.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 28.5.1726).
Gerhard Blanckvoort,Broederespel,vermeld als hopman 21.2.1662,30.9.1665,luitenant-kolonel 16.10.1677.
Reinier Blom,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 21.5.1783. (Op eigen verzoek ontslagen 13.5.1788).
Gerrit toe Boecop,Bovenespel,hopman 26.7.1578.
Anthony Boeve,Broederespel,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant 18.5.1780.
Emmerik Bollink,Buitenespel,vaandrig 13.9.1753,luitenant 29.5.1766.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).
Peter Bondam,Bovenespel,vaandrig 18.7.1705,luitenant 6.6.1708,hopman 17.5.1712.
(Werd geen hopman in zijn elgen compagnie, maar in de andere compagnie van het Bovenespel) .
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 14.5.1720).
Dirck Jan Borgerinck,regent en hopman in 1674. (Werd ontvanger van Vollenhove en kreeg ontslag

15.3.1675).

Engbert Brandenburg,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 11.11.1698.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).

Gerhard Brandenburg,vaandrig bij de compagnie Jonge manschappen 6.2.1686.

Breda, zie Lemker.

Adriaan Broeckman,Cellebroederespel,vaandrig 18.5.1707.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 8.5.1711).

Hugo Hendricksz Brouwer,Cellebroederespel,luitenant 26.3.1666.

Jan Jansz Brouwer,Buitenespel,hopman 26.7.1578.

Giliam Bruinier,Broederespel,vaandrig 18.5.1723,luitenant 23.5.1729,hopman 24.4.1730.

(In de Raad gekozen. Zijn opvolger wordt benoemd 2.3.1732) .

Jannes Bruinier,Buitenespel,bevelhebber,vaandrig 19.5.1719,luitenant 12.5.1721.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 24.5.1746).

Gerrit Bruins,Broederkwartier,bevelhebber,vaandrig 13.9.1753,luitenant 18.5. 1763.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 21.5.1767).

J.Bruins,kapitein van de kadettencompagnie. (Op eigen verzoek ontslagen 2.8.1770) .

Hugo ter Burgh,Cellebroederespel,vaandrig 22.10.1680,

(In de Raad gekozen. Zijn opvolger als vaandrig wordt benoemd 9.2.1688).Bovenespel,hopman

12.7.1695,majoor 18.7.1705,luitenant kolonel 18.5.1707.

(Overleden;zijn hopmansfunctie op 29.5.1709 aan iemand anders gegeven. Een nieuwe luitenant kolonei werd pas benoemd 30.5.1710) .

Gerhard David Daendels,majoor 4.6.1708,luitenant kolonel 8.5.1711,kolonel 1.6.1728.

Jan Willem van Dijk,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 19.5.1769,luitenant 20.5.1779.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780) .

Jannes van Dijk,vaandrig in de compagnie jonge manschappen 19.5.1679. (Zijn opvolger wordt benoemd 22.10.1680).

Cornelis van Dijk,vaandrig in de compagnie jonge manschappen. (Gehuwd;zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1679) .Buitenespel,vaandrig 15.7.1695. (Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1718).

Arent Joostsz Dijckman,Cellebroederespel,vaandrig. (Overleden zijn opvolger wordt benoemd 5.6.1658).

Lucas van Dingste,Buitenespel,vaandrig 12.5.1721.(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 8.5.1731).

Jacob Dop,Cellebroederespel,vaandrig 28.5.1726. (Heeft vrijwillig afstand gedaan 8.5.1731).

Teunis van Dorsten,Brunnepe,vaandrig 28.5.1726,luitenant ? (Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 23.5.1729).

Johan van Dursten,Bovenespel,luitenant 26.7.1578.

Hendrick Eeckhout,Broederespel,luitenant 15.7.1695.(In de Raad gekozen;zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).

Johan Beckhout,Buitenespel,bevelhebber,vaandrig 23.5.1729. (Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 2.5.1733).

Peter Eeckhout,Buitenespel,vaandrig 30.9.1665,majoor 16.10.1677.

Roelof Eeckhout,Buitenespel,luitenant 18.5.1707,hopman 8.5.1711. (Overleden;zijn opvolger wordt

benoemd 10.1.1728).

Bernard Eckelboom, Bovenespel, vaandrig, luitenant. 13.3.1680. (Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 6.6.1708)

Dirck Eckelboom, Broederespel, vaandrig 8.5.1711.

Peter Eckelboom, Broepderespel, vaandrig 24.5.1732. (Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 11.5.1762).

Willem Elbers, Broederespel, bevelhebber, vaandrig 11.5.1762. (Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1769).

Andries van Ems, Bovenespel, vaandrig 8.5.1711, luitenant 31.5.1714. (Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 14.5.1715).

Johan Carsten van't Engbert, Buitenespel, vaandrig 28.6.1664.

Teunis van Epe, Buitenespel, bevelhebber, vaandrig 27.5.1751.
(Overleden, zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1769).

Gosen Erckelens Jacobszoon, regent en hopman in 1674.

Cellebroedere spel, hopman, gecontinueerd, majoor 18.5.1707.
(Overleden; zijn opvolger als hopman wordt aangesteld 4.6.1708).

Jacob Erckelens Rutgerszoon, Bovenespel, vaandrig 15.7.1695,
luitenant 18.7.1705, opnieuw luitenant 18.5.1707, hopman 31.7.1710.
(Uit Kampen vertrokken; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1712).

Jannes Erckelens, Brunnepe, vaandrig 19.5.1679.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 9.2.1688).

Rutger Erckelens, Bovenespel, vaandrig 21.2.1662. Was in 1691 hopman.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 12.7.1695).

Steven de L'Espierre, Buitenespel, vaandrig 21.2.1662.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 28.6.1664).

David George Esscher, ontslagen als officier van het burgerregiment vanwege zijn benoeming in de
Municipaliteit 2.3.1796.

Zeno Lambert Porsten, Cellebroederespel, hopman 14.5.1771.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.5.1775).

Johan Gansneb genant Tengnagel, Cellebroederespel, hopman 21.6.1655, kolonel 2.8.1664.
(Zijn opvolger wordt benoemd 16.10.1677).

Otto Gansneb genant Tengnagel de jonge, Broederespel, vaandrig 7.11.1604.

Reinier Gansneb genant Tengnagel, Broederespel, vaandrig 26.7.1578.

Reinier Gansneb genant Tengnagel, hopman van de jonge manschappen
21.2.1663. Cellebroederespel, hopman

(genoemd 26.3.1666), hopman van de jonge manschappen (genoemd 8.6.1672).

Claas Garst, Collebroederespel, bevelhebber, vaandrig 25.5.1743, luitenant 17.6.1749.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 7.5.1755).

Hendrik Geertsz, Buitenespel, vaandrig 26.7.1578.

Frederik van Gelder, Bovenespel, luitenant 15.5.1789.

Gerrit van Gelder, Cellebroederespel, vaandrig 26.5.1768, luitenant 20.5.1774.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 29.5.1781).

Jan van Goutum, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 31.5.1714, luitenant 14.5.1715.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1718).
Herman de Graaf, Brunnepe,vaandrig 9.2.1688.
(Overleden zijn opvolger wordt benoemd 14.4.1703).
Gerbrant Claasz van Grafhorst,Broederespel,luitenant 21.2.1662.
(Is stadsmajoor of wachtmeester geworden) zijn opvolger als luitenant wordt benoemd 30.9.1665).
Johan Sarisz (van der Gronde),Cellebroederespel,hopman (genoemd in 1614 -O.A.K.inv. nr. 2352).
Saris Jansz van der Gronde,Cellebroederespel,vaandrig 5.6.1658,luitenant.
(Is 16.10.1677 ontslagen omdat hij nooit opkwam).
Albert de Haane,Cellebroederespel,vaandrig 8.5.1711,1luitenant 30.5.1716,hopman 14.5.1720.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 10.5.1751).
Berend Willem de Haane,Cellebroederespel,vaandrig 25.7.1720.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 6.5.1743).
Jannes de Haan,Broederespel,vaandrig 18.7. 1705,luitenant 18.5.1707.
(overleden;zijn opvolger wordt benoemd 30.5.1710)
Arent van Haersolte,Bovenespel,vaandrig 26.7.1578.
Berend Hagewolt,Buitenespel,vaandrig 29.5.1766,hopman 26.5.1775.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).
Reinier Haninck,Bovenespel,hopman nov/dec.1598.
Arent van Hardenberg,Cellebroederespel,vaandrig 21.2.1662,luitenant 30.9.1665,hopman
10.3.1672.
(In de Raad gekozen zijn opvolger als luitenant wordt benoemd 10.8.1667).
Lubbert van Hardenberg,Horstespel,vaandrig 7.11.1604.
(Is in 1614 nog vaandrig;zie O.A.K.inv.nr.2352.)
Hopman (Moet volgens res.van 13.8.1632 met 100 burgers optrekken naar Zwartsluis.
Zijn vendel krijgt een nieuw vaandel 26.7.1634.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.12.1638).
Johan van Harn,muntmeester,Bovenespel,vaandrig 26.3.1666.
Jacob Hassinck,Buitenespel,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant
17.5.1718.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1719).
Hendrik van Heerde,Buitenespel,vaandrig 13.3.1680, luitenant 21.2.1686.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 14.4.1703).
Clamer ter Heyde,Cellebroederespel,vaandrig 13.3.1680,luitenant 11.11.1698.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).
Menso van der Heyde,Brunnepe,vaandrig 14.4.1703,luitenant 18.7.1705,hopman 17.5.1707.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 4.6.1708).
Berend Helmichsz,Bovenespel,vaandrig 7.11.1604.
Wolf Floris van Hemert,kadet in de kadettencompagnie,brigadler,2.8.1770,vaandrig
5.8.1776,oudste vaandrig 31.7.1777,luitenant 16.7.1728.
Lambert Mathijsz Hertog,Broederespel,vaandrig,luitenant 19.5.1679,hopman 12.3.1681.
(overleden;zijn opvolger wordt benoemd 12.5.1705).
Aper Herweijer,Cellebroederespel,vaandrig 30.9.1665,luitenant 10.8.1667,.....,majoor.
(Overleden;zijn opvolger als majoor wordt benoemd 12.7.1695).

Gerard Herweijer, brigadier in het kadettenkorps 15.7.1771, vaandrig 16.7.1778, Hopman in het burgerregiment (genoemd 13.5.1795-O.A.K.inv.nr.2356).

Cornelis Herweijer, Broederespel, vaandrig 21.2.1662.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.7.1662) .

Peter Hesselsz, Bovenespel, hopman nov/dec 1598, herbenoemd als hopman in het Bovenespel 7.11.1604.

Wolter van der Hoeve, Horstespel, hopman 7.11.1604.

Reinier Hoolboom Janszoon, Buitenespel, hopman 18.12.1638.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 5.6.1658).

Willem van der Horst, Bovenespel, vaandrig 19.5.1722, luitenant 19.5.1725, hopman 2.11.1744.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1765).

Bernardus ten Hove, Brunnepe, bevelhebber, heeft de rang van vaandrig overgeslagen, luitenant 23.5.1739.

Gerhard ten Hove, Bovenespel, vaandrig 18.5.1707, luitenant 8.5.1711, hopman 9.10.1713.
(Was luitenant in de ene, maar werd hopman in de andere compagnie van het Bovenespel.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 5.11.1718).

Jacob ten Hove, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 23.5.1739, luitenant 13.9.1753.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.6.1759).

Harmen Willem Hubert, kadet in het kadettencorps, brigadier 2.8.1770, vaandrig 16.7.1772.
(Zijn opvolger wordt benoemd 31.7.1772).

Rutger Hudde, Broederespel, hopman 26.7.1578.

Jacob ter Huisstee, Cellebroederespel, bevelhebber, vaandrig 27.5.1751, luitenant 11.5.1762.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.5.1768).

Harmen Hulleman, Buitenespel, vaandrig 8.5.1728.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 23.5.1729) .

Gerrit Immeke, Bovenespel, vaandrig 17.5.1712.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1718).

Frans van Ingen, Broederespel, vaandrig 26.3.1666.

Hendrik van Ingen, kadettenkorps, brigadier 18.8.1774, vaandrig 16.7.1778.

Herman Jacobsz, Buitenespel, vaandrig 7.11.1604

Louwe Jansz, Buitenespel, vaandrig. (In de Raad gekozen; zijn opvolger als vaandrig wordt benoemd 21.1.1654).

Johan Jellen, muntmeester, Bovenespel, vaandrig, luitenant 5.6.1658.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 28.6.1664)

Abraham Jilink. (Is in de Municipaliteit gekozen en heeft ontslag genomen uit zijn functie bij het burgerregiment op 2.3.1796).

Arent Joncker, regent en hopman in 1674.

Johan Joostsz, Broederespel, hopman 7.11.1604.

Andreas Camphuis. (Is in de Municipaliteit gekozen en heeft ontslag genomen uit zijn functie bij het burgerregiment op 2.3.1796).

Lambertus Canneman, Buitenespel, vaandrig 16.10.1677. (Op eigen verzoek ontslagen zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).

Hendrik Keijser, Buitenespel, vaandrig 21.2.1686.

Alart Clant,Horstespel,vaandrig 26.7.1578.

G.W.Kloeke,kadettenkorps,vaandrig. (Op elgen verzoek ontslagen 2.8.1220)

Gabriel ten Clooster,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 11.5.1762,luitenant,hopman 14.5.1771.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).

Jacobus ten Klooster.(Gekozen in het Committé van Algemeen Welzijn en daarom ontslagen uit het burgerregiment 2.3.1796).

Willem Knogh,de oude,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 16.5.1724,luitenant 28.5.1726.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 23.5.1739).

Willem Knogh,de jonge,Cellebroederespel,vaandrig 23.5.1739,luitenant 6.5.1743, hopman
20.5.1749.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 20.5.1774).

Jurriaan Kok,Buitenspel,bevelhebber,vaandrig 20.5.1779,luitenant 18.5.1780,hopman 14.5.1785.
(Hij was nog hopman op 13.5.1795 -O.A.K.inv.nr.2356).

Karel Kok,Cellebroederespel,bevelhebber.(Zie resolutie van 8.9.1788).

Martinus Kok,Cellebroederespel,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant
15.5.1789.

(Is gekozen in de Municipaliteit en heeft ontslag genomen uit het burgerregiment op 2.3.1796)

Johan Coops,Cellebroederespel,hopman nov/dec 1598.

Marten Coops,Cellebroederespel,luitenant 13.3.1680.(Gekozen in de Raad;zijn opvolger als
luitenant wordt benoemd 11.11.1698).

Philippus Coopsen,Bovenespel, bevelhebber,vaandrig 17.5.1791.

Isebrant Cornelisz,Buitenspel,hopman nov/dec 1598.

Hendrik Kraal,Broederespel,vaandrig,luitenant 30.5.1716.

(overleden;zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1718).

Bernard Cramer,muntmeester,Bovenespel,luitenant 17.5.1718,hopman 14.5.1720.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 21.2.1722).

Johan Cramer,kadettenkorps,kapitein-luitenant,kapitein 2.8.1770.(Op eigen verzoek ontslagen
16.7.1278).

Jan Kressel (Krissel),Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 5.6.1736,luitenant 23.5.1739,hopman
13.9.1753.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1769).

Andries Kroese,Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 27.5.1784,luitenant 9.5.1786, hopman 17.5.1791.
(Was nog hopman 13.5.1795 -O.A.K.Inv .nr.2356).

Hendrik Kroese,Bovenespel,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant
17.5.1765.

(Vroeg en kreeg ontslag na ruim 40 Jaar dienst bij het burgerregiment op 6.5.1784).

Harmen Jan Crof,Bovenespel,heeft de rangen van vaandrig en luitenant overgeslagen,hopman
20.5.1779.

(Is gekozen in de Raad;zijn opvolger als hopman wordt benoemd op 9.5.1786).

Klaas Crof,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 17.5.1712,luitenant 12.5.1721,hopman
31.12.1723.

(Is benoemd tot wachtmeester van de stad 3.12.1725.Wordt nog als hopman genoemd in 1726 en in
1739.

Is gekozen in de Raad:zijn opvolger als hopman wordt benoemd 6.5.1743).
Adam Crouwel,Buitenespel,luitenant 15.7.1695.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).
Hendrik Krul,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 30.5.1710.
Ernst van der Kuerbeecke,Broederespel,hopman (Genoemd 13.8.1632.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 5.6.1658).
Hendrik Cuynturf,Buitenespel,hopman nov/dec 1598.
Rutger Cuiper,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 20.5.1774.
Krijgt vanwege zijn ziekte,op eigen verzoek ontslag met behoud van de aan zijn rang verbonden
voordelen.
Volledige demissie in 1792;zijn opvolger wordt benoemd 2.5.1792).
Anthony van Laar,Broederespel,vaandrig 28.5.1726,luitenant 23.5.1729.
(Overleden, zijn opvolger wordt benoemd 13.9.1753).
Hendrik van Laar,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 20.5.1779.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).
Cornelis van de Lande,Cellebroederespel,heeft de rangen van vaandrig en luitenant
overgeslagen,hopman 18.5.1870).
Jan van der Landsdouwe,vaandrig 16.10.1677.
Roelof van Langen,Buitenespel,hopman 5.6.1658.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 9.7.1667).
Abraham Lankhorst,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 30.5.1782,heeft de rang van luitenant
overgeslagen,hopman 15.5.1789.
Barend Lankhorst Laurenszoon,Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 20.5.1779,luitenant 8.6.1779.
(Krijgt na bijna 30 Jaar dienst op 6.5.1784 op eigen verzoek ontslag met behoud van zijn rang.
Wordt op 15.5.1789 toch nog bevorderd tot hopman. Zie resolutie van 11.1.1790).
Jan Lankhorst,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 23.5.1729,luitenant 13.9.1753.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1763).
Menso Lankhorst,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 21.5.1767,luitenant 18.5.1780,hopman
30.5.1782.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1791).
Anthony Pieter Lemker,ontvanger van de stad,Broederespel,hopman 21.2.1738.(Op elgen verzoek
ontslagen 21.2.1782).
Johan Lemker van Breda,kadettenkorps,luitenant,kapitein-luitenant 2.8.1770.(Op eigen verzoek
ontslagen 16.7.1772).
Caspar Hendrik Lemker,kolonel van het burgerregiment.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1707).
Andries Leussen,korporaal in de compagnie van hopman
Strokkel(genoemd 8.1.1270).
Assuerus Leussink (of van Leussen),Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 26.6.1759,luitenant
20.5.1779.(Op eigen verzoek ontslagen 8.6.1779).
Evert van Lieverden, regent en hopman in 1674. (In de Raad gekozen;zijn opvolger als hopman
wordt benoemd 16.10.1677).
Jacob Petersen Lijndraijer,Buitenespel,vaandrig 17.5.1718,luitenant 19.5.1719,hopman 14.5.1720.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 21.2.1738).
Hendrik van der Linde,Buitenspel,vaandrig 21.2.1662,luitenant 26.7.1662.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 30.9.1665).
Jan van der Linde,Buitenspel,luitenant 14.4.1703.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1707).
David Lotzen,Bovenespel,vaandrig 17.7.1765.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).
Johan Louwsen,hopman (zie res.13.8.1632.Overleden;zijn opvolger als ho pman wordt benoemd 18.12.1638).
Berend van Marle,Bovenespel,vaandrig 25.5.1720,heeft de rang van luitenant overgeslagen,hopman 21.2.1722,
(In de Raad gekozen zljn opvolger als hopman wordt benoemd 15.5.1725).
Genoemd als kolonel van het burgerregiment 25.6.1767.
Helmich van Marle,Cellebroederespel,vaandrig 9.2.1688,luitenant 15.7.1696,hopman 17.5.1702.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 30.5.1716).
Reinier van Marle,Buitenspel,hopman 7.6.1675.(Is in de Raad gekozen;zijn opvolger als hopman wordt benoemd 6.2.1686).
Opnieuw aangesteld als hopman 12.7.1695,is nog hopman op 14.4.1703,majoor,luitenant-kolonel 18.7.1705,kolonel 18.5.1707.(Was i8.5.1707 nog commandant van een compagnie. Overleden;zijn opvolger als ko lonel wordt benoemd op 8.5.1711).
Lucas Masman,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 18.5.1780,luitenant 21.5.1783.
Floris van der Maten,Buïtenespel,luitenant 21.2,1662.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 26.7.1662).
Peter Jansz van der Maten,Brunnepe,luitenant 11.5.1663.
(Overleden; zin opvolger wordt benoemd 16.10.1677).
Gerrit Dircksz Meijer,Broederespel,luitenant 21.1.1654.
(op eigen verzoek ontslagen wegens zwakte op 30.9.1665).
Gijsbert Meijer,Buitenkwartier,hopman 16.10.1677.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 13.3.1680).
Gijsbert Hermsz Meijer,Buitenkwartier,luitenant 30.7.1646.
N.B. Is waarschijnlijk dezelfde als bovengenoemde Gijsbert.
Wolter Meijer,vaandrig bij de compagnie jonge manschappen 22.10.1680,luitenant 6.2.1686,Broederkwartier, vaandrig 15.7.1695.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705) .
Adriaan Willem van der Merwede,Bovenespel,hopman 12.7.1695 (bedankt als hopman 25.9.1713),luitenant-kolonel 30.5.1710,kolonel 8.5.1711.(Hij verdwijnt uit de Raad;zijn opvolger als kolonel wordt benoemd 1.6.1728).
Jan Severijn van der Merwede,Bovenespel,hopman 19.5.1769.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 20.5.1779).
Jacobus Milius,Cellebroederespel,luitenant 21.2.1662.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 30.9.1665).
Anthony Moesbergen,Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 27.5.1784,luitenant 13.5.1788.
Peter Moock,Broederespel,luitenant 7.11.1604.

Hendrik de Munnik,Bovenespe1,luitenant 15.5.1725.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 5.6.1736).

Hendrik Munter,Buitenespe1,vaandrig 21.1.1654.

Johan ten Napel,hopman. Hij is wachtmeester van de stad geworden en moet volgens resolutie van 2.3.1615 zijn hopmansplaats en zijn zetel in de Gezworen Gemeente opgeven).

Jan Hendrik Nederbosch,Buitenespe1,bevelhebber,vaandrig 2.5.1733,luitenant 23.5.1739,hopman 1745.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 15.5.1766).

Wolter Nederbosch,Bovenespe1,bevelhebber,vaandrig 18.5.1780,luitenant 27.5.1784,hopman 13.5.1788.

Hendrik van Nes,Buitenespe1,luitenant 18.7.1705,hopman 4.6.1708.

(Overleden; zin opvolger wordt benoemd 15.1.1718).

Roelof Nessinck,Broederespe1,luitenant 12.5.1721,hopman 23.5.1721.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 24.4.1730)

Abraham Nijenburg,Brunnepe,bevelhebber,vaandrig 16.5.1724,luitenant 28.5.1726,hopman, (Is in de Raad gekozen;zijn opvolger als hopman wordt benoemd 4.5.1739).

Arent Nijenburg,Broederespe1,vaandrig 18.7.1705,Cellebroederespe1,luitenant 18.5.1707.

Arent Nijenburg (Nieuwenburg),Buitenespe1,bevelhebber,vaandrig 18.5.1780,luitenant 14.5.1785.

Michiel Nieuwenburg,Buitenespe1,bevelhebber,vaandrig 20.5.1779,luitenant 5.6.1777.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 20.5. 1779).

Rutger Nijenburg,Bovenespe1,vaandrig 19.5.1725.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 5.6.1736)

Gerrit Woltersz Nijhof,Bovenespe1,luitenant. Genoemd in 1644,

(Zijn opvolger wordt benoemd 5.6.1658).

Abraham ten Noort,Bovenespe1,bevelhebber,vaandrig 13.9.1753,luitenant 26.6.1759.

(Is zeer oud en komt daarom op 20.5.1779 niet meer in aanmerking voor een hopmansplaats,maar krijgt ontslag onder het genot van de helft van het hopmanstractament).

Berent van Noort,bevelhebber (Zie resolutie van 1.9.1794).

Herman Nuis,secretaris;regent en hopman In 1674. (Wordt nog als hopman genoemd 28.1.1675 en 25.2.1675).

Herman Nuis,Broederespe1,heeft de rangen van vaandrig en luitenant overgeslagen, hopman 18.5.1780. (Wordt nog als hopman genoemd in de resolutie van 14.5.1787).

Jan van 't Oever,Cellebroederespe1,vaandrig 7.5.1755,luitenant 26.5.1768,hopman 20.5.1774.

(Is in 1737 als adelborst bij het burgerregiment begonnen. Vraagt en krijgt op 12.3.1787 na 50 Jaar dienst ontslag).

Pieter Olican,Buitenespe1,hopman 13.3.1680.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 4.6.1708).

Jan Jochem Arnold van Ongereren,Brunnepe,bevelhebber.

(Zie res.van 4.9.1780).

Matheus Oostenrijk,Cellebroederespe1,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant 29.5.1781.

Engele van Ophuisen,Broederespe1,luitenant,hopman 19.5.1679.

(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 11.10.1681).

Jan Pannebacker, Brunnepe, bevelhebber, vaandrig 17.5.1712, luitenant 16.5.1724, hopman 9.3.1726.
Laurens Pastoor, Bovenkwartier, korporaal, heeft de rang van bevelhebber overgeslagen, vaandrig 5.6.1736 luitenant 11.5.1745.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1765).
Goert Petersz, Cellebroederspel, hopman nov/dec 1598.
Laurens de Pool, Broederspel, vaandrig 8.5.1731, luitenant 24.5.1732.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 11.5.1762).
Herman Pouwelsz, Buitenspel, luitenant 7.11. 1604. (Is nog luitenant in 1614 - zie O.A.K. inv.nr.2352)-
Evert Ram, Bovenespel, hopman 21.1.1654, luitenant-kolonel 2.8.1664, kolonel 16.10.1677.
Hendrik Reiniersz, Broederspel, hopman nov/dec 1598.
Dirk Ridder, aangesteld tot commandant over de stad (schutterij en exercitiegenootschap) op 6.7.1787. Ontslag genomen 24.9.1787.
Jacob Ridder, Brunnepe, hopman.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 20.9.1697).
Rijck Ridder, Cellebroederspel, hopman (genoemd in de resoluties van 12.7.1695, 11.11.1698, 18.7.1705. Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1707).
Wolter Juriaansz Ridder, hopman.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 7.6.1675).
Roelof Rijcksen, Buitenspel, luitenant. Genoemd 30.10.1643,
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 30.7.1646).
Johannes Rijsevelt, kadettenkorps, brigadier, vaandrig 2.8.1770. (Op eigen verzoek ontslagen 15.7.1771).
Johan van Rijswijck, regent en hopman in 1674. (De kapitein/hopman Jan van Rijswijk werd 11.9.1691 begraven in de Bovenkerk in Kampen; zijn opvolger werd pas benoemd op 12.7.1695).
(Hendrik ?) George Roijer, kadettenkorps, brigadier, vaandrig 15.7.1771, luitenant 5.8.1776. (Op eigen verzoek ontslagen 16.7.1778).
Johannes van Romunde, kadettenkorps, brigadier. (Op eigen verzoek ontslagen 15.7.1771).
Egbert de Rooij, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 27.5.1784, luitenant 31.5.1787. (Op eigen verzoek ontslagen; zijn opvolger wordt benoemd op 15.5.1789). Kapitein-luitenant (genoemd 13.5.1795 -zie O.A.K. inv.nr.2356).
Arent van Ruitenburg, Bovenespel, hopman. (Genoemd 13.8.1632. Zijn opvolger wordt benoemd 21.2.1649).
Perdinand Sabé, Cellebroederspel, luitenant 16.10.1677.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 13.3.1680).
Johan Sabé, doctor, compagnie van de jonge manschappen, luitenant.
(Gaat trouwen; zijn opvolger wordt benoemd 6.2.1686).
Pieter Sabé, compagnie van de jonge manschappen, luitenant 11.5.1663, gaat over naar het Cellebroederspel.
(Zijn opvolger als luitenant van het Cellebroederspel wordt benoemd 26.3.1666).
Rogier Sabé, Cellebroederspel, vaandrig, luitenant 5.6.1658.
Daniel van Santen, Broederspel, hopman 5.6.1658, majoor 2.8.1664.
(Overleden; zijn opvolger als majoor wordt benoemd op 16.10.1677).

Gerhard Willem van Santen,luitenant-kolonel van het burgerregiment.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).

Reinier Henricksz van Santwijck,Broederespel,vaandrig.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 23.3.1666).

NN Schaap,Brunnepe,tamboer. (Genoemd in res. van 4.9.1780).

Hermannus Scheper,Cellebroederespel,bevelhebber,vaandrig 12.5.1721,luitenant 16.5.1724.

Gerrit Scheppinck,Cellebroederespel,vaandrig 18.7.1705,luitenant 18.5.1707,hopman 30.5.1716.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 14.5.1720).

Herman Schimmelpenninck,Cellebroederespel,luitenant 26.5.1768,hopman 26.5.1775.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).

Gerrit Meeuwsz Schinckel,Broederespel,vaandrig 26.7.1662,luitenant 30.9.1665.

Jacobus Schultink,Broederespel,bevelhebber,vaandrig 31.5.1787.

Berend Frederik Schultz,Bovenespel,heeft de rangen van vaandrig en luitenant overgeslagen,
hopman 18.5.1780.
(In de Raad gekozen;zijn opvolger als hopman Wordt benoemd 9.5.1786).

Paulus Creuger van Slangenborg,Cellebroederespel,vaandrig 8.5.1731,luitenant 23.5.1739,hopman
6.5.1743.
(Zijn opvolger wordt benoemd 20.5.1749).

Engbert Sluyter,Broederespel,vaandrig 26.3.1666.

Laurens Sluyter,compagnie van de jonge manschappen,vaandrig 11.5.1663,over naar het
Cellebroederespel als vaandrig. (Is secretaris geworden;zijn opvolger als vaandrig wordt benoemd
26.3.1666).

Dirk Smit,Buitenespel,vaandrig 16.10.1677,luitenant 19.5.1679.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 13.3.1680).

Gerrit Smit,Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 16.5.1724,luitenant 5.6.1736,hopman 4.5.1739.
(Kreeg een plaats als kostkoper in het Bovengasthuis;zijn opvolger werd benoemd 13.9.1753).

Petrus Smit,kadettenkorps,brigadier,vaandrig 2.8.1770,luitenant 16.7.1772,kapitein-luitenant
16.7.1778.

Willem Smit,Broederespel,vaandrig 15.7.1695,luitenant 18.7.1705,hopman 17.5.1707.
(Is in de Raad gekozen;zijn opvolger als hopman wordt benoemd 30.5.1716).

Wilhelmus Smit,Brunnepe,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant
23.5.1729,hopman 4.5.1739.

Berend Snel,Buitenespel,vaandrig 19.5.1679,luitenant 13.3.1680,hopman 6.2.1686.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 12.7.1695).

Gerrit ten Spenke,Cellebroederespel,bevelhebber,heeft de rang van vaandrig overgeslagen,luitenant
26.5.1725.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 21.5.1783).

Sander Stavast,Bovenespel,bevelhebber,vaandrig 14.5.1715,luitenant 25.5.1720,hopman 15.5.1725.
(Overleden;zijn opvolger wordt benoemd 2.11.1744).

Anthony Steenbergen,Cellebroederespel,vaandrig 26.3.1666.

Johan Steenbergen,Broederespel,vaandrig 18.5.1707,luitenant 30.5.1710,hopman 30.5.1716.
(Is in de Raad gekozen;zijn opvolger als hopman wordt benoemd 23.5.1729).

Johan Steenbergen,doctor,Broederespel,vaandrig 30.9.1665.

(Is secretaris geworden; zijn opvolger als vaandrig wordt benoemd 26.3.1666).

Johan Beeldsnijder Steenberg, Brunnepe, hopman
20.9.1697. Broederespel, hopman, 21.2.1701, majoor 8.5.1711, luitenant-kolonel 1.6.1728. (Op eigen verzoek ontslagen als hopman 23.5.1729).

Adrianus Stegman, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 9.5.1786, luitenant 17-5.1791, hopman (13.5.1795 - O.A.K. inv. nr. 2356).

Pokko Willem Stennekes, kadettenkorps, luitenant, kapitein-luitenant 16.7.1772. (Is in de Raad gekozen; zijn opvolger als kapitein-luitenant wordt benoemd 5.8.1776).

Pilgrom Stennekes, advocaat, Broederespel, hopman 17.5.1791

Jan Stercke, Brunnepe, vaandrig 18.7.1705, luitenant 18.5.1707, hopman 4.6.1708.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 15.5.1724).

Johan Stercke, Cellebroederespel, bevelhebber, vaandrig 25.5.1743, heeft de rang van luitenant overgeslagen, hopman 10.5.1751.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 14.5.1771).

Caspar Christiaan Stercke, Buitenespel, hopman 18.5.1780.
(Op eigen verzoek ontslagen omdat hij doof was geworden 10.3.1785. Zijn opvolger wordt benoemd 14.4.1785).

Arent Stevensz, Horstespel, luitenant 7.11.1604.

Egbert Storm, Cellebroederespel, vaandrig 30.5.1716, luitenant 25.7.1720.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 11.5.1762).

Evert Storm, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 8.6.1779, luitenant 27.5.1784.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 31.5.1787).

Roelof Storm Egbertszoon, Cellebroederespel, vaandrig 18.5.1707, luitenant 17.5.1712, hopman 10.5.1721.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 31.12.1723).

Assuerus Strokkel, kadettenkorps, vaandrig, luitenant 2.8.1770, kapitein-luitenant 5.8.1776, kapitein 16.7.1778.

Jan Strokkel, Buitenespel, hopman 15.5.1766.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 26.5.1775).

Hendrik Crachtsz Stuirman, Bovenespel, hopman (genoemd 21.2.1662).

Abraham van Suires, Cellebroederespel, vaandrig 10.8.1667.

Abraham Suirman, Bovenespel, vaandrig 13.3.1680.

Theodorus van Tengberden (van't Engbert), Brunnepe, hopman 21.2.1701. (Is secretaris geworden; zijn opvolger als hopman wordt benoemd 12.5.1705).

Jan Wijnoltsz van Tongeren, Buitenespel, luitenant 21.2.1662.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 16.10.1677).

Jan Treep, Broederespel, bevelhebber, vaandrig 2.5.1792.

Peter Lambertsz Twenth, Broederespel, luitenant 12.3.1681.

Willem Lodewijk van der Upwich, Cellebroederespel, hopman 31.5.1787. (Op eigen verzoek ontslagen 29.3.1789).

Herman Valk, kadettenkorps, cadet, brigadier 15.7.1771, vaandrig 31.7.1777, luitenant 16.7.1778.
(Hij heeft als ex-luitenant 17.4.1784 de wapens van het opgeheven korps onder zijn beheer).

Bovenkwartier, hopman 9.5.1786. (Op eigen verzoek ontslagen 20.4.1789).

Aegidius Valkenier, Broederespel, vaandrig 18.5.1763, luitenant 21.5.1767.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).

Ellas Valkenier, Buitenspel, luitenant 8.5.1711.

Johan Thijmensch Vene, Broederespel, luitenant. (Is in de Raad gekozen; zijn opvolger als luitenant wordt benoemd 21.1.1654).

Cornells Veen, Broederespel, hopman. (Is in de Raad gekozen; zijn opvolger als hopman wordt benoemd 19.5.1679).

Tijmen Vene, Buitenspel, hopman 7.11.1604.

Jan Versmit (Versmitten), Bovenespel, vaandrig 19.5.1719, luitenant 16.5.1724, hopman 15.5.1725.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 4.5.1739).

Gerhard Vestrinck, Bovenespel, luitenant.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.7.1705).

Hendrik Vincent, Buitenspel, bevelhebber, vaandrig 8.5.1731, luitenant 24.5.1746.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 13.9.1753).

Teunis Visscher, Brunnepe, vaandrig 18.5.1707, luitenant 6.6.1708, hopman 15.5.1724.
(overleden; zijn opvolger wordt benoemd 9.3.1726).

Albertus Voerman, Buitenspel, bevelhebber, vaandrig 5.6.1727, luitenant 20.5.1779.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).

Jan Voerman, Broederespel, bevelhebber, vaandrig 17.5.1718, luitenant 28.5.1726, hopman 23.5.1729.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 21.2.1738).

Bernhard Vollenhove, regent en hopman in 1674, luitenant-kolonel. (Zijn opvolger wordt benoemd 12.7.1695).

Willem de Voogt, Bovenespel, luitenant 28.6.1664. (In de Raad gekozen zijn opvolger als luitenant wordt benoemd 26.3.1666).

Gerhard Voorne, luitenant-kolonel 12.7.1695.

Abraham de Vriese, kadettenkorps, brigadier 15.8.1776.

Dirck Hendricksz Vriese, Buitenspel, hopman 9.7.1667. (Nog genoemd als hopman in res. van 5.6.1672).

Heyman Vriese, Buitenkwartier, hopman (Genoemd in res. van 21.2.1662 en 28.6.1664).

Hendrick Dircksz Vriese, Brunnepe, vaandrig 11.5.1663, luitenant 16.10.1677.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1679).

Bernardus van der Wal, Broederespel, bevelhebber, vaandrig 30.5.1782.

Jan van der Wal, Cellebroederespel, bevelhebber, vaandrig 11.5.1762.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 18.5.1780).

Jacob van de Weert, Cellebroederespel, vaandrig.
(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 22.10.1680).

Hendrick Woltersz Wegewaart, Bovenespel, luitenant 7.11.1604.

Johan ter Welberg, schout, Buitenspel, luitenant 25.5.1720.
(Bij de nominatie van de krijgsraad hadden schepenen en raden zijn naam toegevoegd).

Jan Dircksz van der Wende, Broederespel, luitenant 30.9.1665, regent en hopman in 1674, majoor 12.7.1695.

Jan Dircksz van der Wende, de jonge, Brunnepe, vaandrig 16.10.1677, luitenant 19.5.1679, hopman

16.5.1705.

(Is in de Raad gekozen; zijn opvolger als hopman van Brunnepe wordt benoemd 17.5.1707).

Cellebroederespel, hopman 4.6.1708. (Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 10.5.1721)

Jan Rijckez van der Wende, Broederespel, luitenant 18.7.1705.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 8.5.1711)

Albertus van de Weteringe, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 17.5.1718, luitenant 19.5.1719.

Gerrit van de Wetering, Cellebroederespel, bevelhebber, vaandrig 13.5.1788.

Petrus van de Wetering, Cellebroederespel, vaandrig 15.7.1695, luitenant. (In de Raad gekozen; zijn opvolger als luitenant wordt benoemd 18.5.1707).

Bovenespel, hopman 29.5.1709. (Heeft op verzoek van de Raad zijn hopmansfunctie neergelegd 31.7.1710).

Majoor 1.6.1728,

Nicolaas van Wieringen, Buitenespel, vaandrig, luitenant 16.10.1677.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 19.5.1679).

Egbert van Wijhe, Buitenespel, bevelhebber, vaandrig 14.5.1785.

Laurens van Wijhe, Bovenespel, bevelhebber, vaandrig 18.5.1780, luitenant 27.5.1784, hopman 9.5.1786.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1791).

Berend Hendrik van der Wijck. (Is in de Municipaliteit gekozen en nam ontslag uit het burgerregiment 2.3.1796).

Johan van Wijngaerden, vaandrig. (Is in de Raad gekozen; zijn opvolger als vaandrig wordt benoemd 16.10.1677).

Hendrick Wijntgens, Bovenespel, vaandrig. (

Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 30.7.1646).

Johan Wijntgens, muntmeester, Bovenespel, vaandrig 30.7.1646, heeft de rang van luitenant overgeslagen omdat hij in de Raad werd gekozen, hopman 21.2.1649.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 21.1.1654).

Berent van Wijnvoorden, vaandrig, luitenant 16.10.1677.

Rijck van Wijnvoorden, Buitenespel, vaandrig 17.5.1718, luitenant 19.5.1722.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 8.5.1728),

Wijer Willemsz, Broederespel, luitenant 26.7.1578.

Egbert van Wilsum, Buitenespel, bevelhebber, vaandrig 26.5.1775.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 20.5.1779).

Arent Witten, Ceilebroederespel, vaandrig. (Is in de Raad gekozen; zijn opvolger als vaandrig wordt benoemd 26.7.1634). Cellebroederespel, hopman 18.12.1638.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd in 1655).

Helmich Wolfsen, Broederespel, vaandrig 19.5.1679, luitenant 15.7.1695, hopman 16.5.1705.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1707).

Peter Woltersz, Horstespel, luitenant 26.7.1578.

Hans Worst, Buitenespel, luitenant 26.7.1578.

Jacob Worst, hopman 7.6.1675.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 12.7.1695).

Jacob Hansz Worst, Broederespel, hopman nov/dec 1598.

Johan Worst, Brunnepe, vaandrig 6.6.1708.

(Overleden; zijn opvolger wordt benoemd 17.5.1712).

Willem Dircksz Worst, Buitenspel, vaandrig 26.7.1662, luitenant 30.9.1665.

Willem Jacobsz Worst, Brunnepe, hopman 21.2.1663. (Hij heeft kort na zijn benoeming ontslag gevraagd en gekregen).

Aanvulling:

Harmen Vrijdach, Broederespel, luitenant, op eigen verzoek ontslagen 28.6.1634.

**CHRONOLOGISCHE LIJST MET DE NAMEN VAN ALLE BEKENDE
LEDEN VAN DE RAAD IN DE PERIODE 1286-1808**

Van veel raadsleden is niet bekend of zij in genoemde jaren als schepen of als raad zitting hadden; dit is met een kruisje aangegeven. Als hun positie wel bekend is, wordt dit aangegeven met een S voor schepen en een R voor raad.

Mocht men voor studiedoeleinden toch precies willen weten of iemand schepen dan wel raad was, zal onderzoek van de stedelijke rekeningen voor de 17e en 18e eeuw dikwijls uitkomst bieden.

Haadsleden in de periode 1286-1350										
	1286	1304	1305	1314	1324	1328	1330	1331	1332	1342
Gerbert Dolman	X									
Johan Voorne	X	X								
Godieken	X	X								
Hartwich van Nagele		X	X							
Jacob Heinemansz		X	X							
Asso Langore		X	X							
Lodewijk van Costenwolve		X	X							
Ludeken Pelgrinsz			X	X			X		X	
Aalt Dobbeler			X	X			X		X	
Hendrik Jonge			X	X		X	X		X	
Lambert Boldewijnsz			X	X		X	X		X	
Johan Riat						X	X		X	
Claas Spellekensz de Rode						X	X		X	
Lubbert van der Lake						X	X		X	
Hendrik van Ens						X	X		X	
Claas Christiaansz						X	X		X	
Evert Kenneken						X	X		X	
Gosen Beyken						X	X		X	
Werner Dolman						X	X		X	
Herman Hering						X	X		X	
Herman Kenneken						X	X		X	
Herbert van Isselmuden						X	X		X	
Christiaan Lodewijksz						X	X		X	
Johan Wissinok						X	X		X	
Egbert Clinge						X	X		X	
Laurentius						X	X		X	
Johan Schuurzack						X	X		X	
Gosen van Oenden						X	X		X	
Boelman Gosenz						X	X		X	
Jacob Christiaansz						X	X		X	
Gerlof Morre						X	X		X	
Gosen van Campen						X	X		X	
Herman Eleke						X	X		X	
Hartwich van der Aa						X	X		X	
Willen Coyer						X	X		X	
Lubbert Voorne						X	X		X	
Peter van de Kemonade						X	X		X	
Herman Evertsz						X	X		X	
Lambert Arnoldsz						X	X		X	
Arnold van der Lake						X	X		X	
Boele						X	X		X	
Arnt van Oenden						X	X		X	
Dirk Clinge						X	X		X	
Dirk Kurland						X	X		X	
Johan de Bruine						X	X		X	
Claas van Hasselt						X	X		X	
Egbert van Isselmuden						X	X		X	

Raadsleden in de periode 1400-1423																								
	1400	1401	1402	1403	1404	1405	1406	1407	1408	1409	1410	1411	1412	1413	1414	1415	1416	1417	1418	1419	1420	1421	1422	1423
Egbert Bering								X		X	X													
Gosen van Campen	X	X				X																		
Johan Clauweken			X	X																				
Gosen Hert	X	X					X	X	X	X	X				X				X					
Godcken van Junne			X	X				X																
Jacob Schulte			X																					
Arnt Hohenberch	X	X																						
Roderik Kenneken			X	X				X	X	X														
Evert Buidel	X	X					X	X	X	X									X					X
Johan de Bruine	X	X				X													X					
Jacob Iudekensz		X							X	X														
Arnt van Oenden	X		X	X				X	X	X	X		X											
Geert de Witte			X	X				X	X	X														
Evert Cosensz	X	X		X	X			X	X	X														
Reiger van der Vecht	X	X		X	X			X	X	X														
Wicher Schuurzack	X	X			X	X		X																
Geert van Ingen																					X			
Lubbert Beyken	X	X																						
Hugo van Loenresloot	X	X	X	X				X	X	X	X		X											
Arnt Blanckart	X	X	X					X																
Ludolf Voorne		X			X	X		X				X	X											X
Ludeken Spersort		X			X	X		X																
Pilgrim Morre			X																					
Roelof van Wilsen			X	X	X			X				X						X		X				
Coeman Gerisz				X	X			X	X															
Roelof de Bruine			X	X	X			X	X	X														
Wichman Overstege				X	X			X	X	X			X											
Herman Schilder					X	X		X	X	X			X											
Gosen Klinckenberch					X	X		X	X	X			X											
Frederik Rijnvis						X		X	X	X			X					X	X	X				
Godcken Giethoorn						X		X	X	X			X					X	X	X				
Jacob Riet						X		X	X	X			X											
Otto Clinge						X		X	X	X			X					X						
Peter Beyken								X																
Herman van Uterwyck																	X		X					
Willen Beyken														X				X	X					
Rolant Paal													X											
Jacob Brant												X	X											
Hendrik Arntsz													X	X			X	X						
Gerbert Evertsz														X	X									
Riquen Craan																		X	X	X				
Johan Kenneken																		X	X	X				
Gerlof Kornemarkt																		X	X	X				
Arnt van den Zonneberg																		X	X	X			X	
Johan Bolle																		X	X	X				
Boelman Arntsz																		X	X	X				
Johan van Ems																		X	X	X			X	
Jacob Voorne																		X	X	X			X	
Albert Overstege																		X	X	X			X	
Johan van Holtsende																		X	X	X				
Tideman Schuurzack																		X	X	X				
Tideman Geyse																		X	X	X				
Herman de Rode																		X	X	X				
Tideman van der Wede																		X	X	X				

Raadsleden in de periode 1424-1449																											
	1424	1425	1426	1427	1428	1429	1430	1431	1432	1433	1434	1435	1436	1437	1438	1439	1440	1441	1442	1443	1444	1445	1446	1447	1448	1449	
Evert Buidel	X																										
Geert van Ingen		X	X	X									X		X		X										
Gosen Klinckenberg					X																						
Frederik Rijnvis	X	X																									
Godeken Giehoorn	X																										
Herman van Uterwyck					X				X																		
Gerbert Swertsz																							X				X
Riquen Graan	X				X																						
Johan Kenneken			X																X		X						
Arnt van den Zonneberg			X	X		X		X		X	X				X	X			X		X	X	X	X	X	X	X
Roelman Arntsz	X				X																						
Johan van Ens					X				X				X														
Albert Overstege	X	X							X	X											X						
Johan van Holtzende	X		X						X	X											X	X					
Tideman Schuurzack										X	X								X	X	X	X			X	X	
Tideman Geye	X					X																					
Herman de Rode	X																										
Tideman van der Weide		X	X										X		X												
Ludeken van Wilsen	X									X	X											X				X	
Hendrik van Oenden	X	X					X		X		X																
Soelman Mitte	X								X		X																
Johan Voorne	X								X	X																	
Jacob de Witte	X		X	X			X			X	X			X	X								X		X	X	
Gelis Overstege		X				X					X													X	X	X	
Hartwich Tidemansz				X						X	X				X												
Peter Lubbertsz			X					X		X	X								X					X	X	X	
Kerstken Johanst					X																						
Johan van Campen						X				X					X				X	X	X		X		X	X	X
Pelgrim van Hameren		X				X	X																				
Johan Ervertsz								X		X				X					X						X		
Alfer Tidemansz								X		X																	
Roderick van Uterwyck									X		X								X				X	X	X	X	X
Daniel Jacobsz										X	X				X	X			X					X	X	X	
Johan Wolf										X	X								X				X				
Hendrik van Omen														X	X	X					X	X					
Johan van den Vene															X				X							X	
Herman Voorne																			X								
Johan Rijnvis																											
Hendrik Aaltsz																								X	X	X	X
Roelof de Witte																							X	X	X	X	X
Coenraad Geye																								X	X	X	X
Herman van den Vene																								X	X	X	X

Raadsleden in de periode 1570-1581 (Schepenen S en Raden R)												
	1570	1571	1572	1573	1574	1575	1576	1577	1578	1579	1580	1581
Peter Rutgers												
Class Inerman	R											
Hendrik de Wolfs	S	S	R	R					S	S	S	
Herman ter Borchoret	S											
Caspar Schepelar	S	S	R		S	S						
Claas Kruse	R	S	S	S								
Lodewijk Voorne	S	S	S									
Jorgen van Haersolte	S	S	R		S	S	R	S	S	R		
Arent Brant	R	S	S	S					S	S	S	
Hendrik Kistenmaker	R	S	S	S					S	S		
Arent toe Boecop	R	S	S		R	S	S	R	S	R	S	S
Sijmon Glauwe Jan	R	S	S		R	S	S	R	S	S	R	S
Coenraad van der Vecht	S	R	S		S	R	S	S	R	S	R	
Geert van Endoven	S	R	S		S	R	S	S	R	S	R	
Gerbrant ten Busch	S	S	R	R								
Hendrik van Ens	S	R	S	S								
Kaerle Knoppert	S	R	S		S	R	S	S	R	S	R	
Hugo v.d.Gruithuisen	S	R	S		S	R	S	S	R			
Caspar van Breda	S	R	S									
Bartolt van Wilsen	S	S	S						S			
Jacob Claas	S	R			S	S	R	S	S	R		
Roelof Buijer		R	R						S	S	S	S
Gosen van der Schere			S							R		
Johan Cloppenburg			S									
Marten Albertsz			S									
Johan van Holtzende			S									
Herman Igerman			S									
Otto Tengnagel			S						S	S	S	S
Rutger Hudde			S						S	S	S	R
Bartolt Lulofs			S						S	S	S	R
Nicolaas van Haersolte			R						R	S	S	
Egbert Loese			R									
Jonge Reiner			R									
Johan toe Boecop				S	S	R	S	S	S			
Sijmon Glauwe Jan				S	R	S	S	R	S			
Willel van Winsem				S	R	S	S	R				
Hendrik Crachtz				S			R	S	S			
Herman ter Bruggen				S	S	R	S	S	R			
Hendrik van Averenck				R	S	S	R	S	S	R		
Albert van Wieringen				R								
Sijmon Kuinreturf				R	S	S	R	S	S			
Johan Roepel				R	S	S	R	S	S	R	S	
Class Witte					S	R	S	S				
Claas Bouwss					S	S						
Johan Theusz					R	S	S					
Geert Janz Vrese									R	S	S	S
Geert Loese									R			
Egbert ten Busch									S	S		
Hendrik ter Borchoret									R	R	S	
Dirk van Ballen									R			
Berent van Eeenuisen											S	
Herman Gijbertsz										R	S	
Claas van Olat										R	S	
Johan Janz										S	S	
Egbert Morre										R	S	
Aalt Crane										S	S	
Berent van Halteren										R	R	
Hendrik Voorne										R		

1) Raadsleden tijdens de bezetting van Kampen door graaf Willem van den Berg

2) Gekozen op zondag na Drie Koningen 1580

3) Gekozen op 6 juli 1580

Raadsleden in de periode 1582-1606 (Scheepenen-S en Raden-R)																										
	1582	1583	1584	1585	1586	1587	1588	1589	1590	1591	1592	1593	1594	1595	1596	1597	1598	1599	1600	1601	1602	1603	1604	1605	1606	
Rutger Buijde	S																			R						
Bartolt Lulofs	S																									
Roelof Suiter	R	S	S	S																						
Otto Gansn.gnt Tengnagel	R	S	S																							
Marten Albertsz	R	S	S																							
Geert Jansz Vrese	S	R	S	S	S																					
Hendrik ter Borchhorst	S																									
Johan Jansz	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R				S	S											
Herman Ojbertsz	S	S																								
Alart Clant	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S						R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S
Ojbert van Bronckhorst	S																									
Willem toe Boecop	S	S	R	S																						
Claas van Olst	S	S	R	S	S	S	R																			
Evert van Hardenberg	R	S																								
Arent Brant	S	S																								
Hendrik Voorne	S	S																								
Engbert Claasz	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S				S	S	S	R	S
Johan ten Grotenhuis	R	S																								
Jacob Vene	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	R	S	S					
Gerrit Govertsz	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S										
Egbert ten Busch	R																									
Johan de Wolfs	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	R													
Johan Witte	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	S	R									
Arent van Haersolte	S	R																								
Abel Hillebrantz	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S
Reinier Gansn.gnt Tengn.	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S				R	S	S	S
Jorgen van Ingen	S	R	S	S	R	S	S																			
Steven van Rutenberg	R	S	S	R	S	S	S									S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	S
Hendrik Petersz Mook					S	S	R																			
Johan Thonisz Drenth				R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S										
Jacob Maler						S	S	R	S	S	R			S	S	S	R	S	S							
Godert van Westrhenen						S																				
Wolf Hendrikz						S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S							
Roelof Lambertsz						S	R	S	S	S	R	S	S									S	S	S	R	S
Egbert Loese						S																				
Johan Hendrikz						R																				
Wolter van der Hoeve						R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	S										
Geert Loese						S	R	S	S													S				
Albert Hartsuicker						S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	S	R	S	S	S	S	S	S	S
Christopher Hendrikz														S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S
Hendrik Kainreturf																	R									
Dirk Dibbite																				S	S	R	S			
Goert Petersz																				S	S					
Jan Cloecke																					S	S	R	S	R	S
Coenraad Coenders																					S	S	R	S	R	S
Johan Joostsz																					S					
Rutger van Breda																					R	S	S	R	S	S
Albert Hoff																					R	S	R	S	S	S
Willem Jacobsz																						R				
Cracht Clauwe																								S	S	S
Peter Hendrikz Mook																								S	R	S

Raadsleden in de periode 1632-1656 (Schepenen-S en Raden-R)																									
	1632	1633	1634	1635	1636	1637	1638	1639	1640	1641	1642	1643	1644	1645	1646	1647	1648	1649	1650	1651	1652	1653	1654	1655	1656
Marten Albertsz	R	S	S	S																					
Ernst van der Kuerbeke	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S
Arent Sloet	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S												
Lubbert van Hardenberg	S	S	S	R	S	S	S																		
Teunis Ezn Steenbergen	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S														
Johan Louwee	S	R	S	S	S																				
Arent van Ruitenberg	S	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S											
Reinier Hendriksz	S	R	S	S	R	S	S	R	S																
Johan Jacobsz Vene	R	S	S	R	S	S	R	S																	
Wolter Janz Wissinck	S	S			R	S	S	R	S	S	S	R	S												
Gerrit van Santen	S	R					S	S	S	R	S	S	S	R	S										
Johan Roelofs Eekholt	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	S
Evert Rijnvisch	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R			
Reinier Gansz.gnt Tengn.	R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	S	S				
Arent Witten		S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R	S	S	R	S	S	S	R				
Albert van der Hel		R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S	R	S	S									
Hendrik Voorne								S	S	R	S	S	S	S					S	S	S	R	S	S	S
Joachim van Ingen									R	S	S	S													
Geert Jansz Steenbergen													R	S	S	R	S					S			
Roelof van Lengen													R	S	S	R	S	S	R	S		S	R	S	S
Johannes Brouwerius													S	S	S	R	S								
Louwe Janz													R										S	S	R
Dirk Hendriksz Vrese														S	S	R	S	S	R	S	S	S	S	S	S
Helman Hermesz Backer														R	S	S	R	S	S	R	S				
Gjtsbert Hermesz Mejer														R	S	S	R	S	R	R					
Johan Gansz.gnt Tengn.														R	S	S	R	S	R	S	S	R	S	S	S
Johan Wjtgens																S	S	R	S	S	S				
Willem Jacobsz Worst																	R	S	R			S	S	R	S
Hendrik Crachtz Stuurman																					S	S	R	S	S
Daniel van Santen																						S	S	R	S
Johan Tijmenz Vene																						S	S	R	S
Evert Ram																						S	S	R	S
Johan Sloet																						R	S	S	S
Roelof van Ingen																						R	S	S	S
Reinier Jansz Koolboom						S	S	S	R	S	S	S	S	R	S	S	R	S	S	S			S	S	S

Raadsleden in de periode 1657-1690																									
	1657	1658	1659	1660	1661	1662	1663	1664	1665	1666	1667	1668	1669	1670	1671	1672	1673	1674	1675	1676	1677	1678	1679	1680	
Ernst van der Kuerbeke	S	S																							
Johan Roelofsz Beckholt	R	S	S	S	R	S	S	S	R																
Hendrik Voorne	R	S	S	S																					
Reinier Jansz Hoolboom	S	R																							
Roelof van Langen	S	R	S	S	S	R	S	S	S	R															
Dirk Hendriksz Vrese	S	R	S	S	S	S	R	S	S	S	R			S	X	X	X								
Johan Gansn.gnt Tengn.	R	S	S	S	R	R	S	S	S	S	S	S	S	R	X	X	X	X		S	S				
Willem Jacobus Worst	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	S	R												
Hendrik Cr.Stuurman	S	R	S	S	R	R	S	S	R	S	S	S	S	R	X	X	X								
Daniel van Santen	S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	S	S	X	X	X	X	H	S	S				
Johan Tijmensz Vene	S	S	S	R	S																				
Evert Ram	S	S	S	R	S	R	S	S	S	S	R	S	S	S	X	X	X			S	S	X	X	X	X
Johan Sloet	R	S	S	R	S	S	R	S	R	S	R	R													
Reinier Gansn.gnt Tengn.	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S	S	S	S	R	X	X	X								
Heiman Willemsz Vrese			R	S	S	S	S	R	S	S	S	S	R	S	X	X	X								
Johan Beeldsn.Steenb.			R																						
Louwe Jansz				S	S	S	R	S	S	S	R	S	S	S											
Gerhard Blanckvoort					R	S	S	S	R	S	S	R	S	R	X	X	X			S	S	X	X	X	X
Evertijn van Benthen					S	S	R	S	S	S	S	S	S	S	X										
Willem de Voocht									S	S	S	S	S	R	S	X	X	X							
Arent van Hardenberg										S	S	S	R	X	X	X	X								
Johan van Harn												S	S	X	X	X	X								
Peter Beckholt												S	S	X	X	X	X			S	S	X	X	X	X
Johan Karst.van Tengbert														X	X	X	X								
Anthony Beelds.Steenb.														X	X	X				S	S				
Johan Dircksz v.d.Wende																				R	S	X	X	X	X
Johan van Rijswijk																									
Evert van Leeuwörden																									
Arent Jencker																									
Herman Nuis																									
Dirck Bergerinck																									
Joson Erckelens																									
Bernard Vollenhove																									
Johan van Keppel																									
Otto Gansn.gnt Tengn.																									
Aper Herweijer																									
Francois van Ingen																									
Gerhard Voorne																									
Arent van den Vene																									
Herman de Jaack																									
Johan van Wijngaarden																									
Pieter Sabé																									
Cornelis Veen																									

- 1.3. De verdeling van de Raad in schepenen en raden het ik voor de jaren ná 1670 slechts aangegeven als het zonder moeite te vinden was.
- 1) Van het jaar 1674 werd geen volledige lijst van schepenen en raden aangetroffen.
 - 2) Tijdelijke staatsregering van een hoogschout, geassisteerd door regenten en hoplieden.(X,O)

Raadsleden in de periode 1681-1705																									
	1681	1682	1683	1684	1685	1686	1687	1688	1689	1690	1691	1692	1693	1694	1695	1696	1697	1698	1699	1700	1701	1702	1703	1704	1705
Evert Kam	X																								
Peter Beckholt	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X								
Bernhard Vollenhove	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X											
Aper Herweijer	X	X	X	R	X	X	X	X																	
Francois van Ingen	X	X	X	R	X	X	X	X																	
Gerhard Voorne	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X									
Johan Dircxsz v.d.Wende	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X								
Arent van den Vene	X	X	X	R	X																				
Herman de Baacke	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X												
Johan van Wijngaarden	X	X	X	S	X	X	X																		
Pieter Sabé	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X												
Cornelis Veen	X	X																							
Caspar Hendrik Lemker	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hartold ter Borchorst	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					
Gerhard Willem v.Santen	X	X	X	S	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Diederik van Romunde			X	R	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Reinier van Marie					X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hugo ter Burg							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Gosen Erckelens								X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Johan Blankvoort								X	X	X	X	X													
Jacob Worst									X	X	X	X													
Anthony van Benthem													X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rijk Ridder													X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Adr.Willem v.d.Werwede													X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Gerhard David Daeniels													X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Johan Beelde,Steenb.															X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Marten Coops																X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Theodorus van Tongherden																X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Pieter Olijcan																		X	X	X	X	X	X	X	X
Anthony Beckholt																						X	X	X	X
Jurriaan van Ingen																						X	X	X	X
Aper Herweijer jr.																						X	X	X	X
Abraham Suirman																						X	X	X	X
Hendrik Beckholt																							X	X	X

Raadsleden in de periode 1781-1794														
	1781	1782	1783	1784	1785	1786	1787	1788	1789	1790	1791	1792	1793	1794
Pieter Everhard Sabé	X	X	R	X	X									
Abraham Vestrinck	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Albertus Steph. Creven	X	X	X	X	X	X	X	X						
Johan Lemker van Breda	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Martinus Valencijs	X	X	R	X										
Arnold Hendrik ten Oever	X	X	X											
Petrus D. van Heimenberg	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Focco Willem Stennekes	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Fred. Alex. van Ippersum	X	X	X											
Gerhard Bondan	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Wolf Floris van Hemert	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Johan Anton van Knuth	X	X	X	X	X	X								
Assuerus Stroockel	X	X	R	X	X	X	X						X	
J.G.R. Opten Noort	X	X	R	X	X	X	X							
Bernhard van Goutus				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Nicolaas van Berkum				X	X									
Gerhard Willem Cloeck						X	X	X	X					
Barend Frederik Schultz						X	X	X	X	X	X	X	X	
Harmen Jan Groff						X	X							
Willem Bijsterbos								X	X	X	X	X	X	
Assuerus van der Merwede								X	X	X	X	X	X	
Jooat Jan Opten Noort								X	X	X	X	X	X	
Willem Jan Nessink									X	X	X	X	X	
H.A.W. van der Merwede									X	X	X	X	X	
Johan Otto van Ingen										X	X	X	X	

Het stadsbestuur in de periode 1795-1808		1795 1795 I	1795 1795 II	1796	1797 1797 I	1797 1797 II	1798 1798 I	1798 1798 II	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808
Johan Lemker van Breda	X																	
Petrus D. van Heinsberg	X											X	X	X	X			
Focco Willem Stennekes	X	X			X	X						X	X	X	X	X	X	
Gerhard Bondan	X	X	X									X	X	X	X	X	X	
Wolf Floris van Hemert	X	X	X															
Assuerus Stroemel	X	X	X		X	X		X	X	X	X							
Bernhard van Goutum	X																	
Barend Frederik Schultz	X																	
Willem Bijsterbos	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Assuerus van der Merwede	X																	
Joost Jan Opten Noort	X											X	X	X	X	X	X	
Willem Jan Messink	X																	
H.A.W. van der Merwede	X																	
Johan Otto van Ingen	X	X	X															
Jacob Balthasar Forsten	X	X	X		X	X		X	X	X								
Thomas Bundes	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Dirk Ridder	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Jacobus Kantelaar	X																	
Hendrik Rudolph Verhagen	X	X			X	X		X	X	X								
J.J.C. de la Sabloniere	X	X			X	X		X	X	X								
L.C.H. Strubberg	X	X			X	X		X	X	X								
Corn. Willem de Vriese	X	X			X	X		X	X	X								
Gerhard Herweijer	X	X			X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Bernardus Kesselaar	X				X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
David George Esscher			X				X											
Andreas Camphuis			X	X														
Arend Nieuwenburg			X	X														
Maurits Sels			X	X														
Berend Hendr. v. d. Wijk			X	X														
Egbert Schallenberg			X	X														
Abraham Jilink			X	X														
Willem Pastoor			X	X			X											
Martinus Kok			X	X														
Jan Stuurman			X	X			X											
Arend Jan van der Stege			X	X														
Hendrik Jan van Kempen			X	X			X											
Willem Welmers			X	X														
Cornelia Berghuis			X	X			X											
Wouter van Schootten			X	X														
Laurens Pastoor			X	X														
Jurriaan Kok			X	X			X											
Gerrit Bantjes			X	X														
Jan Vincent			X	X														
Wessel Avink			X	X		X												
Jacob Swart			X	X		X	X											
Jan Schallenberg			X	X		X	X											
Aegidius Iankhorst			X	X		X	X											
Harmen van Groenouw			X	X		X	X											
Reinier van Schootten			X	X		X	X											
Frans Lemker			X	X							X	X	X	X	X	X	X	
Hendrik Lod. v. d. Merwede			X	X							X	X	X	X	X	X	X	
Willem Lod. v. d. Upwich			X	X							X	X	X	X	X	X	X	
Jac. Carel Fred. v. Heerit			X	X							X	X	X	X	X	X	X	
Joh. Jac. Stahl v. Holstein			X	X							X	X	X	X	X	X	X	

1) Bij de aanvang van 1795. 2) Voorlopig bestuur. 3) Definitief bestuur.
4) Tot eind juli 1797. 5) Vanaf eind juli 1797. 6) Tot 6 april 1798.
7) Van 6 april tot 22 juni 1798. 8) Vanaf 22 juni 1798.

ALFABETISCH REGISTER OP PERSOONSNAMEN

N.B. Het chronologisch gedeelte (blz.284-304) is in dit register niet opgenomen;de op de betreffende bladzijden voorkomende namen staan namelijk in de delen 2a en 2b al in alfabetische volgorde.

Hoewel de namen van de officieren van de schutterij in alfabetische volgorde staan vermeld (blz.268-282) , leek het mij zinvol om ze ook nog in het register op te nemen.Veel gebruikers van dit boek zullen in bepaalde gevallen slechts het register en niet de inhoudsopgave raadplegen; zodoende zouden zij voor hen belangrijke Informatie kunnen missen. Het feit dat militaire functies niet in de alfabetische ingerichte delen 2a en 2b zijn opgenomen,heeft mede geleid tot de beslissing om de offlciersnamen in het register van deel 1 op te nemen.

van der Aa 21
 Aaltsz 32
 Aartsen 267b,268
 koning Abel 18
 Adriaanz 156
 ten Acker 32
 van Aken 75,78
 Acquoy 131
 Alberts(z) 62,63,72,75,78,106,118,155,156,268
 Jappe Alberts 29
 Alexander clericus 20
 Alferdinck 41,50
 van Almelo 16
 Alva (hertog van) 56,57,64,65,66
 Anjou (hertog van) 80,101
 Annesz 58,63,75
 Aremberg (graaf van) 5
 Arentsz 32,39,41,45,50,58,70,75,156,261,262
 Arink 211
 van Arkel 243
 Arminius 150,151
 Arnoldsz / Arnoldi 21
 van Arssen 89,95,188,193,268
 van Assendorp 58,63
 Augier 198,199
 van Avennes 7
 van Averenck 58,63,64,77,79b,83h
 Avercamp 156,175,268
 Avink 200,202,209,210,214,215,268
 (de) Baack 50,156,175,268

Baars 58,64,75
van Baden 11
Backer/Bakker 50,75,78,95,156,175,180,193,254,267,268
Balkman 268
van Ballen 77
Banner 94,110,122,132
Bantjes 203,208,209,267
ter Barchorst 11,69,71,72,78,79,106,122,129,141,155,250,251,268
Barcot 164,167,170
van Barlaymont 68
Basters 112
van der (ter) Beeck(e) 71,83h,89b,112,208
Beeldsnijder 268 (zie ook onder Beeldsnijder Steenberg)
Beernink 203,208
van Beieren 54,
de Beijer 193a
Beyken 21
Becker 262
Benekamp 208,211
Benier 175
van Bentheim 85f,88,106,125,250,254,255,267a,268
Bentinck 70,100,266
Berends 153
van Beresteyn 52
van den (ten) Berg(e) 11,17,50,59,60,61,64,65,69,71,83,95,136,268,269
Bergenvaarder 50
Berghuis 196,198,202,203,204,208,209,210,214,269
Berkelbach, zie B.v.d. Sprenkel.
Teding van Berkhout 77
van Berkum 89,89c,95,188,190,193,263,269
Bertens 152
Berthout (Willem Berthout,bisschop van Utrecht) 3
Bierman 11
Bijsterbos(ch) 188,193,197,201,209,211,213,269
Bisschop 89,89a,156,175,251,269
Blake 158
Blanckvoort 85f,104,160,165,168,169,174,176,250,269
Blauhaen 131
Blauwe 50
Blawater 237
Bleke 16,21
Bleker 89,95
Bloeme 71,74,75,78

van Bloemendaai 100,103
Blok 208
Blom 269
Bodenhuisen 83h
van Boeckholt 128
Boeckhorst 155
toe Boecop 11,41,50,52,58,59,60,61,63,65,69,71,72,75,78,79,79a,82,134,269
Boelmans 16,17
(de) Boer 202,258
Boese 16,21
Boeseken 210
Boeve 208,211,214,269
Bogerman 8,32d,51
Bodewijnsz 20,21
Bolhoren 41,50
Bolle 11,17
Bollink 269
Bols 87,88,89,90,93a,94,95,110,184,188,190,193,254
Boltenhouwer 58
van Bommel 41,50
Bondam 89,89c,95,122,197,201,213,215,252,262,265,269
Borchartsz 32,50, 51
ter Borg/Borch 175,265
Borgerinck 171,269
Borneman 259
Bosman 238
van Bourgondië (hertogen en bisschoppen) 13.36,53,54,88,133
Bouwensz 58
Brandenburg 175,269
Brant 12,21,41,45,50,58,62,63,64,69,71,78,79,82
Braun 79c
van Breda 39,41,42,43,45,46,48,58,84,85f,152,155,161,170,255,260,265,269,171
Lemker van Breda 83s,106,107,110,122,125,180,193,250,254,255,260,261,275
de Brimeu 55
ten Brink 256
van Broekhuizen 61,124
Broeckman 175,269
Brok 206,209
van Bronckhorst 52,75,78
Brouwer 50,72,75,78,211,269
Brouwerius 175,252
ter Bruggen 58,64,65,75
de Bruine 21

Bruinier 89,93a,94,122,125,126,252,253,261,265,269,270
Bruins 270
van Brunswijk(hertog van) 145
Budel 32,244
Buis 175,253,254
Buyter 58,62,63,69,78,83a,156
Bundes 188,193,197,198,200,201,209,211,213,215
ter Burg(h) 119,141,252,255,257,270 (zie ook Ter Borgh)
ten Bussche 51,62,63,75,78,82
Butenscone 16
de Chalmot 200,201,208,267c
Champlon 76
Christoffers 83b
van Dael 173
Daendels 83d,85b,88,89,93a,94,106,110,118,119,122,125,126,129,190,194,210,211,255,264,270
van (den) Dam 37,41,45,50,52,146
Dapper 63
Deiiemans 83e
Denemarken (koning van) 40
van Deutinchem 132
van Dieffolt/Diepholt 41,50,244
(van) Dijk 89,89a,175,186,193,209,210,214,215,270
Dijckman 270
van Dingste 89,270
Dobbeler 20
Do(e)densz 41,44,50
Doleman 19,21
Don 7,8,33
van Doorne 201
van Doorninck 11,52
Dop 89,95,261,270
Dorre 71,100,101,102,103,108
van Dorsten 263, 270
Doubleth 105
Douwer 161
Drenth 75,78
Dresselhuis 201
Dubbeltsz/Dubboltsz 41,50,71
Dubbinck 252
Duidley 80
Ducksen 156,262
van Duren 21,131
van Dursten 71,72,270

van Echten 115
van Egmond 55
(van) Eijken 57,211
Eynolt 16
Eeckhout 82,83b,83d,83e,85b,85f,89,89c,95,104,106,110,118,119,122,125,126,
164,165,168,169,170,174,176,233,251,252,257,261,263,264,265,270
Eckelboom 85c,89,89a,93,94,95,106,119,122,129,156,188,193,254,270
Elbers 270
Elizabeth (koningin) 80,81,108
Elseneur 95
van Elven 50
van der Ens(t) 211,270
van Endoven 17.52,58,71,77
van 't Engbert 270 (zie ook Tengbert)
Engbertez 75,78
van Engbrink 211
van Ens(e) 21,58,62,63,134,171
van Epe 271
Erik (koning) 19,20,25,33,217
Erckelens 89,122,125,141,171,175,214,253,254,259,261,263,271
van Erp 52
de L'Espiere 160,271
Esscher 200,205,207,210,271
van Essen 51
Everhardsz(Everhardi) 21
Evers 195,196,202,210,259
Evertsz 41,58,75,261
Fasel 194
Fehrmann 1,3,4
Fels 195,200,202,209,220a
Fermentario 16
Finck 206,207
van Flodorf 160
Foccona 85c,89
Fontein 195
Formsma 77,159
Forsten 197,201,209,211,213,251,271
Frederik (bisschop) 28,33
Frederik (don) 64
Fresberg 161
de Gacé 161,162,163,167

Gansneb (genaand Tengnagel)
13,69,78.82,85f,101,102,104,106,110,112,115,117,118,119,122,125,155,161,162,
165,167,168,169,174,176,222,233,252,254,271
Garst 221
Geertsz 63,72,271
Geye/Gheye 11,15,17,236
Gelisz 153
Gelre (graaf,hertog van) 2,53,54,58a,271
van Genemuiden 16
Gerards 80,99
Gerbertsz 260
van Gesscher 131
Gielink 263
Gijsbertsz 63,75,78
Glawe 41,50,52,58,69,71,75,77,82,17
van Goch 155
Godschalk 210
Goede 196
Goesdey 154,156
Gogel 213
Goyer 21
Goykensch 58,6,75
Golstein 171,176,262
Gomarus 150,151
Gosensz (Goswini) 21
Gotsium 20
van Goutum 188,190,193,257,271
Govertsz 75,78,156,262
de Graaf 89b,271
van Grafhorst 271
Grauweyck 83b
van de Grave 41,45,50,51,241
de Greve 188,193,200,201,202,209
Greven 93,265
van der Grient 222,261,266
Grodthaus 161
van Groenou 210
Grolle 102
van der/ten Gronde 50,52,170,125,236,271
de Groot 158
Grooten 3
ten Grotenhuis 78
van den Gruithuis 58,58a,64

Guenin 162
Guy/Guido (bisschop) 19,28,71
Ghuichlingk 161
de Haan 89,95,180,185,188,190,193,233,253,255,259,272
van Haersolte 58,63,64,72,78,79,82,115,156,272
van Haarst 62,63
(van der) Hagen 16,233
Hagewold 253,272
van Halteren 68,75,78
Hanegreve 244
Haninck 63,78,272
van Hannover (prinses) 178
Hanschemeester 168
van Hardenberg 63,64,83c,121,122,140,152,153,165,168,169,176,252,254,262,263,272
van Hardenstein 75
van Harderwijck 41,79
van Haren 262
Harinckhoeck 156
van Harn 88,162,165,168,169,172,176,260,272
metten Roden Hart 50
Hartog 89a,141,175,259
Hartsuicker 156
van Hasselt 21,50
Hassinck 272
van Hattem 32,44,45,50,51
van Heerde 258,272
van Heerdt 213.215
ter/van der Heyde 89a,89c,175,272,282a
van Heimenberg 120,122,125,126,213,252,253,257,264,266,267
Hein 32a,79
ter/van der Hel(le) 50,58,106,125
van der Helm 89,255
Helmichez 156,272
Helperi,zie Kimm
van Hemert 107,119,120,122,125,126,130,131,197,201,264,272
Hemsing 209,210,214
Hendrik (III) 2,80
Hendricksz 41,45,50,75,78,118,155,156,233,238,252,254
jonge Hendrick 16
Henemanszoon 20
van Hengelen 41,50
meyster Hense 133
Hering 21

Hermensz/Hermansz 41,50,156,160,260
Hertog 272
Henreijer
85b,85c,88,89b,104,119,162,170,174,175,188,193,202,209,211,213,253,255,257,258,265,272
schipper Hessel 50
Hesselsz 78,272
van Hierges 68
Hieronimus 152
Hillebrants 103,106,116,118,266
Hirt 21
Hoe(de)maker 88,170,175
Hoefer 53
(van der) Hoeve 50,58,75,78,273
van Hoevel 99,112
Hoff 32,45,47,51,85f,118,171,233,255
Hofstede 251
Hogenberg 79c,166
Hoijer 45,58,63,78
Hollar 17
Holstech 61,68
Stahl van Holstein 213,214,215
ten Holte 41,50
Cuyper van Holthuysen 132
van Holtsende 21,28,32,39,62,228
Holtzhey 145
van Hongarije (koningin) 56
't Hoofd 203
van Hoogstraten 85r,255,256
Hoolboom 118,175,273
van Hoorn 191,192
Hoppenbrouwer 32
van der Horst 95,188,193,273
Houttuyn 192
ten Hove 50,95,261,273
Hubert 273
Hudde 62,63,64,69,71,72,78,82,83,127,273
ter Huisstee 273
Hulleman 273
van Hulsen 208
van der Hulst 211
Hum 160
Ibink 258
Igermans 62,63

Immeker 188,193,273
ten Indyck 51,58,67,75
van Ingen 32,39,43,44,51,58a,75,78,79b,82,83a,83f,85f,89b,90,104,107,110,122,125,126,129,
170,174,175,180,188,193,197,201,253.264,273
Isebrantsz 58,63
Ismael (pastoor) 2,4
van Isselmuden 21,32,45,83a,128
van Ittersum 11,13,101,102,109,112,115,116,117,262
Jacobsz 41,50,52,58,65,78,156,273
Jager 260
Jansen 85f,97,258
Jansz 41,45,50,58,63,72,75,78,83,153,156,232,260,273
Jappe, zie Jappe Alberts
Jellsz 63
Jellen 260,273
Jilink 196,198,205,208,211,273
Jochemsz 156
Johan (graaf van Oost-Friesland) 99
Johanni 153
(de) Jonge (Junior) 15,16,20,21
Jonker 85d,171,273
Joostsz/Joosten 41,58,75,78,84,154,155,156,254,273
van Junne 21
van Camen 188,190,193
Kamferbeek 11,125
van Campen 21,200,202,209
Camphuis 205,207,208,210,273
Kannegieter 75
Canneman 273
Kantelaar 149,196,197,200,203,204,208,210
Karel (I en II) 158,159
Karel V 54,55,56,57,108,111,164
Kasse 58,63
Cassier 262
Keijser 273
van de Kemenade 21
Kenemerus 88,89
van Kempen 205,210
Kenneken 17,21
van Keppel 174
Kerstiaansz (Crispiani) 21
Kessler 198,199,200,202,209,211,213,215
Ketel 95

Ketner 18
van Ceulen 211,235
van Keulen (bisschop) 161
Kiers 207,210,211.
Helperi Kimm 1,4
Kistemaker 41,50,58,62,63.77
Claasz/Clasen 50,58,75,78,118,125,155,262
Clant 72,78,82,83,106,118,155,273
Clinge 21.32
Klinckenberg 12,17,32,44
Kloeke 78,89,95,175,273
ten/van den Clooster 58,63,200,206,273
Cloppenburg 62
Knijf 26
Knogh 95,188,190,193,274
Knoppert 58,77
Van Knuth 93a,106,107,119,120,254,264
Coenraads 153
Coenradus 156
Cock/Kok 156,203,205,208,210,211,215,232,240,274
Colle 221
Kolman 240
Coole 206,208,211
Coopsz 27,64,125,126,129,175,180,193,214,252,253,255,274
Korenmarckt 238
Cornelisz 274
Kossman-Putto 2,6,7,8,15,20
Crachtsz 58
Kramer 88,266,224
Crane 71,72,74,75.78
Credier 186,193
Cremer 50,58,75
Kressel/Krissel 193,274
Crijnsz 56,68,75
Kroese 202,209,274
Kroeser 37,41,45,50,61
Croff 89,93a,94,95,119,146,252,261,263,274
de la Croix 83g
Cromme 41,50
Cromewell 158
Crouwel 89b,156,274
Kruishoop 211
Krul 132,274

Kruse 10,12,13,15,17,29,32,44,53,54,58,62,63,75,78,79b,236
van der Kuerbeeck 58,63,65,75,106,118,122,155,274
ter Kuile 2,3,4,5,6,101,103,112
Kuinreturf 32,41,60,69,75,82,275
Cuiper 275 (zie ook onder Holthuysen)
Kurland 21
van Laar 128,275
van der Laeuwick 155
van der Lake 16,17,21
Lakensnijder 75,78
Lambertsz 82,83b,123,125,139,262
Lambregts 258
van der Lande 275
van der Landsdouwe 275
van Langen 83a,85f,106,275
(van) Langenburg 175,256
Langes 259
Langore 20
Lankhorst 188,193,209,210,214,215,253,275
Lannius 170
de Lannoy 262
Laurentius 21
van Leeuwen 39,43
van Leeuwerden/van Lieverden 171,175,275
Leicester 80,81
Lemker 85c,88,106,118,128,197,206,210,211,213,215,256,275 (zie ook onder Van Breda)
Leussen 275
Luessinck 95,275
Lieder 208
de Ligne 55
Lijndraaier 89,275
van Lymberich 240
van de Linde 91,94,125,126,252,254,261,275
Lodewijk (koning) 159,161,194
Lodewijk Napoleon 213,215
Lodewilokaz(LodowicL) 21
Loese 32,58,62,78
De Monté Ver Loren 4
Lotzen 275
Louwen 64,75
Louwsen 118,154,156,275
Lubbertsz 32
Lucasz 156

Lulofs 58,62,69,75,78
Luxenburg (graaf van) 162,163
Maasz 32,45,50
Maggoris 203
Maler 58,65,68,75,118,266
Mannes 206,208
van Marle 83h,85c,89,89a,91,93a.94,119,126,141,170,175,252,253,257,258,262,265,266,267,276
Martens 83f
Masman 276
van der Maten 175,276
Mathijsz 37,51,58,64,70,75,78
Matthias (aartshertog) 69,70,77,101
Maurick 94,95,265,266
Maurits (van Nassau) 113
van Megen (eraaf) 55
Meijer 89,89a,93a,94,110,119,122,175,259,276
Mertensz 5
van der Merwede 83g.85d,118,119,126,132,141,213,215,276
van der Meulen 89b
van Meurs 99,258
Michielsz 251
Middelburg 214,215,263,267
van Mierlo 105,128, 132
de Milde 41
Milius 276
de Mist 93,196,197,198,202,203,208,210,211,212,267c
Moerman 194
Moesbergen 276
De Monté Ver Loren 4
le Fevre de Montigny 245a,245b,245c,245d
Moock 78,118,155,276
Morre/Murre 21,32,75,78,217,259
Moulin 150,191,202,209,258
Mouweresz 50
van der Muelen 162
Muerlinck 41
de Mulder 85f
van Mulhem 75
Muller 41
de Munnik 88,89,193,276
van Munster 37
Munster (bisschop van) 161,162
Munt/Munts/Muntz 85c,88,89a,175,256,267

Munter 276
van Nagele 20
Nagge 52,53,54,134
ten Napel 58,139,262,276
Napoleon 213
van Nassau (graaf) 80,98,99,100,103,108,131,150-155,157,178,191
Nederbos 95,188,193,276
van Neerden 52
van Nes 89b,257,276
Nessink 89,89c,125,132,257,277
Nest 50
Nieman 201
van Nieuwenaer (graaf) 99
Nieuwenburg/Nijenburg 89,89b,94,95,196,198,205,251,254,261,277
Nieuwenhuis 198,199,202,206,206,208,211
Nijecammer 260
van Zuilen van Nijeveldt 79b,196,197
Nijhof 88,175,277
van Nijmwegen 41
van/ten Noort 277
Noort,zie Opten Noort
te Nuyl 259
(van) Nuis 89,95,171,255,256,259,265,277
Oedekerke 170
van Oenden 15,16,21,32
ten/van 't Oever 89,93,107,125,188,190,193,206,208,254,277
van Oldenbarnevelt 80,81,150,151
van Oldenzeel 63,78
Olican 88,89a,141,175,277
van Olst 50,71,75,78,83e
Olthoevinck 41
van Ongereren 143,180,193,277
van Oostenrijk 56,69,70,203,277
van Oostenwolde 20
van Ophuisen 175,277
Opreider 50
Opten Noort 83d,83g,120,122,212,213,215,251,253,254
van Oranje (prins) 59,65,66,68,76,80,98,99,100,101,102,111,128,137,178,212
van Orluk 261
Paal 32,45,50,54
Pannebacker 254,277
Pannert 12,17
van Parma 56,81,98,101

Passer 891
Pastoor 89,95,188,193,205,208,210,211,259,263,277
Patku11, zie Patkull van Posendorf
Pelgrimsz (Pelegrini) 20,21
Persijn 58b
Petersz 32,41,75,78,118,152,156,222,233,260,261,266,277
Philips II 56,57,65,80,101,111,164
Philips de Schone 56
Pichegru 194
Pigge 41,50,267c
(van der) Pijl 75,78,175,259
Pipardus 152
Plancius 152,153
van de Poel 206
van Polwijler 65,68,68a
du Pont 265
de Pool 89,95,188,193,277
van Patkull tot Posendorf 94,262
Potgieter 75,78
Pottebacker 50
Pouwelsz 277
Prins 211
Putte 15,16,17,21
Putto, zie Kosmann-Putto
Ran 85f,88,104,106,118,126,163,165,168,169,170,174,176,177a,244,252,254,277
Rambonnet 197,200,206,210,211
Ras 156
Raterinck 89b
van Ratteler 70,71,77
van Rechteren 112
Van Rees 41
jonge Reyner 58,62,75
Reiniersz 277
Van Rennenberg (graaf) 67,68,68a,69,71,72,76,98,101,111,136
Rensdorp 83a
de Requesens 66,108
Ridder 85b,89,90,119,122,126,141,148,175,197,200,251,252,254,260,261,263,277,278
Riet 21,27
Rijcoltsz/Rijekholtsz 41,50,156
Rijcksen 278
van Rhijn 206,207
Rijnvis 32,41,50,52,54,126,156
Rijsevelt 278

van Rijswijck 171,175,278
Rike 16
Ripperda 159
Rippersz 50
Robertsz 41,50
(de) Rode 15,16,17,21,41,49
Rodedekene 16
Roeck 115,116,117,121
Roelinck 88,89,93a,94,106,119,126,190,250,254,264
Roelofsz 156
Roeper 60,77,228
Roericksz 75
de Rooij 202,209,278
Roijer 278
Van Rooijen 203
Roldanus 93,93a,95,185,189,256,262,264
Van Romonde 85c,89,94,119,125,254,266,267b,278
van Rhoon 71
van Rhoorda 70,71,77
Rouse 128
Ruitinck 263
de Ruyter 158
van Runen 175
Van Ruitenbergh 82,83,106,118,155,222,278
Ruiter 50
Rutgersz 78
Sabé 83c,85b,89,90a,93a,94,107,110,119,120,122,126,153,156,175,262,278
de la Sabloniere 197,201,209,211,213
du Sain 156,175
Zack 25,217
Salm 50
van Santen 78,85f,104,106,118,122,128,129,165,168,169,171,174,176,250,253,278
Santvoerer 49,50
van Santwijck 278
Sarisz 125,155,271
Sasse 50
van Savoye 56
Schaep 143,278
Schaffer(s) 83h,175
Schallenberg 198,199,200,205,207,208,210,211
Schelewaart 15,16,21
Schenck 55
Sehepelaar 32,45,50,58,60,75

Scheper 278
Scheppinck 89b,278
(van der) Schere 32,52,58,78,230
Scherf 99,112
Schilder 8,9,21,24,58b,229
SchimmeIpenninck 213,278
Schinckel 175,257,279
Schoenmaker 78
van Schootten 206,208,210,211
Schrijver 255
Schroer 63
Schultinck 279
Schulte 58,75
Schultz 126,254,279
van der Scuren 16
Schuursack 21,24,25,29,217,229
Seijffart 148,263
Seysinck 41,50,58,63,64
Selden 158
Zelekini 16
Selen 258
Sels 205,207,208
van Slerck 6,228
Sijbrantsz 262
van Slangenburg 267,279
Slewert 12,17
Sloet 85f,100,101,103,106,
110,114,116,117,118,137,152,153,155,233
Sluyter 68,75,171,172,175,255,261,279
van der Sluis 202
Smelsinck 153,155
Smit 50,89,89b,95,175,254,279
Snel 203,206,208,279
Snellekensz (Snelrici) 15,16,21
Sniet 206,210,211
van Sonsbeeck 266
Souterius 151
ten Spenke 279
Berkelbach van der Sprenkel 102
Spruit 4
Stabroek 83h
Stakebroek 83h
Stahl, zie Stahl van Holstein

Stanley 113
Stavast 279
Steenbergen 83d,89,118,122,152,153,156,168,169,171,175,236,251,279,282a
Beeldsnijder Steenbergen
83d,85b,89,91,93,93a,94,95,106,118,132,160,165,170,174,176,250,254,258,279
van Steenre 41,50
van Steenwijk 100
van der Stege 205,208,211
Stegeman 41,50
Stegman 279
Stellinck 41,50
Stennekes
93a,94,95,107,119,120,125,126,197,201,209,213,215,253,254,262,264,265,266,267,279,280
Stephani 151
Stercke 89b,95,188,193,251,255,280
Stevensz 156,280
Sticke 123
Sticker 41,58,75
Stip 58,65,68,75
Storm 89,95,180,185,188,193,203,257,263,280
St. Quentin, zie St.Q.Turbilly
Strockel 120,197,201,204,209,211,213,262,264,275,280
Strubberg 149,196,197,201,202,207,209,211,213
Strucrode 19
Struve 50
Stubbe 263
Stuirman 85b,85f,118,161,162,165,176,205,210,254,280
van Suiren 175,280
Suirman 89a,280
Zuvel 21
Swart 200,210
Sweertsz 156,257
ten Zwege 83f
van Zwolle 50,58,75
Taanman 193b
Tebbetman 258
Teding, zie T. van Berkhout
Telinck 169,170
Telvoren 58,64,156
van Tengbert/Tengberden/'t Engbert 165,176,257,280
Tengnagel 62,63,72,89 zie ook Gansneb genaand Tengn.
Theusz 58
van Thlje 222

Thomasz 75,78
Thonisz 50,52,75,78,84,262
lange Tijmen 50
Timmerman 17,21
Tischbein 120
Tollenaar 193a
Tollius 85b,88,89,119,126,162,175,257,261,265
van Tongeren 175,259,280
ten/van den Toren 27,41
van Toutenburg 55
Touwslager 21
Treep 280
Tripmaker 41
Tromp 158
St.Quentin Turbilly 164,167
Tweenhuisen 75,78
Twent 175,188,190,193,256,280
van Twickelo 10,13,17,232
Uitenhage de Mist 267c
koopman Ulrick 50
van der Upwich 212,213,215,250,280
van Urck 60,72,163
Utenhout 89a,89c
Utenwael 266
van Uterwyck 29,32,40,44,58,60,64,160
Nanninga Uitterdijk 3,166,171,176
Utrecht (bisschop van) 2,39
Valencijn 88,95,107,122,125,129,180,184,193,252,261,267
Valk 146,188,190,193,280
Valkenaer/Valkenier 50,156,188,190,193,201,261,266,280
van der Vecht 45,50,54,58,60,61,67,71,77,79b
Veen 173,175,180,188,193,238,280
Vene 75,78,82,152,154,155,156,266,280
van der Vene 21,27,32,32d,39,44,45,47,48,50,54,118,125,126,120,174,175,222,243
van Engelen van der Veen 1,3
Velthoen 89b,259,262
Verdugo 98,101,111
Verhagen 196,197,200,201,209,250
Verneulen 83b
Versmit(ten) 89,280
Verwer 50
Vestrinck 85c,89,89a,93,93a,94,106,107,110,120,125,175,190,253,254,255,258,264,267,281
Vette 58,75

van Vianden 2,3
van Viersen 260
Villefort 169
van Vilsteren 94
Vincent 208,211,281
de Vinnelon 166
Visscher 258,262,281
Visscher Moulin 202,209
Voerman 281
Voerneken 238
Voet 58,63,65,77,254
Vogellius 152
Vollenhove 83c,89b,104,125,171,174,177a,252,264,281
de Voogt 88,164,165,168,169,17b,252,281
Voorne 20,21,78,79b,82,83h,118,122,166,174,221,281
van Voorst 6,50,101,112,115,117,123,228
van Vorden 41,50
Vos 58,78
(de) Vrese/Vriese 58,63,65,69,71,78,82,85f,89,95,118,125,
126,156,160,163,165,168,169,176,180,183,
193,197,202,209,210,211,213,250,252,254,255,267,281
Vrijdach 156,282
Vrije 41
van Warmelo 100,103
van der Wal 281
van de Weerd 175,253,281
Wegewaert 155,281
Wegge 50
van Weilburg 191
ter Welberg 88,89,94,119,257,281
Welcker 10,15,16,228,239
Welmers 208,211
van de Wende 89b,132,171,174,175,257,281
Wenning 203,207
van Werven 95
van Westenrode 78
van Westrhenen 63,75,78
van der Weteringe 85b,89,89b,95,122,141,206,251,256,257,266,281,282
van Wevelinckhoven 171
Wielink 211
van Wieringen 58,64,75,84,175,251,256,259,282
Wierds Wiert 171
van Wijhe 188,190,193,214,215,257,282

van der Wijk 205,211,282
(van) Wijngaerden 175,200,201,282
Wijnkensch 41,45,50
Wijntgens 175,223,260,266,282
van Wijnvoorden 282
Willem (III) 104,117,131,132,159,173,178
willem (IV) 117,178
Willem (V) 117,144,178,183,194,213
Willemsz 50,72,282
van Wilsem 9,32,50,52,58,59,75,156,246,282
van Winsem 58
de Winter 267c
van Wisch 36
Wissinck/Wisinc 21,152,156,252
de Wit 158,159
Witte de With 158
Witte(n) 17,27,58b,82,88,100,103,106,109,110,114,118,156,282
Wolf 32
van Brunswijk-Wolfenbuttel 178,190,191
Wolfsen 89a,251,262,263,282
(de) Wolfsz 32,45,50,58,62,63,69,71,78,82,156,246
ter/van 't Wolt 200,206,208,211,264
Woltersz 58,60,64,68,70,72,75,84,282
Woltgraft 193,202,209,214,215,267
Wolthuis 170
Wonneman 266
Worst 58,63,70,72,75,83b,85f,156,175,252,253,265,282
van de Woude 211
van Wullen 102
van der Wurp 259,263

